

PROCEDURI ETICE în administrația publică

Monica Dimitriu

PROCEDURI ETICE

În administrația publică

Cuprins

Introducere	4
Capitolul 1. Inițiative model referitoare la statutul aleșilor locali	5
1. Cadrul general	5
2. Încetarea mandatului și suspendarea din funcție a aleșilor locali	7
3. Drepturile și obligațiile aleșilor locali	9
4. Răspunderea administrativă, civilă sau penală a aleșilor locali	12
5. Remunerarea, condițiile de lucru și carierele aleșilor locali	14
6. Formarea, informarea și cooperarea cu aleșii locali	15
Capitolul 2. Finanțarea partidelor politice, organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale și a candidaților independenți	18
1. Cadrul general	18
2. Finanțarea partidelor politice, a organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale și a candidaților individuali	25
3. Finanțarea campaniilor electorale	28
4. Monitorizarea respectării standardelor pentru finanțarea partidelor și alegerilor ...	29
5. Informațiile și publicitatea	30
Capitolul 3. Controlul și auditul în administrația publică	32
1. Controlul extern	32
2. Controlul intern	35
Capitolul 4. Inițiative model referitoare la statutul funcționarilor publici	38
1. Cadrul juridic	38
2. Remunerarea, condițiile de serviciu și dezvoltarea carierei funcționarilor publici din administrația publică locală	40
3. Drepturile și îndatoririle funcționarilor publici	44
4. Suspendarea și încetarea raporturilor de serviciu	47
5. Răspunderea funcționarilor publici din administrația publică locală	49
6. Informarea, cooperarea și transparența	51
Capitolul 5. Inițiative model referitoare la transparență, accesul la informații și procedurile administrative	54
1. Transparența și accesul la informații	54
2. Procedurile administrative	58
Capitolul 6. Inițiative model referitoare la relațiile autorității locale cu sectorul privat	63
1. Contractele de achiziții publice încheiate de autorități pentru furnizarea de bunuri, servicii și lucrări publice	63
2. Delegarea serviciilor publice sectorului privat	66
3. Acționariatele	69
4. Privatizarea întreprinderilor publice	70
5. Relațiile cu sectorul non-profit	72
6. Eliberarea de licențe/autorizații și certificate (în special cele referitoare la urbanism) ..	73
7. Gestionarea bunurilor publice	76

Introducere

Consiliul Europei a depus multiple eforturi în vederea asigurării unui cadru comun, unor practici unitare în ceea ce privește conduita profesională atât a funcționarilor publici cât și a aleșilor locali. În acest sens, la data de 11 martie 2000, Comitetul de Miniștri a adoptat Recomandarea nr. R (2000) 10 referitoare la codurile de conduită pentru oficialii publici; precum și alte recomandări recente ale Comitetului de Miniștri, care sunt relevante pentru acest subiect, cum ar fi Recomandarea nr. R (98) 12 referitoare la supravegherea acțiunii autorităților locale și Recomandarea nr. R (99) 8 referitoare la răspunderea financiară a reprezentanților locali aleși pentru actele sau omisiunile din cursul îndeplinirii sarcinilor ce le revin.

În aceeași linie, Comitetul pentru Democrație Locală și Regională (CDLR) din cadrul Consiliului Europei a inițiat numeroase acțiuni referitoare la etica publică a funcționarilor publici și a aleșilor locali, precum și acțiuni referitoare la mecanismele de monitorizare a acestor proceduri în diferite domenii, inclusiv cel financiar, și în sistemele electorale. Totodată CDLR/CoE a inițiat un proiect intitulat “Etica publică la nivel local: strategii pentru combaterea corupției și a altor forme de infracțiune financiară în cadrul autorităților locale” și a încredințat sarcina implementării acestui proiect Grupului de Specialiști în Etică Publică la Nivel Local. Urmare a acestui proiect a fost elaborarea și diseminarea unui manual de etici publice. Inițiative la nivel local, care a fost tradus și diseminat în mai multe state membre ale CoE, printre care și România prin intermediul Agenției Naționale a Funcționarilor Publici. Manualul a fost actualizat în funcție de modificările curente și actual se urmărește adaptarea acestuia în funcție de realitățile legislative și administrative existente în aceste țări.

Materialul de față își propune să transpună manualul inițiat de CoE prin intermediul CDLR urmând a fi dezvoltat în funcție de cadrul juridico-administrativ românesc, dar având la baza structura inițială a celor 6 capitole, respectiv: statutul aleșilor locali, finanțarea partidelor politice, controlul intern, statutul funcționarilor publici, transparența și liberul acces la informațiile de interes public și procedurile administrative, precum și relațiile autorităților locale cu sectorul privat. Fiecare capitol cuprinde prevederile și practicile actuale, transpuse într-un limbaj prietenos și ușor accesibil tuturor celor care sunt interesați de diferitele proceduri aplicabile în sistemul administrativ românesc.

Este important de reținut că acest manual nu este un instrument juridic, mai cu seamă că legislația românească este în plin proces de actualizare, însă reprezintă o fotografie actuală a situației existente în sistemul administrativ românesc. Scopul acestui material este acela de a servi drept sursă de inspirație și de a fi un ghid pentru actorii locali (aleșii locali și funcționarii publici) în ceea ce privește conduita pe care aceștia trebuie să o adopte în diferite situații.

Inițiative model referitoare la statutul aleșilor locali

Acest capitol reprezintă o culegere de norme referitoare la statutul aleșilor locali și a măsurilor pe care aceștia le au la îndemână în vederea asigurării unui mediu administrativ etic la nivel local. Pentru a fi o practică precisă și concisă, similară Modelului de inițiative al Consiliului European, acesta a fost conceput în funcție de capitolele și structura manualului mai sus menționat.

Prezentul capitol a fost conceput astfel încât să poată fi utilizat separat de celelalte părți ale pachetului de inițiative model; totuși, pentru o mai bună consistență, ar trebui consultate și celelalte capitole.

Asigură respectarea cadrului legal prin diferite autorități centrale care pot să se autosesizeze, sau pot să fie sesizate și în urma acestei activități, să acționeze în instanță autoritățile locale care au adus vătămări sau atingeri ale drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unor persoane.

1. Cadrul general

Aleșii locali sunt, conform legislației românești, **consilierii locali și consilierii județeni, primarii, primarul general al municipiului București, viceprimarii, președinții și vicepreședinții consiliilor județene.** Este asimilat aleșilor locali și delegatul sătesc.

a. Măsurile ale autorităților centrale

Cadrul legal pentru exercitarea atribuțiilor de către aleșii locali s-a conturat încă din anul 2001, prin Legea nr. 215 privind administrația publică locală și din anul 2004, când s-a instituționalizat statutul aleșilor locali, prin Legea nr. 393 privind Statutul aleșilor locali. Legile au suferit unele modificări și au necesitat completări care s-au concretizat în acte normative ulterioare, fiind armonizate cu legislația din domeniul administrației publice locale, dar și cu prevederile europene.

Autoritățile centrale:

- elaborează cadrul legal general al aleșilor locali, ținând seama de recomandările care au venit din partea autorităților locale, a sindicatelor, a societății civile sau propunerile rezultate din consultările cu asociațiile aleșilor locali;
- elaborează codul de conduită standard pentru aleșii locali; Acest cod ar putea conține o listă cu prevederi obligatorii, pe care autoritățile locale trebuie să le includă în codurile de

conduită adoptate la nivel local și o listă cu prevederi model pe care autoritățile locale, dacă este cazul, o pot adapta și include în codurile de conduită de la nivel local;

- Autoritățile administrației publice centrale trebuie să consulte, înainte de adoptarea oricărei decizii, structurile asociative ale autorităților administrației publice locale, în toate problemele care le privesc în mod direct. Structurile asociative ale autorităților administrației publice locale sunt:
 - a) Asociația Comunelor din România;
 - b) Asociația Orașelor din România;
 - c) Asociația Municipiilor din România;
 - d) Uniunea Națională a Consiliilor Județene din România;
 - e) alte forme asociative de interes general, constituite potrivit legii
- garantează și asigură respectarea principiului liberului acces al cetățenilor la informațiile de interes public, prin intermediul paginii de Internet și analize de date referitoare la:
 - Norme comune de conduită, pe baza diferitelor prevederi legale referitoare la conduită adoptate de autoritățile locale, astfel încât să se poată efectua o analiză comparativă a acestora;
 - statistici referitoare la cazurile de corupție și alte ramuri de etică publică și integritatea publică a aleșilor locali și a funcționarilor publici.
 - Guvernul sprijină asocierea unităților administrativ-teritoriale prin programe

naționale de dezvoltare. Aceste programe sunt finanțate anual prin bugetul de stat și sunt prevăzute distinct în cadrul bugetului Ministerului Internelor și Reformei Administrative

- primarii, respectiv președinții consiliilor județene, transmit la MAE proiectele de cooperare cu alte țări, înainte de supunerea lor spre adoptare de către consiliile locale sau consiliile județene, după caz, iar avizele MAE trebuie emise în termen de 30 de zile de la primirea solicitării. În caz contrar se va considera că nu sunt obiectii și proiectul respectiv poate fi supus spre aprobare consiliului local sau județean interesat.

b. Măsurile autorităților locale

- Administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se organizează și funcționează în temeiul principiilor descentralizării, autonomiei locale, deconcentrării serviciilor publice, eligibilității autorităților administrației publice locale, legalității și al consultării cetățenilor în soluționarea problemelor locale de interes deosebit
- administrația publică locală, are drept caracteristică definitorie autonomia locală. Prin autonomie locală se înțelege dreptul și capacitatea efectivă a autorităților administrației publice locale de a soluționa și de a gestiona, în numele și în interesul colectivităților locale pe care le reprezintă, treburile publice.
- Acest drept se exercită de către consiliile locale și primarii, precum și de către consiliile județene, autorități ale administrației publice locale alese prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Aplicarea acestor principii nu poate aduce atingere caracterului de stat național, unitar și indivizibil al României.
- Autonomia locală este numai administrativă și financiară, fiind exercitată pe baza și în limitele prevăzute de lege.
- Autonomia locală conferă autorităților administrației publice locale dreptul ca, în limitele legii, să aibă inițiative în toate domeniile, cu excepția celor care sunt date în mod expres în competența altor autorități publice.
- Autoritățile administrației publice locale exercită competențe exclusive, competențe partajate și competențe delegate. Aceste autorități prevăzute de legea nr. 215/2001, sunt autorități deliberative - consiliul local, consiliul județean, Consiliul General al

Municipiului București, consiliile locale ale subdiviziunilor administrativ-teritoriale ale municipiilor; și autorități executive - primarii comunelor, orașelor, municipiilor, ai subdiviziunilor administrativ-teritoriale ale municipiilor, primarul general al municipiului București și președintele consiliului județean;

- Raporturile dintre autoritățile administrației publice locale din comune, orașe și municipii și autoritățile administrației publice de la nivel județean se bazează pe principiile autonomiei, legalității, responsabilității, cooperării și solidarității în rezolvarea problemelor întregului județ.
- în relațiile dintre autoritățile administrației publice locale și consiliul județean, pe de o parte, precum și între consiliul local și primar, pe de altă parte, nu există rapoarte de subordonare, ci doar de colaborare
- Raporturile dintre autoritățile administrației publice locale ale comunei, orașului sau municipiului și autoritățile centrale:
 - Aleșii locali nu se subordonează prefectului, și nici altor autorități ale administrației centrale;
 - Consiliul local și primarul nu se subordonează consiliului județean sau președintelui consiliului județean;
 - Viceprimarul este subordonat primarului și înlocuitorul de drept al acestuia
 - Consiliul local și primarul, precum și consiliul județean și președintele consiliului județean sunt supuși controlului de tutelă administrativă asupra actelor administrative, exercitat de prefect, având caracter judiciar.

Autoritățile locale:

- elaborează recomandări pentru normele de conduită ale aleșilor locali, dacă este cazul, prin adaptarea la situația existentă în cadrul comunității respective și prin luarea în considerare a recomandărilor făcute de diferite asociații profesionale, ONG-uri sau cetățeni;
- asigură diseminarea normelor de conduită către aleșii locali, autoritățile centrale, alte organisme interesate și publicului larg, utilizând mijloacele disponibile, inclusiv mass-media, Internet etc
- autoritățile administrației publice locale au dreptul la resurse financiare proprii, pe care le stabilesc, le administrează și le utilizează pentru îndeplinirea competențelor și atribuțiilor ce le revin
- Autoritățile administrației publice locale administrează sau, după caz, dispun de

- resursele financiare, precum și de bunurile proprietate publică sau privată ale comunelor, orașelor, municipiilor și județelor, în conformitate cu principiul autonomiei locale
- Consiliile județene pot iniția și derula programe județene de dezvoltare, finanțate din bugetul local al județului și prevăzute distinct în cadrul acestuia
- autoritățile administrației publice locale au dreptul să instituie și să perceapă impozite și taxe locale, să elaboreze și să aprobe bugetele locale ale comunelor, orașelor, municipiilor și județelor,

Delegatul sateșc:

- Locuitorii satelor care nu au consilieri locali aleși în consiliile locale sunt reprezentați la ședințele de consiliu de un delegat sateșc.
- Delegatul sateșc este ales pe perioada mandatului consiliului local de către o adunare satească, constituită din câte un reprezentant al fiecărei familii, convocată și organizată de primar și desfășurată în prezența primarului sau viceprimarului.
- Delegații sătești sunt invitați în mod obligatoriu la discutarea problemelor privind satele pe care le reprezintă.

- Votul delegatului săteșc are caracter consultativ.
- Delegatul sateșc primește o indemnizație și are dreptul la decontarea cheltuielilor

Administratorul public:

- La nivelul comunelor și orașelor, dar și județelor, primarul respectiv președintele consiliului județean poate propune consiliului local/consiliului județean înființarea funcției de administrator public, în limita numărului maxim de posturi aprobate.
- Numirea și eliberarea din funcție a administratorului public se face de primar/președintele CJ, pe baza unor criterii, proceduri și atribuții specifice, aprobate de consiliul local/CJ. Numirea în funcție se face pe baza de concurs.
- Administratorul public poate îndeplini, în baza unui contract de management, încheiat în acest sens cu primarul sau președintele CJ, atribuții de coordonare a aparatului de specialitate sau a serviciilor publice de interes local sau județean.
- Primarul/președintele CJ poate delega către administratorul public, calitatea de ordonator principal de credite.

2. Încetarea mandatului și suspendarea din funcție a aleșilor locali

a. Măsurile ale autorităților centrale

- Calitatea de consilier local sau de consilier județean încetează la data declarării ca legal constituit a noului consiliu ales.
- Calitatea de consilier local sau de consilier județean încetează de drept, înainte de expirarea duratei normale a mandatului, în următoarele cazuri:
 - demisie;
 - incompatibilitate;
 - schimbarea domiciliului într-o altă unitate administrativ-teritorială, inclusiv ca urmare a reorganizării acesteia;
 - lipsa nemotivată de la mai mult de 3 ședințe ordinare consecutive ale consiliului;
 - imposibilitatea exercitării mandatului pe o perioadă mai mare de 6 luni consecutive, cu excepția cazurilor prevăzute de lege;
 - condamnarea, prin hotărâre judecătorească ramasă definitivă, la o pedeapsă privativă de libertate;
 - punerea sub interdicție judecătorească;
 - pierderea drepturilor electorale;
 - pierderea calității de membru al partidului politic sau al organizației minorităților naționale pe a cărei listă a fost ales;
 - deces.
- Încetarea de drept a mandatului de consilier se constată de către consiliul local, respectiv de consiliul județean, prin hotărâre, la propunerea primarului ori, după caz, a președintelui consiliului județean sau a oricărui consilier.
- Referendumul se organizează ca urmare a cererii adresate în acest sens prefectului de locuitorii comunei, orașului sau municipiului, ca urmare a nesocotirii de către acesta a intereselor generale ale colectivității locale sau a neexercitării atribuțiilor ce îi revin, potrivit legii, inclusiv a celor pe care le exercită ca reprezentant al statului
- Hotărârea consiliului poate fi atacată de consilier, la instanța de contencios administrativ, în termen de 10 zile de la comunicare.

Instanta se va pronunța în termen de cel mult 30 de zile. În acest caz, procedura prealabilă nu se mai efectuează, iar hotărârea primei instanțe este definitivă și irevocabilă.

- În toate situațiile de încetare a mandatului înainte de expirarea duratei normale a acestuia consiliul local sau consiliul județean, după caz, adoptă în prima ședință ordinară, la propunerea primarului, respectiv a președintelui consiliului județean, o hotărâre prin care se ia act de situația apărută și se declară vacant locul consilierului în cauză.
- Hotărârea va avea la bază, în toate cazurile, un referat constatator semnat de primar și de secretarul comunei sau orașului, respectiv de președintele consiliului județean și de secretarul județului. Referatul va fi însoțit de actele justificative.

Suspendarea consilierului - ales local

- Mandatul de consilier local și județean se suspendă de drept numai în cazul în care acesta a fost arestat preventiv. Măsură arestării preventive se comunică de îndată de către instanța de judecată prefectului, care, prin ordin, constată suspendarea mandatului.
- Suspendarea durează până la încetarea situației mai sus prevăzute.
- Ordinul de suspendare se comunică de îndată consilierului.
- În cazul în care consilierul al cărui mandat a fost suspendat a fost găsit nevinovat, acesta are dreptul la despăgubiri

Încetarea mandatului de primar

- Calitatea de primar încetează la data depunerii jurământului de către noul primar.
- Calitatea de primar încetează, de drept, înainte de expirarea duratei normale a mandatului, în următoarele cazuri:
 - a) demisie;
 - b) incompatibilitate;
 - c) schimbarea domiciliului într-o altă unitate administrativ-teritorială;
 - d) condamnarea, prin hotărâre judecătorească rămasă definitivă, la o pedeapsă privativă de libertate;
 - e) punerea sub interdicție judecătorească;
 - f) pierderea drepturilor electorale;
 - g) pierderea, prin demisie, a calității de membru al partidului politic sau al organizației minorității naționale pe a cărei listă a fost ales
 - h) deces
 - i) dacă acesta se află în imposibilitatea exercitării funcției din cauza unei boli

grave, certificate, care nu permite desfășurarea activității în bune condiții timp de 6 luni pe parcursul unui an calendaristic;

j) dacă acesta nu își exercită, în mod nejustificat, mandatul timp de 45 de zile consecutiv.

- în cazurile mai sus menționate, prefectul - prin ordin, ia act de încetarea mandatului primarului.
- Ordinul va avea la bază un referat semnat de secretarul comunei sau al orașului, precum și actele din care rezultă motivul legal de încetare a mandatului.
- ordinul prefectului poate fi atacat de primar la instanța de contencios administrativ în termen de 10 zile de la comunicare.
- instanța de contencios administrativ este obligată să se pronunțe în termen de 30 de zile. În acest caz procedura prealabilă nu se mai efectuează, iar hotărârea primei instanțe este definitivă și irevocabilă.
- mandatul primarului încetează și ca urmare a rezultatului unui referendum local având ca obiect demiterea acestuia, organizat în condițiile legii
- Primarul poate demisiona, anunțând în scris consiliul local și prefectul. La prima ședință a consiliului, președintele de ședință ia act de această situație, care se consemnează într-un proces-verbal
- Prefectul ia act prin ordin de demisia primarului. Ordinul prefectului, împreună cu un extras din procesul-verbal al ședinței, se înaintează Ministerului Internelor și Reformei Administrative, care va propune Guvernului stabilirea datei desfășurării alegerilor pentru un nou primar.
- Primarul se află în imposibilitatea exercitării mandatului în situațiile în care nu se poate prezenta efectiv la primărie din motive de sănătate sau din alte cauze, chiar dacă acestea nu îi sunt imputabile.

Suspendarea mandatului de primar și președinte județean

- Mandatul primarului și al președintelui de județ se suspendă de drept numai în cazul în care acesta a fost arestat preventiv. Măsură arestării preventive se comunică de îndată de către instanța de judecată prefectului, care, prin ordin, constată suspendarea mandatului.
- Ordinul de suspendare se comunică de îndată primarului.
- Suspendarea durează până la încetarea situației care a dus la acest caz

- Dacă primarul suspendat din funcție a fost găsit nevinovat, acesta are dreptul, la plata drepturilor salariale corespunzătoare perioadei în care a fost suspendat.
- Eliberarea din funcție a prezidentului sau a viceprezidentilor consiliului județean se face cu votul secret al majorității consilierilor în funcție, la propunerea a cel puțin o treime din numărul acestora.
- Eliberarea din funcție a prezidentului sau a viceprezidentilor consiliului județean nu se poate face în ultimele 6 luni ale mandatului
- solicită instanțelor să decidă încetarea îndeplinirii funcției unui reprezentant ales, în special în cazul unei grave abateri sau a unei încălcări clare a standardelor de etică publică și suspendă reprezentantul până la emiterea de către instanțe a unei hotărâri judecătorești.

c. Măsurile ale aleșilor locali:

Aleșii locali respectă normele în vigoare referitoare la etică și conduita în desfășurarea activităților profesionale:

- evită, pe cât posibil, orice conflict de interese sau incompatibilitate;
- comunică orice situație care poate duce la incompatibilitate sau conflict de interese, imediat ce aceasta/acesta apare;
- nu dețin alte funcții care i-ar împiedica să-și îndeplinească în mod eficient îndatoririle în calitate de aleși locali;
- respectând alegerea electoratului, nu își pot modifica apartenența la partid în perioada exercitării mandatului.

b. Măsurile ale autorităților locale

Autoritățile locale:

- informează organul competent asupra oricărei incompatibilități de care au luat cunoștință;
- pot sesiza prefectul care va dispune o anchetă administrativă, în cazul unor încălcări flagrante ale legii de către aleșii locali;

3. Drepturile și obligațiile aleșilor locali

Drepturi

- Pe timpul exercitării mandatului de primar, viceprimar, prezident sau viceprezident al consiliului județean se suspendă contractul de muncă sau actul de numire a acestora în cadrul unei instituții ori autorități publice, respectiv la regiile autonome sau la societăți comerciale cu capital integral ori majoritar de stat sau ale unităților administrativ-teritoriale.
- Sunt exceptate de la suspendarea contractului de muncă sau a actului de numire cadrele didactice, cercetătorii științifici, ziaristii cu atestat profesional, oamenii de cultură și artă
- În cazul în care, pe durata exercitării mandatului de către persoanele care ocupă funcțiile de aleși locali au loc reorganizări ale persoanei juridice, acestea sunt obligate să comunice persoanelor ale caror contracte de muncă sau acte de numire au fost suspendate, noile locuri de muncă stabilite, corespunzător celor detinute de acestea, cu respectarea legislației în vigoare.
- Timp de 2 ani de la data încetării mandatului, persoanelor prevăzute mai sus, nu li se poate modifica sau desface contractul de muncă ori acestea nu pot fi eliberate din funcție pe motive ce nu le sunt imputabile.
- La încetarea mandatului, primarii și viceprimarii, prezidenții și viceprezidenții consiliilor județene, care îndeplinesc condițiile prevăzute de lege pentru pensionare sau sunt pensionari, beneficiază, la cerere, de calcularea sau, după caz, de recalcularea pensiei, luându-se în calcul și indemnizațiile
- Aleșii locali au dreptul de inițiativă în promovarea actelor administrative, individual sau în grup.
- Dreptul aleșilor locali de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit.
- Aleșii locali au dreptul de a fi informați de către autoritățile administrației publice centrale și locale, instituțiile, serviciile publice, precum și persoanele juridice de drept privat asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes local.
- Dreptul de asociere este garantat aleșilor locali.
- În virtutea mandatului reprezentativ acordat de colectivitățile locale, structurile asociative legal constituite ale aleșilor locali vor fi consultate de către autoritățile administrației publice centrale în toate problemele de interes local
- Primarii și viceprimarii, prezidenții și viceprezidenții consiliilor județene beneficiază de

- concedii de odihna, concedii medicale, concedii fara plata, precum si de concedii platite in cazul unor evenimente familiale deosebite.
- Pentru a beneficia de concediu fara plata sau de concedii platite in cazul unor evenimente familiale deosebite, primarii si presedintii consiliilor judetene au obligatia de a informa, in prealabil, consiliul local sau judetean, dupa caz, indicand durata acestora si perioada in care vor avea loc. In cazuri de urgenta, informarea se va face in prima sedinta de consiliu, organizata dupa terminarea concediului.
- Concediile fara plata sau pentru evenimente familiale deosebite, precum si durata acestora, in cazul viceprimarilor si vicepresedintilor consiliilor judetene, se aproba de catre primar, respectiv de catre presedinte.

Obligatii

- In urma indeplinirii unor misiuni oficiale, alesii locali sunt obligati sa prezinte, la prima sedinta ordinara de consiliu, un raport privind deplasarile efectuate. In cazul primarului, viceprimarului si consilierilor locali, termenul maxim de depunere a raportului este de 30 de zile, iar in cazul consilierilor judeteni este de 45 de zile de la data incheierii misiunii.
- In cazul nerespectarii prevederilor de mai sus, alesii locali vor suporta cheltuielile deplasarii.
- Alesii locali, in calitate de reprezentanti ai colectivitatii locale, au indatorirea de a participa, pe durata mandatului, la exercitarea functiilor autoritatilor administratiei publice locale din care fac parte sau pe care le reprezinta, cu buna-credinta si fidelitate fata de tara si de colectivitatea care i-a ales.
- Consilierii locali si consilierii judeteni sunt obligati sa respecte Constitutia si legile tarii, precum si regulamentul de functionare a consiliului, sa se supuna regulilor de curtoazie si disciplina si sa nu foloseasca in cuvantul lor sau in relatiile cu cetatenii expresii injurioase, ofensatoare ori calomnioase.
- Alesii locali sunt obligati sa mentioneze expres situatiile in care interesele lor personale contravin intereselor generale. In cazurile in care interesul personal nu are caracter patrimonial, consiliile locale sau judetene pot permite participarea la vot a consilierului.
- Alesii locali sunt obligati la probitate si discretie profesionala.
- Alesii locali sunt obligati sa dea dovada de cinste si corectitudine; este interzis alesului local sa ceara, pentru sine sau pentru altul, bani, foloase materiale sau alte avantaje.
- Alesii locali au obligatia de a aduce la cunostinta cetatenilor toate faptele si actele administrative ce intereseaza colectivitatea locala.
- Alesii locali sunt obligati ca, in exercitarea mandatului, sa organizeze periodic, cel putin o data pe trimestru, intalniri cu cetatenii, sa acorde audiente si sa prezinte in consiliul o informare privind problemele ridicate la intalnirea cu cetatenii.
- Consilierii locali si consilierii judeteni, presedintii si vicepresedintii consiliilor judetene nu pot lipsi de la lucrarile consiliului sau ale comisiilor de specialitate din care fac parte decat in situatiile prevazute in regulamentul de functionare.
- Alesii locali sunt obligati sa isi faca publice interesele personale printr-o declaratie pe propria raspundere, depusa in dublu exemplar la secretarul comunei, orasului, municipiului, sectorului municipiului Bucuresti, respectiv la secretarul judetului sau al municipiului Bucuresti, dupa caz.
- Un exemplar al declaratiei privind interesele personale se pastreaza de catre secretar intr-un dosar special, denumit registru de interese. Al doilea exemplar al declaratiei de interese se transmite la secretarul prefecturii, care le va pastra intr-un dosar special, denumit registru general de interese.
- In declaratia privind interesele personale, alesii locali vor specifica:
 - a) functiile detinute in cadrul societatilor comerciale, autoritatilor si institutiilor publice, asociatiilor si fundatiilor;
 - b) veniturile obtinute din colaborarea cu orice persoana fizica sau juridica si natura colaborarii respective;
 - c) participarea la capitalul societatilor comerciale, daca aceasta depaseste 5% din capitalul societatii;
 - d) participarea la capitalul societatilor comerciale, daca aceasta nu depaseste 5% din capitalul societatii, dar depaseste valoarea de 100.000.000 lei;
 - e) asociatiile si fundatiile ai caror membri sunt;
 - f) bunurile imobile detinute in proprietate sau in concesiune;
 - g) functiile detinute in cadrul societatilor comerciale, autoritatilor sau institutiilor publice de catre sot/sotie;
 - h) bunurile imobile detinute in proprietate sau in concesiune de catre sot/sotie si copii minori;
 - i) lista proprietatilor detinute pe raza unitatii administrativ-teritoriale din ale caror autoritati ale administratiei publice locale fac parte;

- j) cadourile si orice beneficii materiale sau avantaje facute de orice persoana fizica ori juridica, legate sau decurgand din functia detinuta in cadrul autoritatii administratiei publice locale; orice cadou sau donatie primita de alesii locali intr-o ocazie publica sau festiva devin proprietatea acelei institutii ori autoritati;
- k) orice alte interese, stabilite prin hotarare a consiliului local, in cazul primarilor, viceprimarilor si consilierilor locali, sau prin hotarare a consiliului judetean, in cazul presedintelui si vicepresedintelui acestuia si al consilierilor judeteni.
- Consilierii judeteni si consilierii locali nu pot lua parte la deliberarea si adoptarea de hotarari daca au un interes personal in problema supusa dezbaterii, drept pentru care, consilierii locali si consilierii judeteni sunt obligati sa anunte, la inceputul dezbaterilor, interesul personal pe care il au in problema respectiva.
- Anuntarea interesului personal si abtinerea de la vot se consemneaza in mod obligatoriu in procesul-verbal al sedintei.
- Alesii locali au obligatia sa reactualizeze declaratia privind interesele personale la inceputul fiecarui an, dar nu mai tarziu de 1 februarie, daca au intervenit modificari semnificative fata de declaratia anterioara.
- Secretarul unitatii administrativ-teritoriale va transmite secretarului prefecturii, pana la data de 1 martie a fiecarui an, un exemplar al declaratiilor reactualizate.
- Nerespectarea declaratiei privind interesele personale in termenul prevazut mai sus, atrage suspendarea de drept a mandatului, pana la depunerea declaratiei.
- Refuzul depunerii declaratiei privind interesele personale atrage incetarea de drept a mandatului.
- Cadourile si orice beneficii materiale nedecarate potrivit legii in vigoare, sunt supuse confiscarii.
- Fapta alesilor locali de a face declaratii privind interesele personale, care nu corespund adevarului, constituie infractiunea de fals in declaratii si se pedepseste potrivit Codului penal.

a. Măsurile ale autorităților centrale

Autoritățile centrale:

- stabilesc legislația cadru care cuprinde drepturile și obligațiile fundamentale ale alesilor locali,
- stabilesc procedurile de monitorizare corespunzătoare și modalitatea de diseminare a acestor statistici către publicul larg.
- Asigura protecție, de care beneficiază și membrii familiei - soț, soție și copii - în cazul în care agresiunea împotriva acestora urmarește nemijlocit exercitarea de presiuni asupra alesului local în legătură cu exercitarea mandatului său.

b. Măsurile ale autorităților locale

Autoritățile locale:

- monitorizează respectarea de către aleșii locali respectarea drepturilor și obligațiilor, precum și regimul incompatibilităților și al conflictelor de interese;
- aleșii locali adaptează și îmbogățesc prevederile statutului cu norme de conduită și alte norme pe care le consideră necesare în funcție de specificul instituției sau autorității publice, ori al regiunii sau al unui anumit domeniu de activitate pe care le introduc în propriul Regulament de organizare internă

c. Măsurile ale aleșilor locali

Aleșii locali:

- Respectă Constituția și legile țării;
- își îndeplinesc toate obligațiile consacrate de lege, exercitându-și drepturile cu moderație și pentru binele public;
- respectă ordinea de drept și bunele moravuri;
- își declară averile înainte și după durata îndeplinirii funcției, precum și pe perioada mandatului, de câte ori este necesar
- iau cunoștință de normele de conduită care reglementează statutul acestora și își iau angajamentul să le respecte;
- încurajează și promovează orice măsură care stimulează îmbunătățirea randamentului de funcționare a serviciilor sau a departamentelor aflate în subordinea lor și îmbunătățirea motivării personalului implicat;

- nu se folosesc de prerogativele funcției pentru a-și promova interesele personale directe sau indirecte ori interesele private ale unor persoane sau grupuri de persoane, în scopul obținerii unui beneficiu personal direct sau indirect;
- declară orice interes personal și respectă supremația interesului public;
- nu participă la nicio dezbatere sau nu iau poziție față de niciun subiect în care au un interes personal;
- nu își însușesc pe nedrept fonduri publice sau alte bunuri publice;
- nu întreprind nimic care ar putea duce la folosirea fondurilor publice sau a altor bunuri publice în scop personal, direct sau indirect;
- nu fac favoruri familiei, cunoștințelor sau altor persoane și nu primesc bunuri sau alte favoruri, în schimbul unor servicii;
- promovează toate măsurile care au ca scop creșterea transparenței modului în care aceștia își exersează puterea și a funcționării departamentelor administrative de care răspund;
- respectă legislația și nu aplică un tratament preferențial sau discriminatoriu personalului din subordine;
- respectă independența, puterile și prerogativele altor demnitari sau aleși locali;
- respectă legislația care reglementează funcția publică și funcționarii publici, precum și legislația referitoare la personalul contractual;
- manifestă transparență și deschidere în relația cu mass-media și cu cetățenii, în legătură cu exercițiul funcției lor ;
- nu dezvăluie informații care sunt confidențiale sau care privesc viața privată a altor persoane;

4. Răspunderea administrativă, civilă sau penală a aleșilor locali

Consilierii locali sau județeni, după caz, primarii, viceprimarii, primarul general al municipiului București, primarii și viceprimarii subdiviziunilor administrativ-teritoriale, președinții și vicepreședinții consiliilor județene, răspund, după caz, contravențional, administrativ, civil sau penal pentru faptele săvârșite în exercitarea atribuțiilor ce le revin, în condițiile legii.

Răspunderea administrativă

- Aleșii locali răspund, în condițiile legii, administrativ, civil sau penal, după caz, pentru faptele săvârșite în exercitarea atribuțiilor ce le revin.
- Consilierii răspund în nume propriu, pentru activitatea desfășurată în exercitarea mandatului, precum și solidar, pentru activitatea consiliului din care fac parte și pentru hotărârile pe care le-au votat.
- În procesul-verbal al ședinței consiliului va fi consemnat rezultatul votului, iar, la cererea consilierului, se va menționa în mod expres votul acestuia.
- Încălcarea de către consilieri a prevederilor Legii nr. 215/2001, cu modificările și completările ulterioare și ale regulamentului de organizare și funcționare a consiliului atrage aplicarea următoarelor sancțiuni:
 - a) avertismentul;
 - b) chemarea la ordine;
 - c) retragerea cuvântului;
 - d) eliminarea din sala de ședință;
 - e) excluderea temporară de la lucrările consiliului și ale comisiei de specialitate;
 - f) retragerea indemnizației de ședință, pentru 1-2 ședințe.
- La prima abatere, președintele de ședință atrage atenția consilierului în culpa și îl invită să respecte regulamentul.
- Consilierii care nesocotesc avertismentul și invitația președintelui și continuă să se abată de la regulament, precum și cei care încălcă în mod grav, chiar pentru prima dată, dispozițiile regulamentului vor fi chemați la ordine.
- Chemarea la ordine se înscrie în procesul-verbal de ședință.
- Înainte de a fi chemat la ordine, consilierul este invitat de către președinte să își retragă sau să explice cuvântul ori expresiile care au generat incidentul și care ar atrage aplicarea sancțiunii.
- Dacă expresia întrebuintată a fost retrasă ori dacă explicațiile date sunt apreciate de președinte ca satisfăcătoare, sancțiunea nu se mai aplică.
- În cazul în care după chemarea la ordine un consilier continuă să se abată de la regulament, președintele îi va retrage cuvântul, iar dacă persistă, îl va elimina din sală. Eliminarea din sală echivalează cu absența nemotivată de la ședință.

- În cazul unor abateri grave, savarsite în mod repetat, sau al unor abateri deosebit de grave, consiliul poate aplica sancțiunea excluderii temporare a consilierului de la lucrările consiliului și ale comisiilor de specialitate.
- Gravitatea abaterii va fi stabilită de comisia de specialitate care are în obiectul de activitate aspecte juridice, în cel mult 10 zile de la sesizare.
- Excluderea temporară de la lucrările consiliului și ale comisiilor de specialitate nu poate depăși două ședințe consecutive.
- Excluderea de la lucrările consiliului și ale comisiilor de specialitate are drept consecință, în caz de opunere, interzicerea participării la ședințe și se execută cu ajutorul forței publice puse la dispoziție prezidentului.
- Pentru abateri grave și repetate, savarsite în exercitarea mandatului de viceprimar, de prezident sau de viceprezident al consiliului județean, persoanelor în cauză li se pot aplica următoarele sancțiuni:
 - a) muștrare;
 - b) avertisment;
 - c) diminuarea indemnizației cu 5-10% pe timp de 1-3 luni;
 - d) eliberarea din funcție.

Răspunderea contravențională

- Constituie contravenții și se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 5.000 lei următoarele fapte:
 - a) nepunerea în aplicare, cu rea-credință, a hotărârilor consiliului local de către primar;
 - b) nepunerea în aplicare, cu rea-credință, a hotărârilor consiliului județean de către prezidenții consiliului județean;
 - c) neprezentarea în termenul prevăzut de Legea finanțelor publice locale a proiectului bugetului unității administrativ-teritoriale de către primar, respectiv prezidenții consiliului județean, din culpa lor;
 - d) neprezentarea de către primar sau prezidenții consiliului județean a rapoartelor prevăzute de lege, din culpa lor;
 - e) neluarea măsurilor necesare, stabilite de lege, de către primar sau prezidenții consiliului județean, în calitatea acestora de reprezentanți ai statului în unitățile administrativ-teritoriale.
- Constatarea contravențiilor și aplicarea amenzilor se fac de către prefect, în calitatea sa de autoritate publică, reprezentant al Guvernului pe plan local.

a. Măsurile autorităților centrale

Autoritățile centrale stabilesc cadrul general referitor la răspunderea aleșilor locali, în mod individual sau solidar cu instituția, pentru actele sau omisiunile în îndeplinirea sarcinilor acestora. La baza acestui cadru se află următoarele principii:

- orice persoană fizică sau juridică, ce a suferit un prejudiciu nejustificat în urma unui act sau omisiuni din partea alesului local, va avea dreptul la remedierea acestuia;
- răspunderea personală a aleșilor locali în caz de abatere gravă sau intenționată;
- în cadrul ședințelor de lucru, aleșii locali nu vor fi trași la răspundere pentru nicio decizie la care s-au opus;
- nu va exista nicio sancțiune automată a aleșilor locali, fără o procedură de cercetare a faptei;
- analizarea faptelor și sancționarea aleșilor locali se face de comisii specializate, înființate prin lege și a căror organizare și funcționare se stabilește printr-un act normativ;
- reținerea, arestarea sau trimiterea în judecată a aleșilor locali, precum și faptele săvârșite care au determinat luarea măsurilor se aduc la cunoștința autorității administrației publice din care fac parte, cât și prefectului.

b. Măsurile autorităților locale

Autoritățile locale:

- Iau măsuri pentru despăgubirea părților vătămate de un act sau omisiune din partea aleșilor locali;
- iau măsuri pentru recuperarea costurilor de la aleșii locali care le produc prejudiciul printr-o abatere gravă sau intenționată;
- contabilizează și fac publice voturile aleșilor locali;
- organizează controlul juridic intern efectiv;
- asigură accesul public la informații complete referitoare la răspunderea autorității locale și răspunderea aleșilor locali.

c. Măsurile aleșilor locali

Aleșii locali:

- își îndeplinesc responsabilitățile cu profesionalism și corectitudine;
- reduc la minim riscul prejudiciilor substanțiale sau ireversibile, ce rezultă dintr-un act sau omisiune a acestora către terțe părți;
- pun la dispoziția organelor autorizate informații complete referitoare la cazurile în care aceștia sunt răspunzători.

5. Remunerarea, condițiile de lucru și carierele aleșilor locali

Remunerarea și Cariera aleșilor locali

- Pentru participarea la lucrările consiliului și ale comisiilor de specialitate, consilierii au dreptul la o indemnizație de sedință.
- Președinților și vicepreședinților consiliilor județene nu li se acordă indemnizație de sedință.
- Indemnizația de sedință pentru membrii consiliului care participă la ședințele ordinare ale consiliului și ale comisiilor de specialitate va fi în cuantum de până la 5% din indemnizația lunară a primarului, președintelui consiliului județean sau primarului general al municipiului București, după caz.
- Numărul maxim de ședințe pentru care se poate acorda indemnizația, este de o ședință de consiliu și 1-2 ședințe de comisii de specialitate pe lună.
- Plata indemnizațiilor stabilite se efectuează exclusiv din veniturile proprii ale bugetelor locale, respectiv județene.
- Aleșii locali au dreptul la decontarea cheltuielilor pe care le-au făcut în exercitarea mandatului.
- Aceleași principii de remunerare se aplică în mod corespunzător și delegatului sătesc.
- Primarii și viceprimarii, precum și președinții și vicepreședinții consiliilor județene au dreptul la o indemnizație lunară, stabilită potrivit legii.
- Ei au dreptul la decontarea cheltuielilor legate de exercitarea mandatului.
- Drepturile bănești cuvenite aleșilor locali, pot fi cumulate cu pensia sau cu alte venituri.
- Consilierii și delegatul sătesc, care participă la ședințele de consiliu organizate în mod excepțional în timpul programului de lucru, se consideră învoiați de drept, fără a le fi afectat salariul și celelalte drepturi ce le revin, de la locul de muncă.
- Durata exercitării mandatului de primar și de viceprimar, de președinte și de vicepreședinte al consiliului județean constituie vechime în muncă și în specialitate și se ia în calcul la promovare și la acordarea tuturor drepturilor bănești rezultate din aceasta, inclusiv la calcularea și la recalcularea pensiei.
- pierderea calității de membru al partidului politic sau al organizației minorităților naționale pe a cărei listă a fost ales, determină și încetarea mandatului de ales local;

a. Măsurile ale autorităților centrale

Autoritățile centrale stabilesc un cadru legal al remunerării, a condițiilor de lucru și a carierei aleșilor locali, având la bază următoarele principii:

- autoritățile centrale vor pregăti statistici naționale în legătură cu aceste indemnizații și le vor pune la dispoziția publicului.
- consilierii au dreptul la o indemnizație de ședință, pentru participarea la lucrările consiliului și ale comisiilor de specialitate;
- cunatumul indemnizației de ședință și numărul maxim de ședințe ordinare este stabilit prin act normativ;
- plata indemnizațiilor stabilite se efectuează exclusiv din veniturile proprii ale bugetelor locale, respectiv județene;
- drepturile bănești cuvenite aleșilor locali, potrivit legii, pot fi cumulate cu pensia sau cu alte venituri, în condițiile legii.
- se vor face publice sumele indemnizațiilor primite de aleșii locali;

b. Măsurile ale autorităților locale

Autoritățile locale:

- asigură echipamentul și personalul necesar activității aleșilor locali (spațiu, personal de secretariat, computere și, dacă este necesar, transport);
- fac publice sumele indemnizațiilor, remunerațiilor și despăgubirilor primite de aleșii locali
- suportă costurile cursurilor de formare profesională sau de îmbunătățire a abilităților pentru aleșii locali.

c. Măsurile ale aleșilor locali

Aleșii locali:

- declară cu onestitate și fac dovada cheltuielilor care rezultă în urma îndeplinirii sarcinilor;
- nu desfășoară acțiuni care le aduc avantaje profesionale la entitățile publice sau private pe care le controlează, cu care intră în relații contractuale sau care au fost stabilite în timpul îndeplinirii funcției și ca rezultat al exercitării responsabilităților oficiale și, la expirarea duratei de îndeplinire a funcției – cel puțin pentru o perioadă de timp rezonabilă de la expirarea acesteia - evită să lucreze la astfel de societăți.

- respectă regimul juridic al conflictului de interese și al incompatibilităților.
- nu își vor exercita funcția sau prerogativele care derivă din funcție în interes particular, cu scopul de a obține un interes personal direct sau indirect;
- nu trebuie să ia parte la nicio deliberare sau votare a unei probleme în care aleșii locali pot avea un interes personal direct sau indirect;
- nu trebuie să dețină funcții, mandate, profesii sau responsabilități care generează un conflict de interese cu mandatul lor.

6. Formarea, informarea și cooperarea cu aleșii locali

Formare

a. Măsuri ale autorităților

- autoritățile locale suportă costurile cursurilor de formare profesională sau de îmbunătățire a abilităților pentru aleșii locali;
- Cursurile de pregătire trebuie să fie organizate de instituțiile abilitate de lege
- asigură existența unui cadru general pentru formarea aleșilor locali,
- propun subiecte de interes care să fie luate în considerare la momentul elaborării curriculei de către Institutul Național de Administrație sau de către centrele regionale de formare;
- încheie contracte cu diferite forme de învățământ sau cu diverse forme instituționale de perfecționare
- încurajează schimbul de experiență între aleșii locali, prin intermediul seminariilor, conferințelor și forumurilor de discuții on-line;
- încurajează și asistă inițiativele autorităților locale în legătură cu formarea aleșilor locali;

b. Măsuri ale aleșilor locali

- Aleșii locali au îndatorirea de a-și perfecționa pregătirea în domeniul administrației publice locale, urmând cursurile de pregătire, formare și perfecționare organizate în acest scop de instituțiile abilitate.
- Aleșii locali beneficiază de plata cursurilor de pregătire, formare și perfecționare profesională organizate de instituții specializate, în decursul mandatului, conform hotărârii consiliului local sau județean.
- Aleșii locali au obligația de a participa la cel puțin un curs de pregătire în domeniul administrației publice locale, în decursul primului an de mandat
- Aleșii locali care au deținut anterior un alt mandat de consilier local, consilier județean, președinte al consiliului județean, primar sau au exercitat funcția de prefect, au fost funcționari publici, au deținut un mandat de parlamentar sau au studii economice, juridice sau administrative nu mai trebuie să absolva un curs de pregătire în domeniul administrației publice

- Aleșii locali au îndatorirea de a-și perfecționa pregătirea în domeniul administrației publice locale, urmând cursurile de pregătire, formare și perfecționare organizate în acest scop de instituțiile abilitate.
- participă - după ce au fost aleși - la cursuri de formare, organizate de centrele regionale de formare continuă sau de alte instituții specializate și acreditate de Institutul Național de Administrație;
- solicită instituțiilor cu atribuții în domeniul formării informațiilor de care au nevoie pentru îndeplinirea sarcinilor cu obiectivitate și imparțialitate

Informare

a. Măsurile autorităților locale

- Sedintele consiliului local sunt publice.
- Lucrările sedintelor se desfășoară în limba română.
- În consiliile locale în care consilierii locali aparținând unei minorități naționale reprezintă cel puțin o cincime din numărul total, la sedintele de consiliu se poate folosi și limba maternă. În aceste cazuri se va asigura traducerea, prin grija primarului
- În toate cazurile, documentele sedintelor de consiliu și toate actele oficiale se întocmesc în mod obligatoriu în limba română
- Dezbaterile din sedintele consiliului local, precum și modul în care și-a exercitat votul fiecare consilier local se consemnează într-un proces-verbal, semnat de președintele de sedință și de secretarul unității administrativ-teritoriale.
- Procesul-verbal și documentele care au fost dezbătute în sedință se depun într-un dosar special al sedinței respective, care va fi numerotat, semnat și sigilat de președintele de sedință și de secretar, după aprobarea procesului-verbal.
- În termen de 3 zile de la terminarea sedinței, secretarul unității administrativ-teritoriale afișează la sediul primăriei și, după caz, pe pagina de internet a unității administrativ-teritoriale o copie a procesului-verbal al sedinței

- In raporturile dintre cetateni si autoritatile administratiei publice locale se foloseste limba romana.
- In unitatile administrativ-teritoriale in care cetatenii apartinand minoritatilor nationale au o pondere de peste 20% din numarul locuitorilor, autoritatile administratiei publice locale, institutiile publice aflate in subordinea acestora, precum si serviciile publice deconcentrate asigura folosirea, in raporturile cu acestia, si a limbii materne, in conformitate cu prevederile Constitutiei si ale tratatelor internationale la care Romania este parte
- In unitatile administrativ-teritoriale in care cetatenii apartinand unei minoritati nationale au o pondere de peste 20% din numarul locuitorilor, in raporturile lor cu autoritatile administratiei publice locale, cu aparatul de specialitate si organismele subordonate consiliului local, acestia se pot adresa, oral sau in scris, si in limba lor materna si vor primi raspunsul atat in limba romana, cat si in limba materna
- In posturile care au atributii privind relatii cu publicul vor fi incadrate si persoane care cunosc limba materna a cetatenilor apartinand minoritatii respective.
- Autoritatile administratiei publice locale vor asigura inscripționarea denumirii localitatilor si a institutiilor publice de sub autoritatea lor, precum si afisarea anunturilor de interes public si in limba materna a cetatenilor apartinand minoritatii respective
- Hotararile consiliului judetean se comunica in mod obligatoriu prefectului judetului.
- Comunicarea actelor între autoritatile administratiei publice locale si cu prefectul judetului se efectueaza prin intermediul secretarului unitatii administrativ-teritoriale.
- Actele autoritatilor administratiei publice locale se vor aduce la cunostinta publica prin grija secretarului unitatii administrativ-teritoriale.

b. Măsurile aleșilor locali

- Primarul este obligat ca, prin intermediul secretarului si al aparatului propriu de specialitate, sa puna la dispozitie consilierilor locali, la cererea acestora, in termen de cel mult 10 zile lucratoare, informatiile necesare in vederea indeplinirii mandatului.
- Consilierii locali sunt obligati ca, in indeplinirea mandatului, sa organizeze periodic intalniri cu cetatenii si sa acorde audiente
- Fiecare consilier local, precum si viceprimarul sunt obligati sa prezinte un raport anual de activitate, care va fi facut public prin grija secretarului
- Primarul prezinta consiliului local, in primul trimestru, un raport anual privind starea economica, sociala si de mediu a unitatii administrativ-teritoriale, dar și alte rapoarte si informari;
- Alesii locali sunt obligati sa isi faca publice interesele personale printr-o declaratie pe propria raspundere, depusa in dublu exemplar la secretarul comunei, orasului, municipiului, sectorului municipiului Bucuresti, respectiv la secretarul judetului sau al municipiului Bucuresti, dupa caz.
- Un exemplar al declaratiei privind interesele personale se pastreaza de catre secretar intr-un dosar special, denumit registru de interese.
- Al doilea exemplar al declaratiei de interese se transmite la secretarul prefecturii, care le va pastra intr-un dosar special, denumit registru general de interese.
- Registrul de interese are caracter public, putand fi consultat de catre orice persoana.
- pun la dispozitia aleșilor locali informațiile necesare pentru îndeplinirea sarcinilor;
- colectează și înaintează autorităților centrale informațiile necesare întocmirii statisticilor, analizelor, studiilor și actelor normative din domeniul pentru autorităților locale

Cooperare

a. Măsurile autorităților centrale

- Guvernul sprijina asocierea unitatilor administrativ-teritoriale prin programe nationale de dezvoltare.
- Aceste programe sunt finantate anual prin bugetul de stat si sunt prevazute distinct in cadrul bugetului Ministerului Internelor si Reformei Administrative conform legislației finantelor publice locale.
- Initiativa unitatilor administrativ-teritoriale de a coopera si de a se asocia cu unitati administrativ-teritoriale din strainatate, precum si de a adera la o asociatie internationala a unitatilor administrativ-teritoriale va fi comunicata Ministerului Afacerilor Externe si Ministerul Internelor si Reformi Administrative
- Avizele prevazute mai sus, trebuie emise in termen de 30 de zile de la primirea solicitarii. In caz contrar se va considera ca nu sunt obiectii si proiectul respectiv poate fi supus spre aprobare consiliului local sau judetean interesat. Responsabilitatea privind intelegerile de cooperare incheiate de unitatile administrativ-teritoriale revine in exclusivitate acestora.
- elaborează un cadru pentru diferite forme de cooperare internațională, interregională și

intermunicipală care au ca scop identificarea celor mai bune practici referitoare la statutul aleșilor locali, le încurajează și participă la ele;

b. Măsurile autorităților locale

- Doua sau mai multe unitati administrativ-teritoriale au dreptul ca, in limitele competentelor autoritatilor lor deliberative si executive, sa coopereze si sa se asocieze, formand asociatii de dezvoltare intercomunitara, cu personalitate juridica, de drept privat si de utilitate publica.
- Asociatiile de dezvoltare intercomunitara se constituie, in scopul realizarii in comun a unor proiecte de dezvoltare de interes zonal sau regional ori al furnizarii in comun a unor servicii publice.
- Zonele metropolitane si aglomerarile urbane constituite cu acordul expres al consiliilor locale ale unitatilor administrativ-teritoriale componente au ca scop dezvoltarea infrastructurilor si a obiectivelor de dezvoltare de interes comun.
- Pentru protectia si promovarea intereselor lor comune, unitatile administrativ-teritoriale au dreptul de a adera la asociatii nationale si internationale.
- Unitatile administrativ-teritoriale pot incheia intre ele acorduri si pot participa, inclusiv prin alocare de fonduri, la initierea si la realizarea unor programe de dezvoltare zonala sau regionala, in baza hotararilor adoptate de consiliile locale ori judetene, dupa caz.
- participă la diferite schimburi de experiență la nivel local, regional, național și internațional, referitoare la statutul aleșilor locali.
- Unitatile administrativ-teritoriale limitrofe zonelor de frontiera pot incheia intre ele intelegeri de cooperare transfrontaliera cu structuri similare din statele vecine

c. Măsurile aleșilor locali

- Unitatile administrativ-teritoriale, prin primari, respectiv presedintii consiliilor judetene, transmit Ministerului Afacerilor Externe, spre avizare conforma, proiectele de intelegeri de cooperare pe care acestea intentioneaza sa le incheie cu unitatile administrativ-teritoriale din alte tari, inainte de supunerea lor spre adoptare de catre consiliile locale sau judetene, dupa caz.
- Unitatile administrativ-teritoriale au dreptul ca, in limitele competentelor autoritatilor lor deliberative si executive, sa coopereze si sa se asocieze si cu unitati administrativ-teritoriale din strainatate, prin hotarari ale consiliilor locale sau consiliilor judetene, dupa caz

- Unitatile administrativ-teritoriale care au incheiat intelegeri de cooperare transfrontaliera au dreptul sa participe in alte state la organismele create prin respectivele intelegeri, in limita competentelor ce le revin
- Prin intelegerile de cooperare transfrontaliera pot fi create si pe teritoriul Romaniei organisme care sa aiba, potrivit dreptului intern, personalitate juridica, care însă nu au competențe administrativ-teritoriale.
- Autoritatile deliberative si executive de la nivelul fiecarei unitati administrativ-teritoriale componente isi pastreaza autonomia locala
- se informează permanent cu privire la noutățile legislative și la noile instrumente de management;
- se implică în schimburile de experiență organizate de autoritățile centrale sau locale, autohtone sau străine.

Bibliografie orientativă:

- **Constituția României**
- **Legea nr. 393/2004** privind Statutul aleșilor locali
- **Legea nr. 67/ 2004** pentru alegerea autorităților administrației publice locale
- **Legea nr. 249/2006** pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali
- **Decretul nr. 860/2006** privind promulgarea Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali
- **Legea nr. 215/2001** privind administrația publică
- **Legea nr. 286/2006** pentru modificarea si completarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001
- **Decizia nr. 108/2006** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 19, art. 20 alin. (1) si art. 24 alin. (3) din Legea nr. 154/1998 privind sistemul de stabilire a salariilor de baza în sectorul bugetar și a indemnizațiilor pentru persoane care ocupă funcții de demnitate publică, precum si ale art. 35 din Legea nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali
- **Proceduri și practici eficiente pentru consilierii locali, Centrul pentru Studii Politice și Analiză Comparativă, 2003**
- **Raport de țară privind Etica în sistemul administrației publice și dezbaterile naționale asupra Manualului de bune practici (inițiat de Consiliul European), 2003**
- **Codul European de Conduită privind integritatea politică a reprezentanților aleși locali și regionali, București, 2001.**

Finanțarea partidelor politice, organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale și a candidaților independenți

Acest capitol prezintă o culegere de norme referitoare la finanțarea partidelor politice, a organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale și a candidaților individuali, urmărirea și analizarea aplicabilității acestuia putând conduce la un ghid de bune practici referitor la procedurile etice la nivel central și local.

Pentru a fi o practică precisă și concisă, similară Modelului de inițiative al Consiliului Europei, acesta a fost conceput în funcție de capitolele și structura manualului mai sus menționat.

Prezentul capitol a fost conceput astfel încât să poată fi utilizat separat de celelalte părți ale pachetului de inițiative model; totuși, pentru o mai bună consistență, ar trebui consultate și celelalte capitole.

Prevederile legale privind finanțarea se aplică partidelor politice și candidaților propuși de acestea, alianțelor politice și candidaților propuși de acestea, candidaților independenți, precum și organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale și candidaților propuși de acestea.

Potrivit legii, partidele politice se pot asocia, constituind alianțe politice – sau alte forme de asociere cu formațiuni nepolitice, legal constituite, cu scopul promovării unor obiective comune, dar și în acest caz își păstrează personalitatea juridică și patrimoniul propriu.

De asemenea, conform prevederilor legislative, partidele politice sunt organizate și funcționează după criteriul administrativ-teritorial, putând avea ca subdiviziuni, organizații teritoriale.

Perioada electorală cuprinde intervalul de timp dintre data aducerii la cunoștință publică a zilei alegerilor și data începerii campaniei electorale, campania electorală, desfășurarea efectivă a votării, numărarea și centralizarea voturilor, stabilirea rezultatului votării, atribuirea mandatelor și publicarea rezultatului alegerilor în Monitorul Oficial al României.

1. Cadrul general

a. Măsurile autorităților centrale

În societatea românească pluralismul este o condiție și o garanție a democrației constituționale. Conform prevederilor constituționale, partidele politice „contribuie la definirea și la exprimarea voinței politice a cetățenilor, respectând suveranitatea națională, integritatea teritorială, ordinea de drept și principiile democrației¹”, în acest scop putându-se constitui și putându-și desfășura activitatea în condițiile legii.

În prezent, cadrul juridic care guvernează finanțarea partidelor politice, asociațiilor politice și campaniilor electorale este dat de Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, coroborat cu dispozițiile referitoare la acordarea subvențiilor de la bugetul de stat și la Curtea de Conturi.

Prin aceste prevederi legislative s-a urmărit asigurarea egalității de șanse în competiția politică, precum și a transparenței în finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale.

În conformitate cu dispozițiile Legii pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului și cele ale Legii pentru alegerea Președintelui României, în organizarea și desfășurarea alegerilor sunt implicate instituții ale puterii executive, judecătorești, Curtea Constituțională și Autoritatea Electorală Permanentă.

Autoritatea Electorală Permanentă

- AEP este o instituție administrativă autonomă cu competență generală în domeniul electoral reprezintă o premieră la nivel instituțional și o soluție modernă acceptată la nivel mondial. Organizarea și funcționarea Autorității Electorale

¹ Constituția României, art. 8

Permanente sunt reglementate atât în Constituția României, cât și în recentelegi organice referitoare la alegeri. Autoritatea este condusă de un președinte, ales de Parlament, secondat de doi vicepreședinți, numiți de președintele României, respectiv de primul-ministru. Mandatul președintelui și al vicepreședinților este de 8 ani. Aparatul propriu al Autorității Electorale Permanente este condus de un secretar general, numit de primul-ministru prin concurs. Autoritatea Electorală Permanentă poate înființa filiale în fiecare dintre cele 8 regiuni de dezvoltare regională de pe teritoriul României.

- Atribuțiile Autorității Electorale Permanente se desfășoară în intervalul dintre două perioade electorale, în domeniul logisticii, al legislației, precum și activități de studiu și documentare. Unele dintre cele mai importante atribuții se referă la:
 - **elaborarea sistemelor** de protecție a secțiilor de votare, a buletinelor de vot și a celorlalte documente și materiale specifice votării;
 - **urmărirea și controlarea** modului de întocmire și actualizare a listelor electorale permanente; modului de întocmire și eliberare a cărților de alegător în concordanță cu listele electorale permanente;
 - **asigurarea logisticii** necesare dotării secțiilor de votare, inclusiv a localurilor acestora;
 - **aplicarea unitară** a legislației privind organizarea alegerilor; sprijinirea, organizarea și desfășurarea alegerilor parțiale;
 - **elaborarea de studii** și propuneri pentru îmbunătățirea sistemului electoral;
 - **elaborarea de programe:** pentru instruirea alegătorilor asupra conținutului sistemului electoral românesc; pentru instruirea primarilor, secretarilor unităților administrative teritoriale și a persoanelor care ar putea deveni membri ai birourilor electorale; pentru exercitarea votului de către neștiutorii de carte sau de către persoanele cu handicap;
 - **prezentarea Parlamentului** a unui **Raport** asupra organizării și desfășurării alegerilor/referendumului, raport care se publică sub forma unei Cărți Albe; prezentarea Parlamentului a unui raport anual asupra activității sale;
 - **realizarea unor activități** legate de stabilirea **rezultatelor alegerilor** precum sprijinirea constituirii sistemului informațional la nivel național, necesar stabilirii rezultatelor alegerilor; organizarea de licitații în vederea selecționării programelor de

calculator care se utilizează de Biroul Electoral Central pentru centralizarea rezultatelor alegerilor; certificarea spre neschimbare a programelor de calculator selecționate în urma licitațiilor organizate legal și punerea lor, la cerere, la dispoziția organizațiilor politice participante la alegeri;

- **ținerea evidenței** unităților administrativ – teritoriale în care sunt vacante posturi de primar sau în care au fost desființate consiliile locale (în acest sens Autoritatea face propuneri Guvernului pentru stabilirea datei de organizare și desfășurare a noilor alegeri).
- Potrivit Legii nr. 33/2007, Autoritatea Electorală Permanentă realizează schimbul de informații cu instituții din statele membre ale Uniunii Europene care au responsabilități similare cu privire la exercitarea drepturilor electorale de către cetățenii români și cetățenii europeni comunitari pentru alegerea membrilor din România în Parlamentul European și totodată hotărăște asupra îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege de către alegătorul comunitar privind exercitarea dreptului de a alege membri din România în Parlamentul European.
- În exercitarea atribuțiilor, președintele Autorității Electorale Permanente emite **ordine** și adoptă **hotărâri** și **instrucțiuni** care se contrasemnează de vicepreședinți.
- Activitatea autorității nu se rezumă însă numai la intervalul dintre perioadele electorale. În timpul perioadelor electorale, președintele și vicepreședinții Autorității Electorale Permanente sunt membri ai Biroului Electoral Central iar aparatul propriu de specialitate al Autorității sprijină Biroul Electoral Central și birourile electorale de circumscripție în îndeplinirea atribuțiilor legale ce le revin.

Biroul Electoral Central

- Are drept scop organizarea și supravegherea operațiunilor din perioada electorală, având între principalele categorii de atribuții urmărirea aplicării dispozițiilor legale privitoare la alegeri, pe întreg teritoriul țării și asigurarea interpretării lor uniforme.
- asigură verificarea actualizării listelor electorale. În acest scop, Biroul Electoral Central culege informațiile necesare, verifică înscrierea cetățenilor în liste, solicită autorităților competente eliminarea obstacolelor care ar împiedica asupra respectării termenelor electorale legale.

- emite **hotărâri de interpretare** care sunt obligatorii pentru toate celelalte birouri electorale.
- rezolvă întâmpinările referitoare la activitatea sa proprie și contestațiile privind activitatea, modul de formare și componența birourilor electorale de circumscripție. Contestațiile se soluționează prin hotărâri care sunt obligatorii pentru biroul electoral în cauză și pentru toate autoritățile și instituțiile publice la care se referă, sub sancțiunea prevăzută de lege.
- înregistrează rezultatul alegerilor, realizează repartizarea centrală și desfășurarea pe circumscripții a mandatelor de senator și deputat, atestă atribuirea unui mandat de deputat organizațiilor minorităților naționale etc.
- anulează alegerile dintr-o circumscripție electorală în cazul constatării unor fraude în timpul votării sau al stabilirii rezultatelor alegerilor.

Biroul electoral de circumscripție - conduce operațiunile electorale într-o circumscripție și **se organizează** în fiecare circumscripție electorală, care este un județ și în municipiul București.

Oficiile electorale ale sectoarelor municipiului București - se organizează doar la nivelul sectoarelor municipiului București, datorită mărimii acestora, atât din punctul de vedere al populației, cât și al întinderii lor.

Biroul electoral al secțiilor de votare - conduce operațiunile electorale, care se desfășoară în cadrul **secțiilor de votare**. Ele constituie autoritățile electorale de la nivelul de bază și sunt cele mai numeroase.

Birourile secțiilor de votare din străinătate - se pot organiza pe lângă misiunile diplomatice și oficiile consulare ale României, pentru alegătorii membri ai reprezentanțelor diplomatice și familiilor lor, precum și pentru cetățenii români din țară sau din străinătate aflate în țara respectivă în ziua alegerilor. Legea prevede, de asemenea, modul de constituire a **biroului secțiilor de votare de pe nave și platforme marine**.

b. Măsurile ale autorităților locale

Prefectul

Guvernul numește un prefect în fiecare județ și în municipiul București. Acesta este reprezentantul Guvernului pe plan local și conduce serviciile publice deconcentrate ale ministerelor și ale celorlalte organe ale administrației publice centrale din unitățile administrativ – teritoriale. Atribuțiile prefectului se stabilesc prin lege organică.

Atribuțiile prefectului în procesul electoral conform Legii nr. 67-2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale sunt următoarele:

- numerotează circumscripțiile electorale
- întocmește împreună cu președintele tribunalului lista juriștilor care pot face parte din biroul electoral de circumscripție orășenească sau municipală
- primește comunicarea de la președintele biroului electoral de circumscripție privind ordinea stabilită a candidaților pe buletinul de vot, în termen de 24 de ore
- se îngrijește de imprimarea buletinelor de vot se asigură de către birourile electorale de circumscripție
- se îngrijește de distribuirea buletinelor de vot de către circumscripțiile electorale
- sediile și dotarea birourilor electorale de circumscripție județeană și, după caz, ale birourilor electorale județene se asigură de către primarii municipiilor reședință de județ, împreună cu președinții consiliilor județene și cu prefectii, iar cele ale birourilor electorale de circumscripție comunală, orășenească, municipală și de sector al municipiului București, precum și cele ale secțiilor de votare, de către primar, împreună cu prefectii

Atribuțiile prefectului în procesul electoral conform Legii nr. 373-2004 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului, sunt următoarele:

- Prefecții sunt obligați ca în termen de 10 zile de la stabilirea datei alegerilor să facă numerotarea secțiilor de votare de pe raza județului și să aducă la cunoștință publică delimitarea și numerotarea fiecărei secții de votare, prin publicații în care se indică și locul de desfășurare a votării
- Secții de votare se stabilesc de către prefect:
 - împreună cu comandantul garnizoanei, în cazul secțiilor de votare de pe lângă unitățile militare;
 - împreună cu Ministerul Transporturilor în cazul secțiilor de votare organizate în stațiile de cale ferată, în autogări, în porturi și aeroporturi, pentru alegătorii care, în ziua alegerilor, se află în timpul efectuării unei călătorii;
 - împreună cu comandantul porturilor de înregistrare a navelor, în cazul secțiilor de votare organizate pe navele sub pavilion românesc, aflate în navigație în ziua alegerilor, precum și pe platformele marine. Aceste secții de votare fac parte din circumscripția electorală unde este înregistrată nava, respectiv din circumscripția electorală unde este înregistrată platforma.

- Întocmește, împreună cu președintele tribunalului și câte un reprezentant din partea fiecărui partid politic parlamentar, lista juriștilor care pot face parte din biroul electoral al secției de votare
- Imprimarea buletinelor de vot se asigură, de către birourile electorale de circumscripție, prin grija prefectilor
- Distribuirea buletinelor de vot către circumscripțiile electorale se realizează prin grija prefectilor.
- Cabinele, urnele, ștampilele și celelalte materiale necesare biroului electoral al secției de votare se asigură de către primarii comunelor, orașelor, municipiilor și ai subdiviziunilor administrativ – teritoriale ale municipiilor împreună cu prefectii.
- Prefecții și președinții consiliilor județene asigură sediul și dotarea pentru birourile electorale de circumscripție (excepție cel al municipiului București). Sediul și dotarea oficiilor electorale și birourilor electorale ale secțiilor de votare se asigură de către primar, împreună cu prefectii.
- Prefecții verifică corecta îndeplinire de către primari a obligațiilor ce le revin, iar în cazul constatării unor fraude sau încălcări ale unor prevederi legale, sesizează organele în drept.
- După 3 luni de la data publicării rezultatelor în Monitorul Oficial, instanțele cu sprijinul prefectilor, predau în vederea topirii, agenților economici specializați buletinele de vot

Primarul

“Administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se organizează și funcționează în temeiul principiilor descentralizării, autonomiei locale, deconcentrării serviciilor publice, eligibilității autorităților administrației publice locale, legalității și al consultării cetățenilor în soluționarea problemelor locale de interes deosebit.” (art 2 din Legea 215 din 23 aprilie 2001 – Legea administrației publice locale republicată). Autoritățile administrației publice prin care se realizează autonomia locală în comune, orașe și municipii sunt consiliile locale, comunale, orașenești și municipale, ca autorități deliberative, și *primarii, ca autorități executive*.

Atribuțiile primarului în procesul electoral pentru alegerea autorităților administrației publice locale, sunt următoarele:

- Primarii, consiliile locale, consiliile județene se aleg prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat astfel:
 - primarii comunelor, orașelor, municipiilor, sectoarelor municipiului București și

primarul general al municipiului București se aleg pe circumscripții electorale, prin scrutin uninominal ;

- consiliile locale și consiliile județene se aleg pe circumscripții, potrivit principiului reprezentării proporționale, pe baza scrutinului de listă.
- Numărul circumscripției electorale se aduce la cunoștință alegătorilor de către primar, o dată cu aducerea la cunoștință a delimitării și numerotării secțiilor de votare.
- Primarul delimitează secțiile de votare, prin dispoziție, pe care o comunică prefectului în termen de 5 zile de la stabilirea datei alegerilor.
- Primarii și secretarii comunelor, orașelor, municipiilor și ai subdiviziunilor administrativ-teritoriale ale municipiilor sunt obligați să asigure datele, informațiile și sprijinul necesar pentru îndeplinirea de către prefect a atribuțiilor sale cu privire la aducerea la cunoștință opiniei publice a delimitării și numerotării fiecărei secții de votare de pe raza județului.
- Primarul împreună cu conducătorii instituțiilor de învățământ stabilesc secțiile de votare pentru studenții de la cursurile de zi și pentru elevii cu drept de vot, care nu domiciliază în localitatea în care urmează studiile, câte o secție pentru 250-1.000 de alegători.
- Primarul împreună cu conducătorii instituțiilor de sănătate și ocrotire socială organizează secții de votare pe lângă unitățile militare, precum și în spitale, maternități, sanatorii, case de invalizi, centre de îngrijire, asistență și recuperare a persoanelor adulte cu handicap și cămine de bătrâni, în care se află cel puțin 25 de cetățeni cu drept de vot.
- Listele electorale permanente se întocmesc și se actualizează de primar împreună cu serviciile de evidență informatizată a persoanei din cadrul Ministerului Internelor și Reformei Administrative. (Listele electorale permanente cuprind pe toți cetățenii cu drept de vot care au domiciliul în localitatea pentru care se întocmește lista.)
- Primarul, împreună cu serviciile de evidență informatizată a persoanei, actualizează listele electorale permanente, anual, până la data de 1 martie și se comunică judecătoriei, în cel mult 15 zile, actualizările operate în liste. În anul în care au loc alegeri, actualizarea listelor se face în cel mult 15 zile de la data stabilirii zilei votării
- La cererea cetățenilor cu drept de vot, care și-au stabilit cu cel puțin 3 luni înaintea scrutinului reședința în circumscripția electorală în care au loc alegeri, aceștia sunt înscriși de

- către primar într-o listă electorală suplimentară, pe baza actului de identitate.
- În termen de 10 zile de la stabilirea datei alegerilor, primarul este obligat să pună la dispoziția partidelor politice, alianțelor politice și alianțelor electorale, la cererea și pe cheltuielile acestora, copii de pe listele electorale permanente, precum și de pe listele electorale suplimentare.
- Primarul este obligat să pună la dispoziția alegătorilor, pentru consultare, listele electorale permanente și să acorde informații alegătorilor în legătură cu efectuarea verificărilor. Acesta va răspunde întâmpinărilor depuse de către alegători, cu privire la corectarea greșelilor sau oricăror alte erori din listele electorale permanente, în termen de trei zile de la depunerea acestora.
- Primarul comunică biroului electoral de circumscripție numărul de alegători rezultat din listele electorale permanente, în termen de 24 de ore de la constituirea acestuia. Numărul definitiv de alegători se comunică de către primar biroului electoral de circumscripție cu 5 zile înaintea datei alegerilor, pe baza datelor cuprinse în copiile de pe listele electorale permanente și în lista suplimentară.
- Cetățenii Uniunii Europene cu drept de vot care au domiciliul sau reședința în circumscripția electorală în care au loc alegeri și nu se afla în evidențele Oficiului Român pentru Imigrări sunt înscrși, la cerere, de către **primar** în lista electorală complementară, pe baza unui document care le atestă identitatea și a unui document care atestă adresa la care locuiesc.

Atribuțiile primarului în procesul electoral pentru alegerea Președintelui României sunt următoarele:

Alegerea Președintelui României are la bază **scrutinul majoritar uninominal** și poate avea **2 tururi de scrutin**, în cazul în care la primul tur niciun candidat nu a obținut majoritatea voturilor alegătorilor înscrși în listele electorale permanente.

- Numărul circumscripției electorale se aduce la cunoștință alegătorilor de către primar, o dată cu aducerea la cunoștință a delimitării și numerotării secțiilor de votare.
- Delimitarea și numerotarea secțiilor de votare se fac de către primari, prin dispoziție, care se aduce la cunoștință alegătorilor în termen de cel mult 20 de zile de la stabilirea datei alegerilor.
- Primarul delimitează secțiile de votare, prin dispoziție, pe care o comunică prefectului în termen de 5 zile de la stabilirea datei alegerilor.

- Listele electorale permanente se întocmesc și se actualizează de primar
- Primarul, împreună cu serviciile de evidență informatizată a persoanei, actualizează listele electorale permanente, anual, până la data de 1 martie și se comunică judecătoriei, în cel mult 15 zile, actualizările operate în liste. În anul în care au loc alegeri, actualizarea listelor se face în cel mult 15 zile de la data stabilirii zilei votării.
- Primarul comunică biroului electoral de circumscripție numărul de alegători rezultat din listele electorale permanente, în termen de 24 de ore de la constituirea acestuia. Numărul definitiv de alegători se comunică de către primar biroului electoral de circumscripție cu 5 zile înaintea datei alegerilor, pe baza datelor cuprinse în copiile de pe listele electorale permanente și în lista suplimentară.
- Primarul stabilește prin dispoziție locuri speciale pentru afișaj electoral.
- Primarii se vor ocupa și de înlăturarea afișelor, însemnelor și înscrisurilor rămase de la campaniile precedente.
- Afișează la sediul primăriei, în termen de 3 zile de la expirarea termenului de imprimare, câte un buletin de vot din fiecare categorie, după ce a fost vizat și anulat de președintele biroului electoral de circumscripție.
- Primarii și președinții birourilor electorale de circumscripție sau ai oficiilor electorale predau pe bază de proces-verbal, cu cel puțin o zi înainte de data alegerilor, ștampilele și celelalte materiale necesare votării.

Atribuțiile primarului în organizarea alegerilor pentru Camera Deputaților și pentru Senat, sunt următoarele:

- Listele electorale permanente se întocmesc în două exemplare originale și se semnează de primar și de seful serviciului de evidență informatizată a persoanei.
- Primarul, împreună cu serviciile de evidență informatizată a persoanei, actualizează listele electorale permanente anual, până la data de 1 martie și comunică judecătoriei, în cel mult 15 zile, actualizările operate în liste. În anul în care au loc alegeri, actualizarea listelor se face în cel mult 15 zile de la data stabilirii zilei votării.
- Înscrierea în listele electorale permanente este obligatorie.
- În termen de cel mult 10 zile de la stabilirea datei alegerilor primarul este obligat să pună la dispoziție partidelor politice, alianțelor politice și alianțelor electorale, la cererea și pe cheltuielile acestora, copii de pe listele electorale permanente.

- Delimitarea secțiilor de votare se stabilește de primar se comunică prefectului în termen de 5 zile de la stabilirea datei alegerilor
- Secțiile de votare se stabilesc de primar, iar acestea se organizează după cum urmează:
 - a) în localitățile urbane, câte o secție de votare la 1.000-2.000 de locuitori;
 - b) în comune, câte o secție de votare la 500-2.000 de locuitori; se organizează secții de votare, de regulă, în fiecare sat; pot fi organizate secții de votare și în satele sau în grupurile de sate cu populație de până la 500 de locuitori.
- Se pot organiza secții de votare pe lângă unitățile militare, precum și în spitale, maternități, sanatorii, case de invalizi, centre de îngrijire, asistență și recuperare a persoanelor adulte cu handicap și cămine de bătrâni, în care se află cel puțin 25 de cetățeni cu drept de vot.
- Se pot organiza secții de votare și în stațiile de cale ferată, în autogări, în porturi și aeroporturi, pentru alegătorii care, în ziua alegerilor, se află în timpul efectuării unei călătorii. Pentru studenții de la cursurile de zi și pentru elevii cu drept de vot care nu domiciliază în localitatea în care urmează studiile se organizează câte o secție de votare pe lângă căminele de studenți sau de elevi, pentru 250-1.000 de alegători.
- Primarii sunt obligați ca până la începerea campaniei electorale să stabilească locuri speciale pentru afișaj electoral

Atribuțiile primarului în organizarea alegerilor pentru Parlamentul European, sunt după cum urmează:

- Numărul circumscripției electorale se aduce la cunoștință alegătorilor de către primar, o dată cu aducerea la cunoștință a delimitării și numerotării secțiilor de votare.
- Primarul delimitează secțiile de votare, prin dispoziție, pe care o comunică prefectului în termen de 5 zile de la stabilirea datei alegerilor.
- Primarul împreună cu conducătorii instituțiilor de învățământ stabilesc secțiile de votare pentru studenții de la cursurile de zi și pentru elevii cu drept de vot, care nu domiciliază în localitatea în care urmează studiile, câte o secție pentru 250-1.000 de alegători, întocmesc și actualizează listele electorale
- *Primarul* are obligația de a preda pe bază de proces verbal președintelui biroului electoral al fiecărei secții de votare a copiilor listelor electorale permanente și ale listelor electorale speciale cu 3 zile înainte de ziua de referință.

În aceeași zi se vor transmite birourilor electorale modele ale listei electorale suplimentare în care urmează să fie înscrși alegătorii omiși din listele permanente, precum și cei care votează în altă secție de votare decât cea în care sunt arondați conform domiciliului sau reședinței.

- *Primarii* primesc în mod gratuit, la cererea acestora, actualizarea listelor electorale permanente, precum și copiile de pe acestea, cuprinzând alegătorii din fiecare secție de votare de la Centrul Național de Administrare a Bazelor de Date privind Evidența Persoanelor din cadrul Ministerului Internelor și Reformei Administrative.
- *Primarii* au obligația, ca în termen de 5 zile de la actualizarea listelor electorale permanente să pună la dispoziția partidelor politice, alianțelor politice, alianțelor electorale și organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale, la cererea și pe cheltuiala acestora, copii de pe listele electorale permanente.
- Primarii sunt obligați ca, până la începerea campaniei electorale, să stabilească prin dispoziție locuri speciale pentru afișaj electoral, ținând seama de numărul partidelor politice, alianțelor politice și alianțelor electorale care declară că depun liste de candidați cât și de candidații independenți.

Atribuțiile primarului în organizarea referendumului sunt după cum urmează:

- Problemele supuse referendumului local se stabilesc de consiliile locale sau județene, după caz, la propunerea primarului, respectiv a președintelui consiliului județean sau a unei treimi din numărul consilierilor locali, respectiv al consilierilor județeni.
- Listele electorale permanente se întocmesc și se actualizează de primar împreună cu serviciile de evidență informatizată a persoanei din cadrul Ministerului Internelor și Reformei Administrative. (Listele electorale permanente cuprind pe toți cetățenii cu drept de vot care au domiciliul în localitatea pentru care se întocmește lista.)
- Primarul, împreună cu serviciile de evidență informatizată a persoanei, actualizează listele electorale permanente, anual, până la data de 1 martie și se comunică judecătoriei, în cel mult 15 zile, actualizările operate în liste. În anul în care au loc alegeri, actualizarea listelor se face în cel mult 15 zile de la data stabilirii zilei votării.

c. Măsuri ale candidaților și ale aleșilor locali

Candidații și aleșii locali:

- respectă normele referitoare la finanțarea partidelor politice, a organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale și a candidaților individuali, precum și cele privind finanțarea campaniilor electorale;
- nu adoptă o conduită care i-ar conduce sau care ar putea să-i conducă la favorizarea intereselor private în defavoarea interesului public, chiar dacă o asemenea conduită nu este interzisă în mod expres prin lege;
- sprijină circulația informației referitoare la cadrul juridic pentru finanțarea partidelor și campaniilor electorale.
- Candidatii independenți pentru funcția de consilier trebuie să fie susținuți de minimum 1% din numărul total al alegătorilor înscrși în listele electorale permanente și în listele electorale complementare din circumscripția respectivă, dar nu mai puțin de 50 în cazul comunelor, de 100 în cazul localităților urbane și de 1.000 în cazul județelor, municipiului București, sectoarelor municipiului București și a altor localități mai mari.
- Pentru funcția de primar, candidatii independenți trebuie să prezinte o listă de susținători, care trebuie să cuprindă minimum 2% din numărul total al alegătorilor înscrși în listele electorale permanente și în listele electorale complementare din circumscripția pentru care candidează, dar nu mai puțin de 200 în cazul comunelor, 300 în cazul orașelor, 1.000 în cazul municipiilor și sectoarelor municipiului București și 5.000 în cazul municipiului București.
- Candidatii independenți pentru funcția de președinte al consiliului județean trebuie să prezinte o listă de susținători, care să cuprindă minimum 2% din numărul total al alegătorilor înscrși în listele electorale permanente și în listele electorale complementare din circumscripția pentru care candidează, dar nu mai puțin de 3.000.
- Cetățenii Uniunii Europene pot candida în unitatea administrativ-teritorială în care au domiciliul și propunerile de candidaturi se depun în aceleași condiții ca și pentru cetățenii români.
- În cazul candidaturii unui cetățean al Uniunii Europene, declarația de acceptare a candidaturii cuprinde numele, prenumele, statul membru de origine, adresa din România,

ocupatia, profesia și apartenența politică, consimțământul expres al acestuia de a candida pentru funcția respectivă, precum și precizarea că întrunește condițiile prevăzute de lege pentru a candida. Declarația de acceptare a candidaturii este însoțită de un document care atestă adresa din România, sau de un document emis de Oficiul Român pentru Imigrări.

- Odată cu depunerea candidaturii, pe lângă documentele necesare cetățenilor români, cetățenii Uniunii Europene prezintă un document care le atestă identitatea și o declarație pe propria răspundere care cuprinde următoarele mențiuni:
 - a) ca nu sunt lipsiți de dreptul de a candida în statul membru de origine, în urma unei hotărâri judecătorești penale sau civile definitive;
 - b) ca nu dețin funcții în alt stat membru al Uniunii Europene, echivalente funcțiilor incompatibile în România cu statutul de ales local.
- În termen de 24 de ore de la depunerea candidaturii, biroul electoral de circumscripție respinge prin hotărâre toate propunerile de candidaturi care nu conțin în declarația pe propria răspundere mențiunea prevăzută mai sus.

d. Măsuri ale partidelor politice:

Partidele politice:

- respectă legislația care guvernează finanțarea partidelor politice și finanțarea campaniilor electorale;
- declară sursele de finanțare, conform legii;
- pun la dispoziția organelor de control împuternicite prin lege, documentele solicitate;
- Candidaturile pentru consiliile locale și consiliile județene, precum și cele pentru primari și președinți ai consiliilor județene se propun de partidele politice sau de alianțele politice constituite potrivit Legii partidelor politice nr. 14-2003. Se pot depune candidaturi și de către alianțele electorale constituite în condițiile prezentei legi, de către organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale, precum și candidaturi independente. Listele de candidați pentru alegerea consiliilor locale și a consiliilor județene trebuie întocmite astfel încât să asigure reprezentarea ambelor sexe
- Partidele politice, alianțele politice și alianțele electorale pot propune câte o listă de candidați în fiecare circumscripție electorală pentru consiliul local, pentru consiliul

- judetean, un candidat pentru functia de primar si un candidat pentru functia de presedinte al consiliului judetean
- Pot depune candidaturi organizatiile cetatenilor români aparținând minoritatilor nationale reprezentate în Parlament.
 - Pot depune candidaturi si alte organizatii ale cetatenilor români aparținând minoritatilor nationale legal constituite, care prezinta la Biroul Electoral Central o lista de membri. Numarul membrilor nu poate fi mai mic de 15% din numarul total al cetatenilor care la ultimul recensământ s-au declarat ca aparținând minoritatii respective.
 - Propunerile de candidati pentru consilierii locali, consilierii judeteni, pentru primari si

pentru presedintii consiliilor judetene se fac pe circumscripții electorale si se depun la birourile electorale de circumscripție cel mai târziu cu 40 de zile înainte de data alegerilor.

- Propunerile de candidati se fac în scris, în 4 exemplare, de catre partidele politice, alianțele politice, alianțele electorale sau organizatiile cetatenilor aparținând minoritatilor nationale care participa la alegeri, sub semnatura conducerii organizatiilor judetene ale acestora, iar în cazul candidaturilor independenti, pe baza listei sustinatorilor.
- Listele de candidati trebuie sa fie însoțite de declaratiile de acceptare a candidaturii, semnate si datate de candidate

2. Finanțarea partidelor politice, a organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale și a candidaților individuali

Prevederile legale vizează atât finanțarea privată (cotizații, donații sau alte surse) precum și finanțarea publică (subvenții de la bugetul de stat), dar și finanțarea în cadrul campaniilor electorale.

Finanțarea publică

a. Măsurile ale autorităților centrale

- Cadrul normativ prin care se stabilesc mijloacele de finanțare ale partidelor și transparența acestora este alcătuit, în principal, din Legea nr.334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale și din Hotărârea de Guvern nr.749/2007 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr.334/2006 privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.
- Potrivit prevederilor Legii nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, activitățile partidelor politice se pot finanța și din subvenții acordate de la bugetul de stat.
- Suma alocată anual partidelor politice nu poate fi mai mare de 0,04% din veniturile prevăzute în bugetul de stat.
- Subvenția de la bugetul de stat se acordă anual, avându-se în vedere următoarele criterii:
 - Numărul de voturi primite în alegerile parlamentare;
 - Numărul de voturi primite în alegerile locale.
- Începând cu anul 2008, partidele primesc subvenția de la bugetul de stat prin bugetul

Autorității Electorale Permanente, în proporțiile menționate de *Legea nr.334 din 2006*, astfel:

- 75% din bugetul anual acordat partidelor politice vor fi împărțite proporțional cu numărul de voturi primite la alegerile parlamentare, respectiv media voturilor valabil exprimate pentru Camera Deputaților și Senat, dacă au realizat pragul electoral;
- 25% din bugetul anual acordat partidelor politice vor fi împărțite proporțional cu numărul de voturi exprimate primite la alegerile locale pentru alegerea consilierilor județeni și consilierilor din municipiul București, dacă au obținut cel puțin 50 de mandate de consilier județean și de consilier din municipiul București.
- Subvenția de la bugetul de stat pentru partidele politice care promovează femeile pe listele electorale pe locuri eligibile va fi majorată proporțional cu numărul mandatelor obținute în alegeri de candidații femei.
- În cazul alianțelor politice sau electorale, subvenția de la bugetul de stat se va împărții, potrivit înțelegerii între membrii alianței sau, în lipsa unei înțelegeri, după numărul de mandate obținute.
- Subvenția de la bugetul de stat se va varsa lunar în contul fiecărui partid, prin bugetul Autorității Electorale Permanente.
- Veniturile partidelor politice care provin din subvenții de la bugetul de stat se pot utiliza exclusiv la:
 - Cheltuieli materiale pentru întreținerea și funcționarea sediilor;

- Cheltuieli de personal;
- Cheltuieli pentru presă și propagandă;
- Cheltuieli privind organizarea de activități cu caracter politic;
- Cheltuieli de deplasare în țară și străinătate;
- Cheltuieli pentru telecomunicații;
- Cheltuieli cu delegațiile din străinătate;
- Cheltuieli cu cotizațiile datorate organizațiilor politice internaționale la care este afiliat partidul politic;
- Investiții în bunuri mobile și imobile, necesare activității partidelor respective;
- Cheltuieli de protocol;
- Cheltuieli de birotică;
- Cheltuieli pentru campania electorală.
- Este interzisă folosirea veniturilor provenite din subvenții de la bugetul de stat pentru oricare alte destinații decât cele prevăzute mai sus.
- Eficiența și oportunitatea acestor cheltuieli se hotărăsc de organele de conducere ale partidelor politice, potrivit statutului lor și dispozițiilor legale.
- Autoritatea Electorală Permanentă poate să suspende temporar acordarea subvenției de la bugetul de stat, dacă, în urma controalelor efectuate partidelor politice constată abateri în aplicarea dispozițiilor legale din *Legea nr.334 din 2006*.
- Autoritatea Electorală Permanentă notifică în prealabil partidului politic neregulile constatate și termenul de remediere a acestora.
- Termenul acordat partidelor politice pentru remedierea neregulilor constatate nu poate fi mai mare de 15 zile.
- Decizia de suspendare temporară a acordării tranșelor lunare de la bugetul de stat poate fi contestată în termen de 15 zile de la comunicare la instanța de contencios administrativ competentă, care trebuie să se pronunțe în termen de 15 zile de la sesizare. Hotărârea instanței este definitivă și irevocabilă.
- În termen de 10 zile de la notificarea scrisă a partidului politic referitoare la remedierea neregulilor constatate, Autoritatea Electorală Permanentă se pronunță asupra ridicării suspendării tranșelor lunare.

b. Măsuri ale autorităților locale:

- Autoritățile administrației publice locale asigură cu prioritate, în termen de cel mult 90 de zile de la solicitare, spații pentru sediile centrale și locale ale partidelor politice, precum și terenurile aferente, la cererea motivată a acestora.
- Partidele politice pot primi cel mult câte un sediu pe unitate administrativ-teritorială.

- Închirierea de către autoritățile locale a spațiilor destinate sediilor partidelor politice urmează regimul juridic prevăzut pentru închirierea spațiilor cu destinație de locuință.
- Partidele politice care își încetează activitatea ca urmare a reorganizării, autodizolvării sau dizolvării pronunțate prin hotărâri definitive ale instanțelor judecătorești sunt obligate să predea autorităților administrației publice locale, în termen de 30 de zile, spațiile pe care le-au deținut cu contract de închiriere încheiat cu acestea. Spațiile deținute în proprietate vor fi transmise în condițiile legii.

Finanțarea privată

- Prin Legea nr. 334/2006 s-a asigurat egalitatea de șanse în competiția politică și a transparenței în finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale.

a. Măsuri ale partidelor politice

- Sursele de finanțare private a partidelor politice sunt:
 - cotizații ale membrilor de partid;
 - donații, legate și alte liberalități;
 - venituri provenite din activități proprii.

Cotizații

- Cuantumul cotizațiilor, repartizarea și utilizarea acestora se stabilesc prin hotărâri ale partidului politic, potrivit statutului propriu.
- Veniturile totale provenite din cotizații sunt neplafonate.
- Suma cotizațiilor plătite într-un an de un membru de partid nu poate depăși 48 de salarii minime brute pe țară. Salariul de bază minim brut pe țară luat ca referință este cel existent la data de 1 ianuarie a anului respectiv.
- Partidele politice au obligația de a publica în Monitorul Oficial al României, Partea I, cuantumul total al veniturilor din cotizații până la data de 31 martie a anului următor, precum și lista membrilor de partid care au

plătit într-un an cotizații a căror valoare însumată depășește 10 salarii minime brute pe țară.

- Lista prevăzută mai sus trebuie să cuprindă următoarele elemente: numele și prenumele membrului de partid, cetățenia, codul numeric personal, valoarea și data la care a fost plătită cotizația.

Donații

- Donațiile primite de un partid politic într-un an fiscal nu pot depăși 0,025% din veniturile prevăzute în bugetul de stat pe anul respectiv.
- În anul fiscal în care au loc alegeri generale locale, parlamentare, pentru Parlamentul European sau alegerea Președintelui României, plafonul va fi de 0,050% din veniturile prevăzute în bugetul de stat pe anul respectiv.
- Donațiile primite de la o persoană fizică într-un an pot fi de până la 200 de salarii de bază minime brute pe țară, la valoarea existentă la data de 1 ianuarie a anului respectiv.
- Donațiile primite de la o persoană juridică într-un an pot fi de până la 500 de salarii de bază minime brute pe țară, la valoarea existentă la data de 1 ianuarie a anului respectiv.
- Este interzisă acceptarea sub orice formă, directă sau indirectă, de către partidele politice, a donațiilor de bunuri materiale ori sume de bani sau prestarea de servicii gratuite făcute cu scopul evident de a obține un avantaj economic ori politic
- La primirea donației sunt obligatorii verificarea și înregistrarea identității donatorului, indiferent de caracterul public sau confidențial al acesteia.
- Toate donațiile vor fi evidențiate în mod corespunzător în documentele contabile, cu menționarea datei la care au fost făcute și a altor informații care să permită identificarea surselor de finanțare.
- Nu sunt considerate donații activitățile prestate pe bază de voluntariat în condițiile legii.
- Partidele politice au obligația de a publica în Monitorul Oficial al României, Partea I, lista persoanelor fizice și juridice care au făcut într-un an fiscal donații a căror valoare cumulată depășește 10 salarii de bază minime brute pe țară, precum și suma totală a donațiilor confidențiale primite până la data de 31 martie a anului următor.
- Este interzisă folosirea resurselor financiare, umane și tehnice aparținând instituțiilor publice, regiilor autonome, companiilor naționale, societăților comerciale sau societăților bancare la care sunt acționari majoritari statul ori unități administrativ-teritoriale, pentru sprijinirea activității partidelor politice sau a campaniei electorale a acestora, altfel decât în condițiile stabilite de legile electorale.
- Partidele politice nu pot accepta donații sau servicii prestate cu titlu gratuit de la o autoritate ori instituție publică, de la o regie autonomă, de la o companie națională, societate comercială sau societate bancară cu capital integral ori majoritar de stat.

- Este interzisă acceptarea donațiilor din partea unui sindicat sau a unui cult religios, indiferent de natura acestora.
- Acceptarea donațiilor din partea altor state ori a organizațiilor din străinătate, precum și din partea persoanelor fizice sau juridice străine este interzisă.
- Fac excepție donațiile constând în bunuri materiale necesare activității politice, dar care nu sunt materiale de propagandă electorală, primite de la organizații politice internaționale la care partidul politic respectiv este afiliat sau de la partide politice ori formațiuni politice aflate în relații de colaborare politică. Pot fi primite și materiale de propagandă care se folosesc numai în cadrul campaniei electorale pentru alegerea reprezentanților României în Parlamentul European.

Alte surse de venituri

- Partidele politice nu pot desfășura activități specifice societăților comerciale. Fac excepție următoarele activități din care partidele politice pot obține venituri:
 - a) editarea, realizarea și difuzarea publicațiilor ori a altor materiale de propagandă și cultură politică proprii;
 - b) organizarea de întruniri și seminarii cu tematică politică, economică sau socială;
 - c) acțiunile culturale, sportive și distractive;
 - d) serviciile interne;
 - e) închirierea spațiilor aflate în patrimoniul propriu pentru conferințe sau acțiuni social-culturale și pentru organizarea birourilor parlamentare;
 - f) înstrăinarea terenurilor și clădirilor din patrimoniu, dar numai după cel puțin 10 ani de la înregistrarea în patrimoniu, cu excepția partidelor politice aflate în curs de dizolvare. Termenul de 10 ani nu se aplică în situația bunurilor imobiliare moștenite;
 - g) înstrăinarea bunurilor mobile din patrimoniu, numai dacă nu reprezintă acte de comerț.
- Partidele politice pot obține venituri din dobânzi bancare.
- Partidele politice au obligația de a publica în Monitorul Oficial al României, Partea I, cuantumul total al veniturilor provenite din alte surse, până la data de 31 martie a anului următor.

b. Măsuri ale autorităților locale

- au obligația potrivit legii, de a sprijini AEP în efectuarea controlului finanțării partidelor politice.

3. Finanțarea campaniilor electorale

a. Măsuri ale autorităților centrale

- Finanțarea în timpul campaniilor electorale este reglementată, de asemenea, prin Legea nr. 334/2006, având în vedere atât contribuțiile pentru campania electorală, mandatarul financiar, cât și limitele maxime ale cheltuielilor.
- Este interzisă folosirea resurselor financiare, umane și tehnice aparținând instituțiilor publice, regiilor autonome, companiilor naționale, societăților comerciale sau societăților bancare la care sunt acționari majoritari statul ori unități administrativ-teritoriale, pentru sprijinirea activității partidelor politice sau a campaniei electorale a acestora, altfel decât în condițiile stabilite de legile electorale.
- Partidele politice nu pot accepta donații sau servicii prestate cu titlu gratuit de la o autoritate ori instituție publică, de la o regiune autonomă, de la o companie națională, societate comercială sau societate bancară cu capital integral ori majoritar de stat.
- Este interzisă acceptarea donațiilor din partea unui sindicat sau a unui cult religios, indiferent de natura acestora
- Este interzisă finanțarea campaniei electorale, în mod direct sau indirect, de către persoane fizice ori juridice străine. Sumele astfel primite se confiscă și se fac venit la bugetul de stat.
- Se interzice finanțarea în orice mod a campaniei electorale a unui partid, a unei alianțe a acestora sau a unui candidat independent de către o autoritate publică, instituție publică, regiune autonomă, companie națională, societate comercială ori societate bancară, la care sunt acționari majoritari statul sau unități administrativ-teritoriale, ori de către societăți comerciale care desfășoară activități finanțate din fonduri publice. Interdicția se aplică în cazul societăților comerciale care, cu 12 luni înainte de începerea campaniei electorale, au desfășurat activități finanțate din fonduri publice.
- Se interzice finanțarea în orice mod a campaniei electorale a unui partid, a unei alianțe a acestora sau a unui candidat independent de către sindicate, culte religioase, asociații ori fundații din străinătate.
- Donațiile și legatele primite după deschiderea campaniilor electorale pot fi folosite pentru campania electorală a unui partid numai după declararea lor la Autoritatea Electorală Permanentă.

b. Măsuri ale partidelor politice

- Mandatarul financiar poate fi o persoană fizică sau juridică.
- Un partid poate avea mai mulți mandatarți financiari, la nivel central, pentru filiale sau pentru candidați; în acest caz se vor delimita împuternicirile acestora și se va desemna un mandatar financiar coordonator.
- Primirea donațiilor sau a legatelor de la persoane fizice ori juridice se face numai printr-un mandatar financiar, desemnat în acest scop de conducerea partidului. Mandatarul financiar este obligat să țină evidența operațiunilor financiare, după cum urmează:
 - a) la nivel național, în cazul alegerilor pentru funcția de Președinte al României și pentru alegerea reprezentanților României în Parlamentul European;
 - b) pentru fiecare circumscripție electorală în parte, în cazul alegerilor pentru Camera Deputaților și, respectiv, pentru Senat;
 - c) pentru fiecare circumscripție electorală județeană, în cazul alegerilor pentru funcțiile de consilieri județeni;
 - d) pentru fiecare circumscripție electorală locală, în cazul candidaților pentru funcțiile de primar și consilieri locali
- Mai multe partide nu pot folosi serviciile aceluiași mandatar, cu excepția situației în care partidele fac parte din aceeași alianță politică sau electorală. Calitatea de mandatar financiar se dobândește numai după înregistrarea sa oficială la Autoritatea Electorală Permanentă și se aduce la cunoștință publică prin presă sau prin publicarea pe pagina de internet a partidului.

c. Măsuri ale autorităților locale

Autoritățile locale:

- în cooperare cu AEP își folosesc infrastructura pentru ca declarațiile de finanțare ale candidaților să fie disponibile în mod public;
- cheltuielile legate de organizarea și desfășurarea operațiunilor electorale se suportă de la bugetul de stat ori, după caz, de la bugetele locale sau județene, potrivit dispozițiilor legilor electorale.
- au norme sau reglementări adecvate pentru a garanta că reprezentanții aleși nu se folosesc de funcția pentru a finanța sau pentru a facilita finanțarea de campanii electorale, sau

pentru a face reclamă (chiar și doar prin afișarea însemnelor unui partid politic la birou) sau pentru a se implica în campaniile electorale (reprezentând interesele unui partid politic) sau pentru a susține public un partid politic ori pentru a încerca să determine alți funcționari publici să se implice în susținerea intereselor unor partide politice.

d. Măsurile ale candidaților și ale aleșilor locali

Candidații și aleșii locali:

- respectă legile care guvernează finanțarea campaniilor electorale;
- candidații își declară sursele de finanțare și analiza cheltuielilor pentru campaniile electorale, conform legii;
- candidații aleși își declară averea și interesele financiare;
- reprezentanții aleși își declară averea imediat după alegeri și la sfârșitul duratei de îndeplinire a funcției; aceste declarații pot fi puse la dispoziția organelor de control împuternicite prin lege.
- Înalții funcționari publici și funcționarii publici de conducere pot fi numiți în funcții de demnitate publică numai după încetarea, în condițiile legii, a raporturilor de serviciu.
- Înalții funcționari publici și funcționarii publici de conducere pot candida pentru funcții de demnitate publică numai după încetarea, în condițiile legii, a raporturilor de serviciu.
- Prefecții, care fac parte din categoria înalților funcționari publici, nu pot candida și nu pot participa la acțiunile din campania electorală, sub sancțiunea demiterii din funcție, decât în situația în care demisionează cu cel puțin 50 de zile înaintea datei alegerilor.
- Prefecții nu pot participa la desfășurarea acțiunilor de campanie electorală de vot

4. Monitorizarea respectării standardelor pentru finanțarea partidelor și alegerilor

a. Măsurile autorităților centrale

- Electorala Permanentă este autoritatea publică abilitată să controleze respectarea prevederilor legale privind finanțarea partidelor politice, a alianțelor politice sau electorale, a candidaților independenți și a campaniilor electorale.
- Controlul privind subvențiile de la bugetul de stat va fi efectuat în mod simultan și de Curtea de Conturi, conform dispozițiilor Legii nr. 94-1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, republicată, cu modificările și completările ulterioare.
- În cadrul Autorității Electorale Permanente funcționează Departamentul de control al finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale, prin suplimentarea schemei de personal existente.
- Anual și ori de câte ori este sesizată, Autoritatea Electorală Permanentă verifică pentru fiecare partid respectarea prevederilor legale referitoare la finanțarea partidelor politice.
- Autoritatea Electorală Permanentă poate fi sesizată de către orice persoană care prezintă dovezi cu privire la nerespectarea prevederilor legale referitoare la finanțarea partidelor politice.
- Fapta persoanei care sesizează AEP cu afirmații false cu rea-credință cu privire la nerespectarea prevederilor legale referitoare la finanțarea partidelor politice constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la un an la 3 ani.
- Autoritatea Electorală Permanentă poate controla respectarea prevederilor legale referitoare la finanțarea partidelor politice și atunci când există suspiciuni de încălcare a prevederilor legale privitoare la finanțarea partidelor, la sesizarea oricărui persoane interesate sau din oficiu.
- Rezultatele fiecărui control efectuat se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, și pe pagina de internet a Autorității Electorale Permanente, în termen de 15 zile de la efectuare.
- Potrivit dispozițiilor legale, reprezentanții AEP constată contravențiunile, sancțiunea aplicându-se prin decizie a AEP. Decizia AEP poate fi atacată la instanța competentă, în condițiile legii.
- Sancțiunile se pot aplica, după caz, partidului politic, candidatului independent, mandatarului financiar sau donatorului care a încălcat dispozițiile legii.
- Pentru verificarea legalității încasărilor și a plăților efectuate de partidele politice, AEP poate solicita declarații și documente suplimentare pe care le consideră necesare.
- Partidele politice au obligația de a prezenta - reprezentanților AEP în termen de 15 zile de la solicitare - documentația privind veniturile sau, după caz, cheltuielile electorale.

- Există prevederi legale privind declararea și controlul averii demnitarilor, magistraților, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcții de conducere, cu modificările și completările ulterioare, se instituie obligația declarării averii pentru demnitari, magistrați și asimilații acestora, persoane cu funcții de conducere și de control, prevăzute expres în lege și pentru funcționarii publici, precum și procedura controlului averilor acestora în cazul în care există dovezi certe că anumite bunuri ori valori nu au fost dobândite în mod licit.
- Astfel, au obligația de a-și declara averea Președintele României, deputații, senatorii, membrii Guvernului, consilierii prezidențiali, consilierii de stat, secretarii de stat, subsecretarii de stat, precum și asimilații acestora, consilierii județeni și locali, primarii, viceprimarii, etc.
- Declarația de avere se publică pe paginile de Internet ale Parlamentului, Guvernului, ministerelor, celorlalte autorități ori instituții publice centrale, prefecturilor sau consiliilor județene, după caz, ori în Monitorul Oficial al României, în termen de 30 de zile de la data depunerii, cheltuielile de publicare fiind suportate de către persoanele juridice din care fac

parte persoanele respective. Persoana desemnată să primească și să păstreze declarațiile de avere eliberează depunătorului o dovada de primire și ia măsuri pentru asigurarea publicării acestora.

- Autoritatea Electorală Permanentă păstrează un registru fiscal al partidelor politice, al alianțelor politice și al candidaților independenți, în care vor fi trecute toate datele referitoare la activitatea financiară a acestora, precum și la sancțiunile aplicate.

b. Măsuri ale autorităților locale

- Autoritățile locale au obligația de a sprijini Autoritatea Electorală Permanentă în efectuarea controlului finanțării partidelor politice.

c. Măsuri ale candidaților, aleșilor locali și liderilor politici

- Candidații declarați aleși, fie că sunt din partea unui partid politic, fie că sunt candidați independenți, pentru a li se putea valida mandatul, trebuie să fi depus, în condițiile legii, raportul detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale.

5. Informațiile și publicitatea

a. Măsuri ale autorităților centrale

- Raportul anual al AEP se publica în Monitorul Oficial al României, Partea I, și pe pagina de internet a Autorității Electorale Permanente până la data de 31 martie a anului următor.
- AEP elaborează materiale și programe de informare și instruire a alegătorilor asupra sistemului electoral românesc și asupra respectării deontologiei electorale și asigură popularizarea acestora
- AEP elaborează programe speciale de instruire în materie electorală, pentru primarii și secretarii unităților administrativ teritoriale, precum și pentru persoanele care pot deveni membri ai birourilor electorale, organizează desfășurarea acestor programe, împreună cu Institutul Național de Administrație și cu filialele regionale.
- Accesul la serviciile publice de radio și de televiziune în cadrul campaniei electorale, precum și la locurile speciale de afișaj electoral este garantat și se asigură potrivit dispozițiilor legilor electorale.
- Partidele și alianțele politice, precum și candidații independenți au obligația de a

imprima pe toate materialele de propagandă electorală următoarele date:

- a) numele candidatului independent, denumirea partidului politic sau a alianței politice ori electorale care le-a comandat, după caz;
 - b) denumirea operatorului economic care le-a realizat.
- Cheltuielile privitoare la realizarea materialelor de propagandă electorală sunt suportate exclusiv de beneficiarii acestora - candidați independenți, partide politice sau alianțe politice ori electorale.
 - Partidele și alianțele politice, precum și candidații independenți sunt obligați să declare Autorității Electorale Permanente, prin mandatar financiar, numărul de materiale de propagandă electorale produse, defalcat pe categorii.
 - În timpul campaniei electorale, informațiile privind sistemul electoral, tehnica votării, calendarul campaniei electorale, programele politice, opiniile și mesajele cu conținut electoral trebuie să fie prezentate exclusiv în următoarele tipuri de emisiuni:
 - a) emisiuni informative - în care pot fi difuzate informații privind sistemul

electoral, tehnica votării și activitățile de campanie ale candidaților; în acest scop durata programată a emisiunii informative poate fi mărită cu cel mult 15 minute;

- b) emisiuni electorale - în care candidații își pot prezenta programele politice și activitățile de campanie electorală;
- c) dezbateri electorale - în care candidații, jurnaliștii, analiștii și alți invitați pun în discuție programele electorale și temele de interes public.

b. Măsurile autorităților locale

Autoritățile locale utilizează mijloacele aflate la dispoziția lor și în special tehnologia informațională pentru:

- a face publicitate cadrului juridic care guvernează finanțarea partidelor și a campaniilor electorale;
- a face cunoscuți reprezentanții locali aleși și a face publicitate declarațiilor acestora în legătură cu finanțarea campaniilor electorale;
- a face publicitate diferitelor decizii, raporte și hotărâri ale AEP, care se referă la municipalitate;
- a face publicitate hotărârilor judecătorești referitoare la municipalitate, în legătură cu finanțarea partidelor și a campaniilor electorale.
- de a face publice declarațiile de avere și declarațiile de interese ale aleșilor locali.

Primarul

- asigură condițiile necesare consultării de către alegători a copiilor de pe listele electorale permanente, atât la sediul primăriei, cât și la sediul secției de votare.
- În termen de 10 zile de la stabilirea datei alegerilor, este obligat să pună la dispoziția partidelor politice, alianțelor politice și alianțelor electorale, la cererea și pe cheltuiala acestora, copii de pe **listele electorale permanente**, precum și de pe **listele electorale suplimentare**.
- este obligat să pună la dispoziția alegătorilor, pentru consultare, listele electorale permanente și să acorde informații alegătorilor în legătură cu efectuarea verificărilor. Acesta va răspunde întâmpinărilor depuse de către alegători, cu privire la corectarea greșelilor sau oricăror alte erori din listele electorale permanente, în termen de trei zile de la depunerea acestora.
- asigură condițiile necesare consultării de către alegători a copiilor de pe listele electorale permanente, atât la sediul primăriei, cât și la sediul secției de votare.
- Afișează la sediul primăriei, în termen de 3 zile de la expirarea termenului de imprimare a

buletinelor de vot, câte un exemplar din fiecare categorie, după ce a fost vizat și anulat de președintele biroului electoral de circumscripție

Funcțiile și activitățile care se includ în declarația de interese sunt:

- funcțiile deținute în cadrul unor asociații, fundații sau alte organizații neguvernamentale ori partide politice;
- activitățile profesionale remunerate;
- calitatea de acționar sau asociat la societăți comerciale, inclusiv bănci sau alte instituții de credit, societăți de asigurare și financiare.

c. Măsurile candidaților, aleșilor locali și a liderilor politici

Candidații, aleșilor locali și liderii politici:

- utilizează mijloacele disponibile (inclusiv noile tehnologii informaționale) pentru a pune la dispoziția AEP, spre a fi făcute publice, informații relevante referitoare la finanțarea partidelor politice, a asociațiilor politice care le sprijină și a campaniilor electorale ale partidelor;
- participă la diferite forme de cooperare și schimburi de experiență în acest domeniu.
- completează declarații de avere și declarații de interese imediat după alegeri și la sfârșitul mandatului.

Bibliografie orientativă

- Constituția României
- Legea nr. 161/2003 – privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției
- Legii nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, republicată, cu modificările și completările ulterioare.
- Legea nr. 115/1996 - privind declararea și controlul averii demnitarilor, magistraților, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcții de conducere, cu modificările și completările ulterioare
- Legea nr. 373/ 2004 pentru alegerea Camerei Deputaților și Senatului
- Legea nr.14/2003 privind partidele politice
- Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale
- Legea nr. 43/2003 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale

Controlul și auditul în administrația publică

Acest capitol reprezintă o culegere de norme referitoare la măsurile de control intern și extern la care pot recurge autoritățile publice centrale și locale în scopul respectării principiului care vizează prioritatea interesului public în fața celui privat, precum și a utilizării eficiente și eficace a banului public. Pentru a fi o practică precisă și concisă, similară Modelului de inițiative al Consiliului Europei, acesta a fost conceput în funcție de capitolele și structura manualului mai sus menționat.

Prezentul capitol a fost conceput astfel încât să poată fi utilizat separat de celelalte părți ale pachetului de inițiative model; totuși, pentru o mai bună consistență, ar trebui consultate și celelalte capitole.

1. Controlul extern

Cadrul general

- este efectuat de organisme specializate și exercită o deosebită influență asupra controlului intern, contribuind la perfecționarea și la eficientizarea actului decizional.
- Acesta poate apărea sub forma controlului ierarhic și a controlului de tutelă administrativă, fiind exercitat de către funcționari sau organe din afara celor controlate.
- Controlul extern poate fi încredințat unui sau mai multor organe care sunt diferite de organul principal responsabil de controlul extern, în conformitate cu specificitatea măsurilor care vor fi controlate.
- Competența fiecărui organ de control este bine stabilită, astfel încât să nu existe nici o suspiciune în privința autorității care efectuează controlul.
- Controlul extern nu se pronunță asupra oportunității politicii de management a autorității locale.
- Controlul extern se desfășoară independent de autoritățile supravegheate și în funcție de organizare și desfășurare, acesta implică următoarele principii:
 - obligația autorităților locale de a accepta controlul extern și principalele acorduri pentru controlul respectiv sunt stabilite la cel mai înalt nivel ierarhic posibil al legislației care se aplică autorităților locale;
 - controlorii externi au acces neîngrădit la acte, documente și informații necesare exercitării funcției lor de control;
 - autoritățile de control au un buget propriu, prevăzut distinct în bugetul de stat;
 - autoritățile de control sunt libere să decidă propriul program și ore de control;

- autoritățile de control sunt independente de autoritățile locale supravegheate.

a. Măsurile ale autorităților centrale

Controlul parlamentar

- se manifestă prin verificarea activității executive, pe baza unor considerente juridice,
- controlul parlamentar vizează atât legalitatea, cât și oportunitatea actelor administrative, dar prin această formă de control nu se poate sancționa ilegalitatea actelor administrative
- controlul parlamentar asupra activității executive își are legitimitatea în rolul parlamentului de a fi organul reprezentativ suprem al poporului, care exercită atribuțiile suveranității naționale.
- controlul parlamentar este consacrat în Constituția României art. 110, unde se prevede că Guvernul și celelalte organe ale administrației publice, în cadrul controlului parlamentar al activității lor, sunt obligate să prezinte informațiile și documentele cerute de Camera Deputaților, de Senat sau de comisiile parlamentare, prin intermediul președinților acestora.

Controlul extern specializat

- este realizat de organe ce nu se afla într-o anumită structură ierarhică,
- se extinde asupra acelor activități ce sunt prevăzute de lege și se încadrează în sfera competenței lor materiale.

Controlul extern exercitat de Curtea de Conturi a României

- Controlul exercitat de Curtea de Conturi a României este reglementat de Legea nr.94/1992,

republicată, cu modificările și completările ulterioare și se realizează prin proceduri de audit public extern prevăzute în standardele proprii de audit, elaborate în conformitate cu standardele de audit internaționale general acceptate

- scopul controlului extern efectuat de Curtea de Conturi este de a contribui la buna gestionare a fondurilor publice și a patrimoniului public, de a furniza autorităților publice deliberative ale unităților administrativ teritoriale rapoarte privind utilizarea și administrarea acestora, în conformitate cu principiile legalității, regularității, economicității, eficienței și eficacității;
- Activitatea autoritatilor administratiei publice locale este supusa unei verificari exceptionale de catre Curtea de Conturi, atunci când:
 - a) autoritatea administratiei publice locale nu isi ramburseaza toate obligatiile de plata pe termen scurt pana la sfarsitul anului bugetar in care au fost angajate imprumuturile;
 - b) daca, la un anumit moment pe durata anului bugetar, datoriile pe termen scurt ale autoritatii administratiei publice locale depasesc limita prevazuta de legislatia in vigoare
 - c) la sesizarea motivata a cel puțin unei treimi din numarul membrilor ce compun autoritatea deliberativa.
- Curtea de Conturi poate solicita autoritatilor administratiei publice locale care se afla in una dintre situatiile specificate mai sus sa intocmeasca si sa depuna un plan de redresare la Curtea de Conturi si la directia generala a finantelor publice
- Autoritatile administratiei publice locale vor raporta lunar la Curtea de Conturi si la directia generala a finantelor publice modul de realizare a masurilor cuprinse in planul de redresare
- În situația în care autoritatea publică locală este considerată a fi în criză financiară și a fost elaborat și aprobat de către autoritatea deliberativă un plan de redresare financiară, controlul executării și îndeplinirii măsurilor cuprinse în acest plan este în sarcina structurilor teritoriale ale Curții de Conturi.
- Controlul Curții de Conturi atrage:
- certificarea conturilor. Pentru autoritățile locale, în urma verificării acurateții și veridicității datelor din conturile de execuție Nicio altă autoritate nu se poate pronunța asupra datelor înscrise în conturile de execuție, decât provizoriu. Verificările acoperă și societățile comerciale la care

autoritățile locale dețin mai mult de jumătate din capitalul social, precum și la alte persoane juridice care beneficiază de garanții guvernamentale pentru credite, de subvenții sau alte forme de sprijin financiar din partea autorităților locale sau persoane juridice care administrează, în baza unui contract de concesiune sau închiriere, bunuri aparținând domeniului public sau privat al unităților administrativ teritoriale sau persoane juridice care administrează și/sau utilizează fonduri publice, verificările urmând a se efectua numai în legătură cu legalitatea administrării și/sau utilizării acestor fonduri

- În situația în care se constată existența unor abateri de la legalitate și regularitate, care au determinat producerea unor prejudicii, se comunică această stare de fapt conducătorului autorității publice locale. Stabilirea întinderii prejudiciului și dispunerea măsurilor pentru recuperarea acestuia devine obligație a conducerii autorității publice locale.
- Atunci când se constată imposibilitatea întocmirii unui raport de audit, auditorul public extern dispune autorității publice locale completarea și/sau refacerea conturilor verificate, fixând și un termen pentru această măsură. Dacă autoritatea publică nu se conformează în termenul stabilit, completarea sau refacerea conturilor se face pe cheltuiala autorității publice, de către un expert contabil numit de Curtea de Conturi.
- un audit de performanță, care constituie o evaluare independentă asupra economicității, eficienței și eficacității cu care o autoritate locală, un program, un proiect sau o activitate utilizează resursele publice alocate pentru îndeplinirea obiectivelor stabilite. Auditul performanței se poate efectua atât la finalul, cât și pe parcursul desfășurării proiectelor, programelor sau activităților
- controlorul extern nu are voie să se pronunțe asupra oportunității deciziilor autorității locale, dar poate să se pronunțe asupra temeiului deciziilor autorităților locale sau asupra coerenței acestora, în special din punct de vedere financiar.

Controlul extern de specialitate efectuat de Agenția Națională a Funcționarilor Publici

- Corpul de control al Președintelui ANFP exercită controale tematice (*a priori*) și inopinate (*a posteriori*), la sesizarea unor persoane interesate, funcționari publici sau simpli cetățeni, inclusiv societatea civilă prin diferitele ei organizații, interesate

- Obiectivele controlului administrative de specialitate al Agenției sunt de două categorii: obiective generale, cum ar fi: respectarea legalității, asigurarea unei bune practici la nivel instituțional în domeniul funcției publice și funcționarilor publici care se regăsesc cu precădere în cazul controalelor tematice, și obiective speciale, diferite de la caz la caz, care se regăsesc mai cu seamă în cazul controalelor inopinate, care au ca scop rezolvarea unei anumite spețe al cărei grad de complexitate este diferit).
- Acțiunea de control se materializează în procesul verbal de control, care se stă la baza raportului de control aprobat de președintele Agenției,
- În urma controalelor efectuate, Agenția, având în vedere prerogativa de legitimitate procesuală activă, poate fie să dispună sau să solicite revocarea sau anularea unor acte ori operațiuni administrative, modificarea sau înlocuirea actelor ori a operațiunilor administrative, considerate nelegale; fie să dispună măsurile necesare pentru restabilirea legalității.
- Prefectul, în exercitarea atribuțiilor, poate ataca în fața instanței de contencios administrativ, actele pe care le consideră nelegale, cu excepția actelor de gestiune. Actul atacat este suspendat de drept. Cu cel puțin 10 zile înaintea introducerii acțiunii la instanța de contencios administrativ, prefectul solicită autorităților locale care au emis actul, cu motivarea necesară, reanalizarea actului socotit nelegal, în vederea modificării sau, după caz, a revocării acestuia.
- Controlul exercitat de prefect este unul ulterior, secretarii unităților administrativ teritoriale având obligația, potrivit Legii nr.340/2004, cu modificările și completările ulterioare, să înainteze actele administrative adoptate sau emise de autoritățile locale, prefectului pentru verificarea legalității acestora.

Controlul de tutelă administrativă

- se exercita de catre prefect, asupra actelor administrative ale autoritatilor publice locale, constituite pe baza principiului autonomiei locale.
- priveste doar legalitatea actelor administrative si se infaptuieste prin atacarea actului ilegal, la instanta de contencios administrativ, actul fiind suspendat de drept.
- Controlul extern exercitat de prefect atrage certificarea legalității actelor administrative ale consiliilor județene, consiliilor locale sau ale primarilor.
- Controlul efectuat de prefect vizează respectarea – de către actele administrative adoptate sau emise de autoritățile locale – a 2 importante condiții de legalitate prevăzute de actele normative în vigoare, respectiv: *condiția de fond* (care presupune adoptarea sau emiterea actelor administrative cu respectarea competenței materiale și competenței teritoriale) și *condiția de formă* (care prevăd pentru actele administrative forma scrisă, așa cum rezultă din dispozițiile Legii nr.24/2000, republicată, privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative: preambul și dispozitiv cu toate informațiile necesare pentru a identifica autoritatea emitentă, destinatarul actului, măsura adoptată, termenul și condițiile în care se execută măsura dispusă, sigiliul autorității, numărul actului, data emiterii);

Controlul administrativ jurisdictional

- intervine pentru solutionarea unor litigii din sfera administratiei publice
- se realizeaza dupa o procedura bazata pe principiul independentei si al contradictorialitatii.
- priveste doar legalitatea actelor administrative, iar actul de control poarta denumirea de *act administrativ-jurisdictional*, fiind irevocabil si cu autoritate de lucru judecat.
- actele administrative jurisdictionale pot fi atacate cu recurs, dupa epuizarea cailor administrativ jurisdictionale, la sectia de contencios administrativ a Curtii Supreme de Justitie, conform Legii contenciosului administrativ.

Controlul judecatoresc

- Se exercită în vederea apărării drepturilor și a intereselor legitime ale cetățenilor, împotriva abuzurilor administrației. Controlul se realizează de către instanțele de drept comun și de către instanțele de contencios administrativ.
- Se exercita un control si din partea Ministerului Public asupra autoritatilor administratiei publice se. Acest control are un caracter nejurisdictional si priveste verificarea actelor organelor administrative de cercetare si urmarire penala, precum si a organelor de administrare a locurilor de detinere si executare a pedepselor.

b. Măsurile ale autorităților locale

Autoritățile locale:

- furnizează autorității de control toate informațiile relevante;
- cooperează, cu bună credință, cu autoritatea de control extern.

2. Controlul intern

Cadrul general

- Complexitatea sarcinilor administrației publice și diversificarea continuă, au impus necesitatea specializării controlului în funcție de multiplele laturi ale activității economice și sociale.
- Specializarea controlului este un principiu valabil atât pentru controlul efectuat în cadrul fiecărei autorități administrative, pe compartimente, cât și pentru controlul ce se exercită din afara, de către organisme special create, pe domenii de activitate.
- **Administrația publică exercită un control asupra propriei sale activități**, care cuprinde atât activitatea desfășurată în forma juridică, cât și cea realizată prin operațiuni materiale și tehnice, de prestări de servicii și chiar productive.
- **În orice autoritate și instituție publică există un anumit sistem de control intern**, deoarece fiecare conducător se organizează pentru a-și conduce activitatea: acesta va defini sarcinile individuale ale personalului, va pune la punct metodele de lucru, se va dota cu un sistem de informare, va superviza activitatea personalului etc.
- Cea mai frecventă formă de control intern specializat este controlul financiar preventiv propriu prin care se asigură, în toate compartimentele administrației publice, disciplina financiară și bugetară.

a. Măsurile autorităților centrale

Autoritățile centrale stabilesc un cadru juridic care fixează principiile generale ale controlului intern:

- Legea nr.672/2002, cu modificările și completările ulterioare reglementează organizarea auditului intern în cadrul entităților publice, atât din administrația centrală, cât și locală, fiind acea activitate funcțional independentă și obiectivă, care dă asigurări și consiliere conducerii pentru buna administrare a veniturilor și cheltuielilor publice, perfecționând activitățile entității publice; ajută entitatea publică să își îndeplinească obiectivele printr-o abordare sistematică și metodică, care evaluează și îmbunătățește eficiența și eficacitatea sistemului de conducere bazat pe gestiunea riscului, a controlului și a procesului de administrare.
- O.G. nr.119/1999 privind controlul intern și controlul financiar preventiv
- O.M.F.P. nr. 946/2005 pentru aprobarea Codului controlului intern, cuprinzând standardele de management/control intern la entitățile publice și pentru dezvoltarea sistemelor de control managerial.

Controlul intern

- Controlul nu trebuie privit doar ca o operațiune de verificare, ci este o funcție managerială. Astfel, prin funcția de control managementul constată abaterile rezultatelor de la obiective, analizează cauzele care le-au determinat și dispune măsurile corective sau preventive ce i se impun.
- Este un instrument indispensabil procesului decizional al conducerii autorității administrative.
- Această formă de control administrativ este consecința structurii ierarhice a compartimentelor autorităților administrative și a funcționarilor ce le alcatuiesc.
- Acest control are un caracter general și permanent, privind deopotrivă atât legalitatea, cât și oportunitatea actelor și faptelor controlate.
- Controlul intern se realizează din oficiu sau la cererea și sesizarea altor persoane, din interiorul organului administrativ ori din afara acestuia.
- Când controlul a fost declansat printr-o reclamație sau o sesizare, poartă denumirea de **recurs gratios (reclamație administrativă)**, care constituie, în caz de litigiu, o condiție prealabilă a exercitării acțiunii de contencios administrativ
- Potrivit legii, **controlul intern** reprezintă ansamblul formelor de control exercitate la nivelul entității publice, inclusiv auditul intern, stabilite de conducere în concordanță cu obiectivele acesteia și cu reglementările legale, în vederea asigurării administrării fondurilor în mod economic, eficient și eficace. Totodată controlul intern include structurile organizatorice, metodele și procedurile de control.

Auditul public intern

- reprezintă o activitate funcțional independentă și obiectivă, prin care se dau asigurări și consiliere conducerii entității publice, pentru buna administrare a veniturilor și cheltuielilor publice și care contribuie la îndeplinirea obiectivelor stabilite, printr-o abordare sistematică și metodică, îmbunătățind eficiența și eficacitatea sistemului de conducere, bazat pe gestiunea riscului, a controlului și a proceselor de administrare
- Auditul intern reprezintă activitatea de examinare obiectivă a ansamblului activităților instituțiilor în scopul furnizării unei evaluări independente a managementului riscului, controlului și proceselor de conducere a acestuia.

- Auditul intern are drept obiective:
 - verificarea conformitatii activitatilor din instituția auditată cu politicile, programele și managementul acestuia, în conformitate cu prevederile legale;
 - evaluarea gradului de adecvare și aplicarea a controalelor financiare și nefinanciare dispuse și efectuate de către conducerea unității în scopul creșterii eficienței activității instituției;
 - evaluarea gradului de adecvare a datelor/informațiilor financiare și nefinanciare destinate conducerii pentru cunoașterea realității din instituția respectivă;
 - protejarea elementelor patrimoniale bilanțiere și extrabilanțiere și identificarea metodelor de prevenire a fraudelor și pierderilor de orice fel.
- Sfera auditului public intern cuprinde:
 - activități financiare sau cu implicații financiare, desfășurate de entitatea publică din momentul constituirii angajamentului până la utilizarea fondurilor de către beneficiarii finali, inclusiv a fondurilor provenite din asistenta externă;
 - constituirea veniturilor publice, respectiv autorizarea și stabilirea titlurilor de creanță, precum și a facilităților acordate la încasarea acestora;
 - vânzarea, gajarea, concesiunea sau închirierea de bunuri din domeniul privat/public al statului ori al unităților administrativ-teritoriale;
 - sistemele de management financiar și control, inclusiv contabilitatea și sistemele informatice aferente
- Tipurile de audit sunt următoarele:
 - *auditul de sistem* care reprezintă o evaluare de profunzime a sistemelor de conducere și control intern, cu scopul de a stabili dacă acestea funcționează economic, eficiente și eficiente pentru identificarea deficiențelor și formularea de recomandări pentru corectarea acestora;
 - *auditul performanței* care examinează dacă criteriile stabilite pentru implementarea obiectivelor și sarcinilor entității publice sunt corecte, pentru evaluarea rezultatelor și apreciază dacă rezultatele sunt conforme cu obiectivele;
 - *auditul de regularitate* care reprezintă examinarea acțiunilor asupra efectelor financiare pe seama fondurilor publice sau a patrimoniului public, sub aspectul respectării ansamblului principiilor, regulilor procedurale și metodologice care le sunt aplicate.
- Activitatea de audit public intern se realizează în cadrul compartimentului de specialitate de către auditori interni care au calitatea de funcționari publici, numiți în funcție de

conducătorul instituției publice, cu avizul conducătorului compartimentului de audit public intern. Prin urmare auditul implică o muncă de analiză și diagnosticare și poate fi general sau limitat, la o anumită componentă a activității entității publice.

Auditul financiar

- reprezintă activitatea de examinare, în vederea exprimării de către auditorii financiari, a unei opinii asupra situațiilor financiare, în conformitate cu standardele de audit, armonizate cu standardele internaționale de audit și adoptate de Camera Auditorilor Financiari din România.
- conform Legii nr.94/1992, auditul public extern este activitatea desfășurată de Curtea de Conturi și cuprinde în principal auditul financiar și auditul performanței. Astfel, Curtea de Conturi efectuează auditul financiar asupra conturilor de execuție ale bugetelor locale. Așa că, nu văd rostul includerii acestui paragraf la controlul intern.

Controlul financiar-preventiv

- Potrivit prevederilor O.G. nr. 119/1999, cu modificările ulterioare, privind controlul intern și controlul financiar preventiv, Ministerul Economiei și Finanțelor este autoritatea de coordonare și reglementare a controlului financiar preventiv pentru toate entitățile publice.
- Controlul financiar preventiv se organizează și se exercită de autorități competente, în mod unitar, potrivit prevederilor ordonanței menționate anterior și ale actelor normative emise în aplicarea acestora și reprezintă activitatea prin care se verifică legalitatea și regularitatea operațiunilor efectuate pe seama fondurilor publice sau a patrimoniului public, înainte de aprobarea acestora și încadrarea în limitele creditelor bugetare sau a creditelor de angajament, după caz.
- *Controlul financiar preventiv* se organizează și se exercită în următoarele forme:
 - **controlul financiar preventiv propriu**, la toate entitățile publice și asupra tuturor operațiunilor cu impact financiar asupra fondurilor publice și a patrimoniului public;
 - **controlul financiar preventiv delegat**, la ordonatorii principali de credite ai bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat, precum și ai bugetului oricărui fond special, la Fondul național și la agențiile de implementare a fondurilor comunitare, precum și la alte entități publice cu risc ridicat, prin controlori delegați ai Ministerului Finanțelor Publice.

Controlul financiar preventiv propriu

- se exercita prin viza, de catre persoane din cadrul compartimentelor de specialitate, desemnate in acest scop de catre conducatorul institutiei publice, altele decat cele care initiaza operatiunea supusa vizei.
- Numirea, suspendarea, destituirea sau schimbarea personalului care desfășoară activități de control financiar preventiv propriu se face, în cazul entităților publice în care se exercită funcția de ordonator principal de credite al bugetului de stat, al bugetului asigurărilor sociale de stat sau al bugetului oricărui fond special, cu acordul Ministerului Economiei și Finanțelor
- Persoanele desemnate cu exercitarea activității de control financiar preventiv propriu trebuie să aibă competențele profesionale solicitate de această activitate.
- Persoanele în drept să exercite controlul financiar preventiv propriu răspund, potrivit legii, în raport de culpa lor, pentru legalitatea, regularitatea și încadrarea în creditelor bugetare sau a creditelor de angajament aprobate, în privința operațiunilor pentru care au acordat viza de control financiar preventiv propriu.
- Persoanele în drept să exercite controlul financiar preventiv delegat acordă sau refuză acordarea vizei de legalitate numai în scris, pe formular tipizat care poartă semnatura și sigiliul personal al controlorului delegat competent.
- Înainte de a emite un refuz de viza, controlorul delegat are obligația să informeze, în scris, în legătură cu intenția sa pe ordonatorul de credite, precizând motivele refuzului.
- Controlorii delegați fac parte din Corpul controlorilor delegați care reprezintă un compartiment distinct în structura Ministerului Economiei și Finanțelor, atât la nivel central, cât și teritorial.

b. Măsurile autorităților locale

- controlul intern reprezintă ansamblul formelor de control exercitate la nivelul autorității publice locale, inclusiv auditul intern, stabilite de conducere în concordanță cu obiectivele acestora și cu reglementările legale, în vederea asigurării administrării fondurilor în mod economic, eficient și eficace; acesta include, de asemenea, structurile organizatorice, metodele și procedurile
- controlul intern, cel puțin în cadrul autorităților locale de o anumită mărime, este o structură specializată care asigură asistența experților în conceperea procedurilor pentru

departamentele operaționale; structura de control intern este de asemenea responsabilă de verificarea conformității procedurilor adoptate; dacă acestea nu corespund, controlul intern este responsabil de stabilirea cauzelor și de recomandarea de soluții la această problemă;

- instrumentele concrete de control intern variază de la o autoritate locală la alta, în funcție de mărimea, complexitatea structurii sale interne, gradul de dispersare a centrelor de activitate, natura activităților, normele legale aplicabile, obișnuințele de lucru ale conducătorilor etc. Însă, ele trebuie să reducă la minim riscul:
- unei gestionări economice sau financiare necorespunzătoare;
- unei gestionări administrative necorespunzătoare, ca urmare a necunoașterii normelor respective;
- unei slabe prestări de servicii;
- procedurilor administrative, civile sau penale.
- Autoritățile publice locale mici care au depășit pragul anual de 100.000 euro, o perioadă de 3 ani consecutiv, au obligația de a-și constitui compartimente de audit public intern până la sfârșitul primului trimestru al anului următor.
- Autoritatea publică locală care are organizat compartiment de audit public intern propriu și devine instituție publică mică, trebuie să înștiințeze compartimentul de audit public intern din cadrul Direcției Generale a Finanțelor Publice teritoriale, de noul statut, în termen de 30 de zile de la îndeplinirea noilor condiții.
- Autoritățile publice mici, care nu au depășit acel prag anual, auditul public intern se limitează la audit de regularitate și se efectuează de către compartimentele de audit public intern ale Direcțiilor Generale de Finanțe Publice teritoriale.

Bibliografie:

- Legea nr.94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, republicată, cu modificările și completările ulterioare
- Legii nr.340/2004 privind instituția Prefectului, cu modificările și completările ulterioare
- O.G. nr.119/1999 privind controlul intern și controlul financiar preventiv, republicată, cu modificările și completările ulterioare
- Legea nr.672/2002 privind auditul public intern, cu modificările și completările ulterioare
- O.M.F.P. nr.946/2005
- O.M.F.P. nr.38/2003
- Legea nr.273/2006

Inițiative model referitoare la statutul funcționarilor publici

Acest capitol reprezintă o culegere de norme referitoare la statutul funcționarilor publici din România și la procedurile administrative aplicabile acestora, identificate în cadrul analizei efectuate asupra a numeroase acte normative în vigoare referitoare la conduita funcționarilor publici. Pentru a fi o practică precisă și concisă, similară Modelului de inițiative al Consiliului European, acesta a fost conceput în funcție de capitolele și structura manualului mai sus menționat.

Prezentul capitol a fost conceput astfel încât să poată fi utilizat separat de celelalte părți ale pachetului de inițiative model; totuși, pentru o mai bună consistență, ar trebui consultate și celelalte capitole.

1. Cadrul juridic

Cadrul juridic principal care reglementează statutul funcționarilor publici din România este constituit din următoarele acte normative:

- Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, republicată, cu modificările și completările ulterioare
- Legea nr. 7/2004 privind Codul de Conduită a funcționarilor publici, republicată
- Hotărârea de Guvern nr. 611/2008 pentru aprobarea normelor privind organizarea și dezvoltarea carierei funcționarilor publici, cu modificările și completările ulterioare
- Hotărârea de Guvern nr.1344/2007 pentru normele de organizare și funcționare a comisiilor de disciplina
- Hotărârea de Guvern nr.1066/2007 privind formarea profesională,
- Pachetul de lege 161/2003

Este important de știut că regimul juridic al funcționarilor publici locali din România nu diferă de regimul juridic al funcționarilor publici din administrația de stat și teritorială.

a. Măsurile ale autorităților centrale

- elaborează cadrul legal privind funcția publică și funcționarii publici;
- asigură cunoașterea și respectarea cadrului legal privind funcția publică și funcționarii publici;
- solicită coordonarea metodologică a ANFP în probleme privind funcția publică și funcționarii publici;

- transmit ANFP rapoarte periodice de monitorizare a modului de aplicare a legislației privind funcția publică și funcționarii publici;
- gestionează resursele umane din instituția sau autoritatea publică respectivă conform normelor în vigoare stabilite de ANFP;
- asigură publicitatea codului de conduită la nivelul autorității sau instituției publice respective.

Agencia Națională a Funcționarilor Publici

- urmărește aplicarea și respectarea prevederilor codului de conduită a funcționarilor publici
- colaborează cu ONG-uri care au drept scop promovarea și apărarea intereselor legitime ale cetățenilor în relația cu funcționarii publici.
- poate sesiza în contencios administrativ acele acte prin care autoritățile sau instituțiile publice încalcă legislația aferentă funcției și funcționarilor publici, având legitimitate procesuală activă
- poate fi sesizată, de orice persoană, alături de comisia de disciplină cu privire la încălcarea normelor de conduită de către un funcționar public, dar acest fapt nu înseamnă că prin activitatea acestei instituții se poate influența în vreun mod derularea procedurii de lucru a respectivei comisii de disciplină
- coordonează metodologic, monitorizează, verifică și controlează aplicarea și respectarea prevederilor legale privind normele de conduită a funcționarilor publici, organizarea și funcționarea comisiilor paritare și a comisiilor de disciplină

- elaborează studii și analize privind respectarea normelor de conduită
- are obligația de a întocmi un raport anual cu privire la managementul funcției publice și al funcționarilor publici, care cuprinde informații cu privire la situația disciplinară și etică din cadrul instituțiilor și autorităților publice românești.
- introduce în raportul managementului funcțiilor publice și al funcționarilor publici date referitoare la numărul și obiectul sesizărilor privind cazurile de încălcare a normelor de conduită profesională; categoriile și numărul de funcționari publici care au încălcat normele de conduită morală și profesională; cauzele și consecințele nerespectării prevederilor prezentului cod de conduită; evidențierea cazurilor în care funcționarilor publici li s-a cerut să acționeze sub presiunea factorului politic
- realizează baza de date a consilierilor etici pe care o actualizează permanent, asigurând coordonare permanentă și instruire, dacă este cazul
- creează și gestionează baza de date a funcțiilor publice și a funcționarilor publici, putând oferi diferite situații statistice la solicitarea instituțiilor și autorităților publice românești

b. Măsurile ale autorității locale

- respectă legislația privind funcția publică și funcționarii publici;
- asigură cunoașterea și respectarea în interior a cadrului legal privind funcția publică și funcționarii publici;
- numesc un consilier etic, de regulă din cadrul departamentelor de resurse umane;
- asigură constituirea și organizarea comisiilor de disciplină și a comisiilor paritare;
- asigură publicitatea și diseminarea codului de conduită propriu la nivelul autorității sau instituției publice respective.
- participă la acțiunile de instruire, de informare și de completare sau actualizare a bazei de date privind consilierii etici sau privind funcțiile și funcționarii publici;
- solicită coordonarea metodologică a ANFP în aspecte ce țin de managementul funcțiilor publice și al funcționarilor publici;
- transmite către ANFP datele solicitate pentru elaborarea de rapoarte periodice (trimestriale și semestriale) de monitorizare a modului de aplicare a legislației privind funcția publică și funcționarii publici;

- transmite către ANFP trimestrial și semestrial, la termenele și în forma standard, situația privind respectarea normelor de conduită, după ce a fost aprobată prealabil de conducătorul instituției sau autorității și după ce în prealabil a fost deja diseminat în cadrul acelei instituții
- gestionează resursele umane din instituția respectivă conform normelor în vigoare;
- adaptează codul de conduită la caracteristicile și cerințele specifice ale instituției sau autorității locale, în funcție de prevederile Legii nr. 7/2004 republicată;

c. Măsurile aleșilor locali și ale funcționarilor publici din administrația publică

Aleșii locali:

- iau la cunoștință cadrul legal privind funcția publică și funcționarii publici;
- asigură cunoașterea și respectarea cadrului legal privind funcția publică și funcționarii publici din subordine;
- evită să exercite presiuni asupra funcționarilor publici care i-ar determina pe aceștia să nu respecte regimul îndatoririlor de serviciu

Funcționarii publici din administrația publică locală au un regim juridic care:

- este suficient de clar și comprehensiv;
- asigură promovarea și diseminarea normelor de conduită care au un impact direct asupra imaginii instituției sau autorității din care fac parte
- participă la respectarea drepturilor și îndatoririlor, prevederi privind cariera funcționarilor publici, evaluarea performanțelor, perfecționarea profesională, recrutarea funcționarilor publici, numirea funcționarilor publici, sancțiuni disciplinare și răspunderea funcționarilor publici, modificarea, suspendarea și încetarea raportului de serviciu, redistribuirea și corpul de rezervă a funcționarilor publici;
- respectă prevederi referitoare la conduita funcționarilor publici;

2. Remunerarea, condițiile de serviciu și dezvoltarea carierei funcționarilor publici din administrația publică locală

Remunerarea și condițiile de serviciu

a. Măsurile autorităților locale:

- Autoritățile și instituțiile publice pot încheia anual, în condițiile legii, acorduri cu sindicatele reprezentative ale funcționarilor publici sau cu reprezentanții funcționarilor publici, care să cuprindă numai măsuri referitoare la:
 - constituirea și folosirea fondurilor destinate îmbunătățirii condițiilor la locul de muncă;
 - sănătatea și securitatea în muncă;
 - programul zilnic de lucru;
 - perfecționarea profesională;
 - alte măsuri decât cele prevăzute de lege, referitoare la protecția celor aleși în organele de conducere ale organizațiilor sindicale.
- În cadrul autorităților și instituțiilor publice se constituie comisii paritare. Comisiile paritare sunt consultate în următoarele situații:
 - la stabilirea oricăror măsuri privind pregătirea profesională a funcționarilor publici, dacă costurile acestora sunt suportate din fonduri bugetare;
 - la stabilirea măsurilor de îmbunătățire a activității autorităților și instituțiilor publice pentru care sunt constituite;
 - la stabilirea programului de lucru de către conducătorul autorității sau instituției publice;
 - alte situații prevăzute de lege.
- Avansarea în trepte de salarizare se face în condițiile legii privind sistemul unitar de salarizare a funcționarilor publici
- prevăd în bugetul anual propriu sumele necesare pentru acoperirea cheltuielilor de perfecționare profesională a funcționarilor publici organizată la inițiativa ori în interesul autorității sau instituției publice;
- comunică anual Agenției Naționale a Funcționarilor Publici planul de perfecționare profesională a funcționarilor publici, precum și fondurile prevăzute în bugetul anual propriu pentru acoperirea cheltuielilor de perfecționare profesională a funcționarilor publici
- întocmesc raportul anual privind formarea profesională a funcționarilor publici, la încheierea exercițiului bugetar, raport pe care

face parte integrantă din raportul anual de activitate al acestora

- transmit către ANFP planul anual de perfecționare profesională și fondurile alocate de la bugetul instituției în scopul instruirii personalului propriu pentru anul următor
- pot încheia anual acorduri cu sindicatele reprezentative ale funcționarilor publici sau cu reprezentanții funcționarilor publici, referitoare la constituirea și folosirea fondurilor destinate îmbunătățirii condițiilor la locul de muncă, precum și la sănătatea și securitatea în muncă;
- furnizează sindicatelor reprezentative sau reprezentanților funcționarilor publici informațiile necesare pentru încheierea acordurilor privind raporturile de serviciu, în condițiile legii;
- urmăresc activitatea comisiilor paritare din cadrul instituțiilor respective;
- Evaluarea performanțelor profesionale individuale ale funcționarilor publici se face anual, iar calificativele obținute folosesc și la avansarea în treptele de salarizare

b. Măsurile funcționarilor publici:

- Salarizarea funcționarilor publici se face în conformitate cu prevederile legii privind stabilirea sistemului unitar de salarizare pentru funcționarii publici.
- Pentru activitatea desfășurată, funcționarii publici au dreptul la un salariu compus din:
 - a) salariul de bază;
 - b) sporul pentru vechime în muncă;
 - c) suplimentul postului;
 - d) suplimentul corespunzător treptei de salarizare;
 - e) prime și alte drepturi salariale.
- Pentru orele lucrate din dispoziția conducătorului autorității sau instituției publice peste durata normală a timpului de lucru sau în zilele de sărbători legale ori declarate zile nelucrătoare funcționarii publici de execuție au dreptul la recuperare sau la plata majorată cu un spor de 100% din salariul de bază. (Numarul orelor platite cu sporul de 100% nu poate depăși 360 într-un an.)
- Funcționarul public are dreptul, pe lângă indemnizația de concediu, la o primă egală cu

salariul de baza din luna anterioara plecării în concediu, care se impozitează separat

Funcționarii publici beneficiază de prime și alte drepturi salariale, în condițiile legii.

- Funcționarii publici beneficiază pe perioada în care urmează forme de perfecționare profesională de toate drepturile salariale cuvenite
- Funcționarii publici care urmează într-un an calendaristic programe de formare organizate în țară sau în străinătate, având o durată cumulată mai mare de 90 de zile, finanțate de la bugetul de stat sau de la bugetul local, în scopul intrării în corpul funcționarilor publici sau după caz într-o categorie a funcției publice superioare celei pe care o ocupau la momentul începerii programului, sunt obligați să se angajeze în scris că vor lucra în administrația publică o perioadă determinată (între 2 și 5 ani de la de la terminarea programelor), proporțional cu numărul de zile de formare, dacă pentru programul respectiv nu este prevăzută o altă perioadă
- Funcționarii publici care au urmat forme de perfecționare profesională, în condițiile mai sus menționate, dar ale caror rapoarte de serviciu încetează din motive imputabile lor, înainte de împlinirea termenului prevăzut, sunt obligați să restituie contravaloarea cheltuielilor efectuate pentru perfecționare, precum și, după caz, drepturile salariale primite pe perioada perfecționării, calculate în condițiile legii proporțional cu perioada rămasă până la împlinirea termenului (Prevederile acestea nu se aplică în cazul în care funcționarul public nu mai deține funcția publică din motive neimputabile acestuia.)
- În cazul în care persoanele care au urmat o formă de perfecționare, dar nu au absolvit-o din vina lor, sunt obligați să restituie instituției sau autorității publice contravaloarea cheltuielilor efectuate pentru perfecționare, precum și drepturile salariale primite în perioada perfecționării, calculate în condițiile legii, dacă acestea au fost suportate de autoritatea sau instituția publică.
- funcționarii publici au dreptul la pensii, precum și la celelalte drepturi de asigurări sociale de stat.

Dezvoltarea carierei funcționarilor publici din administrația locală

Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici cu modificările și completările ulterioare prevede că ocuparea funcțiilor publice se face prin:

- promovare;
 - transfer;
 - redistribuire;
 - recrutare;
 - alte modalități prevăzute expres de lege.
- Recrutarea în vederea intrării în corpul funcționarilor publici se face prin concurs, în limita funcțiilor publice vacante rezervate în acest scop prin planul de ocupare a funcțiilor publice.
 - Concursul are la bază principiile competiției deschise, transparenței, meritelor profesionale și competenței, precum și cel al egalității accesului la funcțiile publice pentru fiecare cetățean care îndeplinește condițiile legale.
 - Anunțul privind concursul se publică în Monitorul Oficial al României, Partea a III-a, și într-un cotidian de largă circulație, cu cel puțin 30 de zile înainte de data desfășurării concursului. În mod excepțional, termenul de 30 de zile poate fi redus, în condițiile legii, pentru concursul organizat în vederea ocupării funcțiilor publice de execuție temporar vacante.
 - La baza dezvoltării carierei funcționarilor publici se află funcția de previzionare care se concretizează prin elaborarea și respectarea planului de ocupare a funcțiilor publice
 - Planul de ocupare a funcțiilor publice se întocmește centralizat, pe fiecare ordonator principal de credite și pe fiecare instituție din subordinea acesteia sau finanțată prin bugetul său.
 - Planul de ocupare a funcțiilor publice se elaborează anual, cu consultarea sindicatelor reprezentative ale funcționarilor publici, astfel:
 - a) de către Agenția Națională a Funcționarilor Publici, pe baza propunerilor ordonatorilor principali de credite, pentru autoritățile și instituțiile publice din administrația publică centrală;
 - b) de către primar sau, după caz, de către președintele consiliului județean, prin aparatul de specialitate, pentru autoritățile și instituțiile publice din administrația publică locală.
 - Promovarea este modalitatea de dezvoltare a carierei prin ocuparea unei funcții publice superioare
 - Promovarea se realizează în clasă și în grade profesionale.

- Promovarea în gradul profesional imediat superior celui detinut de functionarul public se face prin concurs sau examen, organizat anual, prin transformarea postului ocupat de functionarul public ca urmare a promovării concursului sau examenului. (Fisa postului functionarului public care a promovat în funcția publică se completează cu noi atribuții și responsabilități).
- **Redistribuirea** functionarilor publici se face într-o funcție publică de aceeași categorie, clasă și același grad profesional cu funcția publică detinută de functionarul public, dar se poate face și într-o funcție publică inferioară vacantă, cu acordul scris al functionarului public, de către Agenția Națională a Functionarilor Publici, astfel:
 - a) în cadrul autorităților sau instituțiilor publice din aceeași localitate sau dintr-o localitate aflată la o distanță de până la 50 km de localitatea de domiciliu;
 - b) în cadrul autorităților sau instituțiilor publice din alt județ sau aflate la o distanță mai mare de 50 km de localitatea de domiciliu, la cererea functionarului public.
- **Transferul** se poate face într-o funcție publică pentru care sunt îndeplinite condițiile specifice prevăzute în fisa postului și poate avea loc după cum urmează:
 - a) în interesul serviciului;
 - b) la cererea functionarului public.

a. Măsurile autorităților centrale

- Concursul de recrutare pentru funcțiile publice vacante din autoritățile și instituțiile publice centrale este organizat, în condițiile legii, astfel:
 - a) de către comisia pentru înalți funcționari publici. Secretariatul tehnic al comisiei se asigură de Agenția Națională a Functionarilor Publici;
 - b) de către Agenția Națională a Functionarilor Publici, pentru ocuparea funcțiilor publice de conducere generale și specifice;
 - c) de către autorități și instituții publice, cu avizul Agenției Naționale a Functionarilor Publici, pentru ocuparea funcțiilor publice de execuție generale și specifice.
- Redistribuirea se poate realiza și într-o funcție publică de conducere se face numai dacă functionarul public a îndeplinit atribuții similare cu atribuțiile funcției publice de pe care se efectuează redistribuirea.
- Redistribuirea pe funcții publice temporare vacante se poate face doar ca urmare a

suspendării titularului pe o perioadă de cel puțin o lună, a functionarilor publici din corpul de rezerva care îndeplinesc condițiile specifice pentru ocuparea funcției publice respective.

- Transferul în interesul serviciului se poate face numai cu acordul scris al functionarului public transferat, într-o funcție publică de aceeași categorie, clasă și grad profesional cu funcția publică detinută de functionarul public sau într-o funcție publică de nivel inferior.

Agenția Națională a Funcționarilor Publici gestionează întregul corp al funcționarilor publici, sens în care:

- stabilește cadrul legal al recrutării și dezvoltării carierei funcționarilor publici din administrația centrală și locală;
- poate delega autorităților sau instituțiilor publice, în condițiile legii, competența de a organiza concursuri de recrutare pentru ocuparea funcțiilor publice de conducere generale și specifice.
- dispune amânarea sau suspendarea organizării și desfășurării concursului, în situația în care constată că nu sunt îndeplinite condițiile legale privind organizarea și desfășurarea concursurilor
- organizează anual concursul pentru promovarea rapidă, în limita numărului de funcții publice rezervate promovării rapide, în conformitate cu planul anual de ocupare a funcțiilor publice.
- avizează concursul pentru admiterea la programele organizate în condițiile legii pentru obținerea statutului de manager public care se organizează și se gestionează de instituțiile abilitate potrivit legii
- realizează redistribuirea funcționarilor publici din corpul de rezervă

b. Măsurile autorităților locale

Autoritățile locale:

- Concursul de recrutare pentru funcțiile publice vacante din autoritățile și instituțiile publice din administrația publică locală este organizat, în condițiile legii, astfel:
 - a) de către Agenția Națională a Functionarilor Publici, pentru funcțiile publice de conducere din următoarele domenii: protecția copilului, evidența informatizată a persoanei, audit public intern, financiar-contabilitate, urbanism și arhitectură,

- resurse umane, integrare europeana, pentru secretarii unitatilor administrativ-teritoriale, precum si pentru functiile publice de executie din domeniul auditului public intern;
- b) de catre autoritati si institutii publice, pentru ocuparea functiilor publice vacante, altele decat cele prevazute mai sus, dar în această situație autoritatile si institutiile publice din administratia publica locala au obligatia de a informa Agentia Nationala a Functionarilor Publici inainte cu 10 zile de demararea procedurii de organizare si desfasurare a concursurilor. In situatia in care Agentia Nationala a Functionarilor Publici constata ca nu sunt indeplinite conditiile legale privind organizarea si desfasurarea concursurilor dispune amanarea sau suspendarea organizarii si desfasurarii concursului.
- Pentru autoritatile si institutiile publice din administratia publica locala, proiectul planului de ocupare a functiilor publice se transmite Agentiei Nationale a Functionarilor Publici cu 45 de zile inainte de data aprobarii.
 - In situatia in care Agentia Nationala a Functionarilor Publici constata neregularitati in structura acestuia, autoritatile sau institutiile publice au obligatia de a modifica proiectul planului de ocupare a functiilor publice, pe baza observatiilor Agentiei Nationale a Functionarilor Publici, in conformitate cu prevederile legale.
 - organizează concursurile pentru ocuparea funcțiilor publice din structurile proprii, în conformitate cu prevederile legale;
 - organizează examenul de promovare în gradul profesional, cu avizul Agenției Naționale a Funcționarilor Publici, în limita funcțiilor publice rezervate promovării, cu încadrarea în fondurile bugetare alocate.
 - Promovarea se face prin transformarea postului ocupat de funcționarul public ca urmare a promovării examenului, în situația în care este vorba despre dobândirea unei diplome de studii de nivel în specialitatea în care își desfășoară activitatea funcționarul public respectiv
- In cazul in care exista mai multi functionari publici care indeplinesc conditiile specifice pentru ocuparea functiei publice respective, Agentia Nationala a Functionarilor Publici organizeaza, in colaborare cu autoritatea sau institutia publica in cadrul careia se afla functia publica vacanta, o testare profesionala pentru selectarea functionarului public care urmeaza sa fie redistribuit.
 - In cazul in care conducatorii autoritatilor si institutiilor publice refuza incadrarea functionarilor publici redistribuți, functionarul public se poate adresa instantei de contencios administrativ competente.
 - Autoritatile sau institutiile publice au obligatia de a asigura publicitatea functiilor publice vacante care pot fi ocupate prin transfer la cerere. In situatia in care doi sau mai multi functionari publici solicita ocuparea unei functii publice vacante prin transfer la cerere, selectia se face pe baza de interviu.
 - In cazul transferului in interesul serviciului in alta localitate, functionarul public transferat are dreptul la o indemnizatie egala cu salariul net calculat la nivelul salariului din luna anterioara celei in care se transfera, la acoperirea tuturor cheltuielilor de transport si la un concediu platit de 5 zile. Plata acestor drepturi se suporta de autoritatea sau institutia publica la care se face transferul, in termen de cel mult 15 zile de la data aprobarii transferului.
 - Transferul la cerere se face intr-o functie publica de aceeasi categorie, clasa si grad profesional sau intr-o functie publica de nivel inferior, in urma aprobarii cererii de transfer a functionarului public de catre conducatorul autoritatii sau institutiei publice la care se solicita transferul. (In acest caz, transferul poate avea loc numai intre autoritati sau institutii publice din administratia publica centrala, intre autoritati administrative autonome ori, dupa caz, intre autoritati sau institutii publice din administratia publica locala.)
 - In cazul functionarilor publici de conducere transferul se poate realiza pe functii publice de conducere ale caror atributii sunt similare cu atributiile functiei publice de pe care se efectueaza transferul

3. Drepturile și îndatoririle funcționarilor publici

Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, republicată, cu modificările și completările ulterioare stabilește regimul drepturilor și îndatoririlor funcționarilor publici din administrația publică centrală și locală, precum și Legea nr. 7-2004 privind codul de conduită republicată.

a. Măsuri ale autorităților centrale

În aplicarea prevederilor legale, **autoritățile centrale**:

- stabilesc cadrul legal privind drepturile și obligațiile funcționarilor publici;
- aduc la cunoștința funcționarilor publici, autorităților locale și cetățenilor cadrul legal privind drepturile și obligațiile funcționarilor publici;
- stabilesc proceduri de monitorizare și control a respectării drepturilor și obligațiilor de către funcționarii publici;
- garantează dreptul la opinie funcționarilor publici din subordine;
- nu operează discriminări pe criterii politice, de apartenență sindicală, convingeri religioase, etnice, de sex, orientare sexuală, stare materială, origine socială sau de orice altă asemenea natură;
- informează cu privire la deciziile care se iau în aplicarea Statutului funcționarilor publici și care îl vizează în mod direct;
- garantează dreptul de asociere sindicală funcționarilor din subordine, cu excepția funcționarilor care sunt numiți în categoria înalților funcționari publici, funcționarilor publici de conducere și altor categorii de funcționari publici cărora le este interzis acest drept prin statute speciale;
- garantează dreptul de a înființa organizații sindicale, de a adera și de a exercita orice mandat în cadrul acestora;
- respectă dreptul de asociere în organizații profesionale sau în alte organizații având ca scop reprezentarea intereselor proprii, promovarea pregătirii profesionale și protejarea statutului lor;
- garantează dreptul la grevă, în condițiile legii, cu respectarea principiului continuității și celerității serviciului public;
- garantează dreptul la un salariu;
- recunosc personalului din subordine dreptul la prime și alte drepturi salariale
- conferă personalului din subordine dreptul de a-și perfecționa în mod continuu pregătirea profesională;

- garantează dreptul la recuperare sau la plata majorată cu un spor de 100% din salariul de bază pentru orele suplimentare efectuate în afara programului de lucru;
- garantează funcționarilor publici dreptul de a fi aleși sau numiți într-o funcție de demnitate publică, în condițiile legii.
- recunosc dreptul la concediu de odihnă, la concedii medicale și la alte concedii, inclusiv dreptul la o primă egală cu salariul de bază din luna anterioară plecării în concediu;
- recunosc dreptul la concedii de boală, de maternitate și la concedii pentru creșterea și îngrijirea copiilor;
- recunosc dreptul la condiții normale de muncă și igienă, de natură să le ocrotească sănătatea și integritatea fizică și psihică;
- recunosc dreptul de schimbare a compartimentului în care își desfășoară activitatea, pentru motive întemeiate.
- garantează dreptul la asistență medicală, proteze și medicamente pentru personalul din subordine;
- garantează dreptul la pensii, precum și la celelalte drepturi de asigurări sociale de stat.
- respectă dreptul la pensie de urmaș pentru membrii familiei, în cazul decesului funcționarului public;
- asigură măsuri speciale de protecție pentru funcționarii publici cu atribuții de control și inspecție, executare silită a creanțelor bugetare, precum și pentru alte categorii de funcționari publici care desfășoară activități cu grad ridicat de risc profesional se stabilesc prin acte normative, la propunerea Agenției Naționale a Funcționarilor Publici sau de către autorități și instituții publice, cu avizul Agenției Naționale a Funcționarilor Publici
- respectă dreptul la despăgubiri, în situația în care funcționarul public a suferit, din culpa autorității sau a instituției publice, un prejudiciu material în timpul îndeplinirii atribuțiilor de serviciu.

b. Măsuri ale autorităților locale

Autoritățile locale, potrivit cadrului legal:

- au obligația să asigure funcționarilor publici condiții normale de muncă și igienă, de natură să le ocrotească sănătatea și integritatea fizică și psihică
- achită în continuare drepturile prevăzute de lege, până la emiterea deciziei pentru pensia

de urmaș, în cazul în care din vina autorității sau a instituției publice, decizia pentru pensia de urmaș nu a fost emisă în termen de 3 luni de la data decesului

- trebuie să asigure protecția funcționarului public împotriva amenințărilor, violențelor, faptelor de ultraj carora le-ar putea fi victimă în exercitarea funcției publice sau în legătura cu aceasta (în acest scop, autoritatea sau instituția publică va solicita sprijinul organelor abilitate)
- trebuie să îl despăgubească pe funcționarul public în situația în care acesta a suferit, din culpa autorității sau instituției publice, un prejudiciu material în timpul îndeplinirii atribuțiilor de serviciu
- interzic orice discriminare între funcționarii publici pe criterii politice, de apartenență sindicală, convingeri religioase, etnice, de sex, orientare sexuală, stare materială, origine socială sau de orice altă asemenea natură.

c. Măsurile ale funcționarilor publici din administrația publică locală

Drepturi

- au dreptul de asociere sindicală și dreptul la opinie al funcționarilor publici este garantat
- să înființeze organizații sindicale, să adere la ele și să exercite orice mandat în cadrul acestora, în mod liber
- se pot asocia în organizații profesionale sau în alte organizații având ca scop protejarea intereselor profesionale
- în situația în care înalții funcționari publici sau funcționarii publici, care au calitatea de ordonatori de credite, sunt aleși în organele de conducere a organizațiilor sindicale, aceștia au obligația ca în termen de 15 zile de la alegerea în organele de conducere ale organizațiilor sindicale să opteze pentru una dintre cele două funcții. În cazul în care funcționarul public optează pentru desfășurarea activității în funcția de conducere în organizațiile sindicale, raporturile de serviciu ale acestuia se suspendă pe o perioadă egală cu cea a mandatului în funcția de conducere din organizația sindicală
- pot fi aleși sau numiți într-o funcție de demnitate publică
- înalții funcționari publici și funcționarii publici de conducere pot fi numiți în funcții de demnitate publică numai după încetarea raporturilor de serviciu.
- înalții funcționari publici și funcționarii publici de conducere pot candida pentru

funcții de demnitate publică numai după încetarea raporturilor de serviciu

- pot fi membri ai partidelor politice legal constituite.
- au dreptul la concediu de odihnă, la concedii medicale și la alte concedii.
- au dreptul, pe lângă indemnizația de concediu, la o primă egală cu salariul de bază din luna anterioară plecării în concediu
- în perioada concediilor de boală, a concediilor de maternitate și a celor pentru creșterea și îngrijirea copiilor, raporturile de serviciu nu pot înceta și nu pot fi modificate decât din inițiativa funcționarului public în cauză.
- beneficiază în exercitarea atribuțiilor lor de protecția legii.
- nu pot fi sancționați sau prejudiciați în niciun fel pentru sesizarea cu bună-credință a comisiei de disciplină competente, în condițiile legii, cu privire la cazurile de încălcare a normelor de conduită.

Obligații

- îndeplinesc cu profesionalism, imparțialitate și în conformitate cu legea îndatoririle de serviciu și se abțin de la orice faptă care ar putea aduce prejudicii persoanelor fizice sau juridice ori prestigiului corpului funcționarilor publici.
- funcționarii publici de conducere sprijină propunerile și inițiativele motivate ale personalului din subordine, în vederea îmbunătățirii activității autorității sau instituției publice în care își desfășoară activitatea, precum și a calității serviciilor publice oferite cetățenilor.
- respectă normele de conduită profesională și civică prevăzute de lege.
- răspund în îndeplinirea atribuțiilor ce revin din funcția publică, precum și a atribuțiilor delegate.
- se conformează dispozițiilor primite de la superiorii ierarhici, cu excepția situației când au dreptul de a se opune în scris și motivat, iar când este o situație vădit ilegală dar superiorul ierarhic dă un ordin scris în acest sens, aceștia au dreptul de a informa superiorul ierarhic al superiorului lor
- le este interzis să ocupe funcții de conducere în structurile sau organele de conducere, alese sau numite, ale partidelor politice, definite conform statutului acestora, ale organizațiilor carora le este aplicabil același regim juridic ca și partidelor politice sau ale fundațiilor ori asociațiilor care funcționează pe lângă partidele politice.

- înalților functionari publici le este interzis să facă parte din partide politice, organizații cărora le este aplicabil același regim juridic ca și partidelor politice sau din fundațiile ori asociațiile care funcționează pe lângă partidele politice. Functionarii publici au obligația ca, în exercitarea atribuțiilor ce le revin, să se abțină de la exprimarea sau manifestarea publică a convingerilor și preferințelor lor politice, să nu favorizeze vreun partid politic sau vreă organizație careia îi este aplicabil același regim juridic ca și partidelor politice.
- au obligația de a apăra în mod loial prestigiul autorității sau instituției publice în care își desfășoară activitatea, precum și de a se abține de la orice act ori fapt care poate produce prejudicii imaginii sau intereselor legale ale acesteia.
- completează anual și actualizează ori de câte ori este nevoie sau apare o schimbare, declarația de avere și de interese, pe care o depune la departamentul de resurse umane
- le este interzis:
 - a) să exprime în public aprecieri neconforme cu realitatea în legătură cu activitatea autorității sau instituției publice în care își desfășoară activitatea, cu politicile și strategiile acesteia ori cu proiectele de acte cu caracter normativ sau individual, pentru o perioadă de 2 ani, dacă dispozițiile din legi speciale nu prevăd alte termene.
 - b) să facă aprecieri neautorizate în legătură cu litigiile aflate în curs de soluționare și în care autoritatea sau instituția publică în care își desfășoară activitatea are calitatea de parte, pentru o perioadă de 2 ani, dacă dispozițiile din legi speciale nu prevăd alte termene.
 - c) să dezvăluie informații care nu au caracter public, în alte condiții decât cele prevăzute de lege, pentru o perioadă de 2 ani, dacă dispozițiile din legi speciale nu prevăd alte termene.
 - d) să dezvăluie informațiile la care au acces în exercitarea funcției publice, dacă aceasta dezvăluire este de natură să atragă avantaje necuvenite ori să prejudicieze imaginea sau drepturile instituției ori ale unor functionari publici, precum și ale persoanelor fizice sau juridice, pentru o perioadă de 2 ani, dacă dispozițiile din legi speciale nu prevăd alte termene.
 - e) să acorde asistență și consultanță persoanelor fizice sau juridice în vederea promovării de acțiuni juridice ori de altă natură împotriva statului sau autorității ori instituției publice în care își desfășoară activitatea.
- în exercitarea funcției publice, le este interzis:
 - a) să participe la colectarea de fonduri pentru activitatea partidelor politice;
 - b) să furnizeze sprijin logistic candidaților la funcții de demnitate publică;
 - c) să colaboreze, în afara relațiilor de serviciu, cu persoanele fizice sau juridice care fac donații ori sponsorizări partidelor politice;
 - d) să afișeze, în cadrul autorităților sau instituțiilor publice, însemne ori obiecte înscrise cu sigla sau denumirea partidelor politice ori a candidaților acestora.
- pot candida pentru o funcție eligibilă sau pot fi numiți într-o funcție de demnitate publică.
- în situația în care dorește să candideze, raportul de serviciu al functionarului public se suspendă:
 - a) pe durata campaniei electorale, până în ziua ulterioară alegerilor, dacă nu este ales;
 - b) până la încetarea funcției eligibile sau a funcției de demnitate publică, în cazul în care functionarul public a fost ales sau numit.
- le este interzis să fie membri ai organelor de conducere ale partidelor politice și să exprime sau să apere în mod public pozițiile unui partid politic.
- cei care, potrivit legii, fac parte din categoria înalților functionari publici nu pot fi membri ai unui partid politic, sub sancțiunea destituirii din funcția publică.
- functionarii publici trebuie să adopte o atitudine imparțială și justificată pentru rezolvarea clară și eficientă a problemelor cetățenilor. Functionarii publici au obligația să respecte principiul egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, prin:
 - a) promovarea unor soluții similare sau identice raportate la aceeași categorie de situații de fapt;
 - b) eliminarea oricărei forme de discriminare bazate pe aspecte privind naționalitatea, convingerile religioase și politice, starea materială, sănătatea, vârsta, sexul sau alte aspecte.
- nu trebuie să solicite ori să accepte cadouri, servicii, favoruri, invitații sau orice alt avantaj, care le sunt destinate personal, familiei, părinților, prietenilor ori persoanelor cu care au avut relații de afaceri sau de natură politică, care le pot influența imparțialitatea în exercitarea funcțiilor publice deținute ori pot constitui o recompensă în raport cu aceste funcții.
- le este interzis să folosească poziția oficială pe care o dețin sau relațiile pe care le-au stabilit în exercitarea funcției publice, pentru a influența anchetele interne ori externe sau pentru

- a determina luarea unei anumite masuri.
- le este interzis sa impuna altor functionari publici sa se inscrie in organizatii sau asociatii, indiferent de natura acestora, ori sa le sugereze acest lucru, promitandu-le acordarea unor avantaje materiale sau profesionale.
- păstrează secretul de stat, secretul de serviciu, precum și confidențialitatea în legătură cu

faptele, informațiile sau documentele de care iau cunoștință în exercitarea funcției publice, cu excepția informațiilor de interes public.

- nu solicită și nu acceptă, direct sau indirect, pentru ei sau pentru alții, în considerarea funcției lor publice, daruri sau alte avantaje.
- respectă regimul juridic al conflictului de interese și a incompatibilităților.

4. Suspendarea și încetarea raporturilor de serviciu

a. Măsurile ale autorităților centrale

Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, cu modificările și completările ulterioare prevede modalitățile de suspendare și încetare a raportului de serviciu.

Autoritățile centrale:

- emit actul administrativ privind suspendarea de drept a raporturilor de serviciu ale funcționarilor publici din subordine;
- autorizează suspendarea la inițiativa funcționarului public a raporturilor de serviciu ale funcționarilor publici din subordine;
- autorizează încetarea de drept a raporturilor de serviciu ale funcționarilor publici din subordine;
- autorizează încetarea de drept a raporturilor de serviciu ale funcționarilor publici din subordine prin acordul părților, consemnat în scris;
- dispun eliberarea din funcția publică a funcționarilor publici din subordine prin acordul părților;
- dispun destituirea din funcția publică a funcționarilor publici din subordine;
- iau la cunoștință demisia funcționarilor publici din subordine;

Autoritățile centrale emit acte administrative privind suspendarea de drept a raportului de serviciu al funcționarului public atunci când acesta:

- este numit sau ales într-o funcție de demnitate publică, pentru perioada respectivă;
- este încadrat la cabinetul unui demnitar;
- este desemnat de către autoritatea sau instituția publică să desfășoare activități în cadrul unor misiuni diplomatice ale României ori în cadrul unor organisme sau instituții internaționale, pentru perioada respectivă;
- desfășoară activitate sindicală pentru care este prevăzută suspendarea;
- efectuează stagiul militar, serviciul militar alternativ, este concentrat sau mobilizat;

- este arestat preventiv;
- efectuează tratament medical în străinătate, dacă funcționarul public nu se află în concediu medical pentru incapacitate temporară de muncă, precum și pentru însoțirea soțului sau, după caz, a soției ori a unei rude până la gradul I inclusiv, în condițiile legii;
- se află în concediu pentru incapacitate temporară de muncă, în condițiile legii;
- se află în carantină;
- se află în concediu de maternitate;
- este dispărut, iar dispariția a fost constatată prin hotărâre judecătorească irevocabilă;
- se află în caz de forță majoră;
- în cazul în care s-a dispus trimiterea în judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni;
- pe perioada cercetării administrative, în situația în care funcționarul public care a săvârșit o abatere disciplinară poate influența cercetarea administrativă, la propunerea motivată a comisiei de disciplină.

Autoritățile centrale pot să aprobe suspendarea raportului de serviciu al funcționarului public la inițiativa motivată a acestuia, pe o perioadă cuprinsă între o lună și 3 ani, în următoarele situații:

- concediu pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 ani sau, în cazul copilului cu handicap, până la împlinirea vârstei de 3 ani;
- concediu pentru îngrijirea copilului bolnav în vârstă de până la 7 ani sau, în cazul copilului cu handicap pentru afecțiunile intercurrente, până la împlinirea vârstei de 18 ani;
- desfășurarea unei activități în cadrul unor organisme sau instituții internaționale;
- pentru participare la campania electorală;
- pentru participarea la grevă, în condițiile legii.

Încetarea raporturilor de serviciu ale funcționarilor publici are loc în următoarele condiții:

- de drept;
- prin acordul părților, consemnat în scris;
- prin eliberare din funcția publică;
- prin destituire din funcția publică;
- prin demisie.

Raportul de serviciu încetează de drept:

- la data decesului funcționarului public;
- la data rămânerii irevocabile a hotărârii judecătorești de declarare a morții funcționarului public;
- la data comunicării deciziei de pensionare pentru limita de vârstă ori invaliditate a funcționarului public;
- ca urmare a constatării nulității absolute a actului administrativ de numire în funcția publică, de la data la care nulitatea a fost constatată prin hotărâre judecătorească definitivă;
- când funcționarul public a fost condamnat printr-o hotărâre judecătorească definitivă sau prin care s-a dispus aplicarea unei sancțiuni privative de libertate, la data rămânerii definitive a hotărârii de condamnare;
- ca urmare a interzicerii exercitării profesiei sau a funcției, ca măsura de siguranță ori ca pedeapsa complementară, de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești prin care s-a dispus interdicția;
- la data expirării termenului pe care a fost exercitată, cu caracter temporar, funcția publică.

Autoritățile centrale pot dispune eliberarea din funcția publică a personalului din subordine prin act administrativ, în următoarele cazuri:

- autoritatea sau instituția publică și-a încetat activitatea ori a fost mutată într-o altă localitate, iar funcționarul public nu este de acord să o urmeze;
- autoritatea sau instituția publică își reduce personalul ca urmare a reorganizării activității, prin reducerea postului ocupat de funcționarul public;
- ca urmare a admiterii cererii de reintegrare în funcția publică ocupată de către funcționarul public a unui funcționar public eliberat sau destituit nelegal ori pentru motive neîntemeiate;
- pentru incompetența profesională, în cazul obținerii calificativului «nesatisfăcător» la evaluarea performanțelor profesionale individuale;
- starea sănătății fizice sau/și psihice a funcționarului public, constatată prin decizie a organelor competente de expertiza medicală, nu îi mai permite acestuia să își îndeplinească atribuțiile corespunzătoare funcției publice deținute;
- ca urmare a refuzului neîntemeiat al înaltului funcționar public de acceptare a numirii.

Autoritățile centrale pot dispune destituirea din funcția publică a funcționarului public prin act administrativ, ca sancțiune disciplinară aplicată pentru motive imputabile funcționarului public, în următoarele cazuri:

- pentru săvârșirea repetată a unor abateri disciplinare sau a unei abateri disciplinare care a avut consecințe grave;
- dacă s-a ivit un motiv legal de incompatibilitate, iar funcționarul public nu acționează pentru încetarea acestuia într-un termen de 10 zile calendaristice de la data intervenirii cazului de incompatibilitate.

b. Măsurile ale autorităților locale

Potrivit atribuțiilor legale, **autoritățile locale**:

- dispun suspendarea de drept a raporturilor de serviciu ale funcționarilor publici locali;
- dispun suspendarea la inițiativa funcționarului public a raporturilor de serviciu ale funcționarilor publici locali;
- dispun încetarea de drept a raporturilor de serviciu ale funcționarilor publici locali;
- dispun încetarea de drept a raporturilor de serviciu ale funcționarilor publici locali prin acordul părților, consemnat în scris;
- dispun eliberare din funcția publică a funcționarilor publici locali;
- dispun destituirea din funcția publică a funcționarilor publici locali;
- iau la cunoștință despre demisia funcționarilor publici locali;

c. Măsurile ale funcționarilor publici din administrația publică locală

Funcționarii publici:

- pot solicita suspendarea din inițiativă proprie în situațiile descrise mai sus;
- pot solicita încetarea raporturilor de serviciu prin demisie;
- aduc la cunoștință, în termenul prevăzut de lege, intervenirea unui motiv legal de suspendare, respectiv încetare de drept a raporturilor de serviciu (cu excepția situației decesului);
- informează superiorii ierarhici asupra oricăror situații care ar presupune o incompatibilitate sau un conflict de interese;
- respectă regimul răspunderii disciplinare, contravenționale, civile sau penale prevăzut de legislația în vigoare;
- respectă prevederile Codului de Conduită al funcționarilor publici, precum și codurile de conduită specifice autorităților și instituțiilor publice locale;
- pot contesta sancțiunile aplicate în instanța de contencios administrativ.

5. Răspunderea funcționarilor publici din administrația publică locală

Răspunderea este disciplinară, civilă, contravențională și penală.

În materie disciplinară, cadrul legal în vigoare prevede următoarele abateri disciplinare ale funcționarilor publici din administrația publică locală dar și centrală:

- întârzierea sistematică în efectuarea lucrărilor;
- neglijență repetată în rezolvarea lucrărilor;
- absențe nemotivate de la serviciu;
- nerespectarea în mod repetat a programului de lucru;
- intervențiile sau stăruințele pentru soluționarea unor cereri în afara cadrului legal;
- nerespectarea secretului profesional sau a confidențialității lucrărilor cu acest caracter;
- manifestări care aduc atingere prestigiului autorității sau instituției publice în care își desfășoară activitatea;
- desfășurarea în timpul programului de lucru a unor activități cu caracter politic;
- refuzul de a îndeplini atribuțiile de serviciu;
- încălcarea prevederilor legale referitoare la îndatoriri, incompatibilități, conflicte de interese și interdicții stabilite prin lege pentru funcționarii publici;
- alte fapte prevăzute ca abateri disciplinare în actele normative din domeniul funcției publice și funcționarilor publici.

Sanctiunile disciplinare aplicabile pentru comiterea abaterilor disciplinare sunt:

- muștrare scrisă;
- diminuarea drepturilor salariale cu 5-20% pe o perioadă de până la 3 luni;
- suspendarea dreptului de avansare în gradele de salarizare sau, după caz, de promovare în funcția publică pe o perioadă de la 1 la 3 ani;
- retrogradarea în treptele de salarizare sau retrogradarea în funcția publică pe o perioadă de până la un an;
- destituirea din funcția publică.

Răspunderea civilă a funcționarilor publici se angajează, în cazul în care aceștia au săvârșit o contravenție în timpul și în legătura cu sarcinile de serviciu, în următoarele situații:

- pentru pagubele produse cu vinovăție patrimoniului autorității sau instituției publice în care funcționează;
- pentru nerestituirea în termenul legal a sumelor ce i s-au acordat necuvenit;

- pentru daunele plătite de autoritatea sau instituția publică, în calitate de comitent, unor terțe persoane, în temeiul unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile.

Răspunderea contravențională a funcționarilor publici se angajează în cazul în care aceștia au săvârșit o contravenție în timpul și în legătură cu sarcinile de serviciu.

Răspunderea penală a funcționarului public se angajează pentru infracțiunile săvârșite în timpul serviciului sau în legătură cu atribuțiile funcției publice pe care o ocupa.

a. Măsurile autorităților centrale

Autoritățile centrale, conform cadrului normativ în vigoare:

- stabilesc cadrul legal referitor la răspunderea funcționarilor publici prin respectarea normelor emise de Agenția Națională a Funcționarilor Publici;
- asigură respectarea cadrului legal în vigoare privind răspunderea funcționarilor publici, prin respectarea normelor referitoare la regimul disciplinar al funcționarilor publici;
- veghează asupra respectării regimului conflictelor de interese care se poate ivi în exercitarea unei funcții publice (Funcționarul public este în conflict de interese dacă este chemat să rezolve cereri, să ia decizii sau să participe la luarea deciziilor cu privire la persoane fizice și juridice cu care are relații cu caracter patrimonial; dacă participă în cadrul aceleiași comisii, constituite conform legii, cu funcționari publici care au calitatea de sot sau ruda de gradul I; dacă interesele sale patrimoniale, ale sotului sau rudelor sale de gradul I pot influența deciziile pe care trebuie să le ia în exercitarea funcției publice.)
- aprobă componența comisiilor de disciplină din cadrul instituției publice respective;
- dispun convocarea comisiilor de disciplină pentru analizarea abaterilor disciplinare săvârșite de funcționarii publici;
- stabilesc modul de constituire, organizare și funcționare a comisiilor de disciplină, precum și componența, atribuțiile, modul de sesizare și procedura de lucru ale acestora, hotărâre a Guvernului, la propunerea Agenției Naționale a Funcționarilor Publici;

- interzic accesul funcționarului public la documentele care pot influența cercetarea sau, după caz, dispun mutarea temporară a acestuia în cadrul altui compartiment sau altei structuri a autorității ori instituției publice pe perioada cercetării administrative, în situația în care funcționarul public care a săvârșit o abatere disciplinară poate influența cercetarea administrativă;
- dispun aplicarea sancțiunilor disciplinare recomandate de comisia de disciplină;
- solicită ANFP eliberarea cazierului administrativ pentru funcționarii publici investigați, ca și pentru membrii comisiei de disciplină;
- constată prin act administrativ radierea sancțiunilor disciplinare pentru funcționarii publici, în condițiile legii;
- emit ordine sau dispoziții de imputare, în termen de 30 de zile de la constatarea pagubei, sau, după caz, prin asumarea unui angajament de plată;
- în cazul în care funcționarul public este trimis în judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni, dispun suspendarea funcționarului public din funcția publică pe care o deține;
- dispun mutarea temporară a funcționarului public în cadrul altui compartiment sau altei structuri fără personalitate juridică a autorității ori instituției publice, în situația în care funcționarul public poate influența cercetarea în situația unei infracțiuni.

b. Măsurile autorităților locale

Autoritățile locale:

- asigură respectarea cadrului legal privind răspunderea funcționarilor publici stabilit de autoritățile centrale;
- conducatorul autorității sau instituției publice, la propunerea șefului ierarhic caruia îi este subordonat direct funcționarul public în cauză, va desemna un alt funcționar public, care are aceeași pregătire și nivel de experiență, în cazul în care apare un conflict de interese, iar funcționarul public în cauză îl semnalizează.

c. Măsurile funcționarilor publici din administrația publică locală

Funcționarii publici:

- respectă regimul disciplinar al funcționarilor publici;
- respectă îndatoririle corespunzătoare funcției publice pe care o deține și a normelor de conduită profesională și civică prevăzute de lege;
- respectă regimul conflictului de interese și al incompatibilităților funcționarilor publici;
- denunță orice încercare de a-l corupe/influența în a încălca regimul incompatibilităților și al conflictului de interese;
- În cazul existenței unui conflict de interese, funcționarul public este obligat să se abțină de la rezolvarea cererii, luarea deciziei sau participarea la luarea unei decizii și să-l informeze de îndată pe șeful ierarhic caruia îi este subordonat direct. Acesta este obligat să ia măsurile care se impun pentru exercitarea cu imparțialitate a funcției publice, în termen de cel mult 3 zile de la data luării la cunoștință.
- se pot adresa instanței de contencios administrativ, solicitând anularea sau modificarea, după caz, a ordinului sau dispoziției de sancționare;
- dacă funcționarul public se consideră vătămat într-un drept al său sau într-un interes legitim se poate adresa instanței judecătorești, în condițiile legii, împotriva autorității sau instituției publice care a emis actul sau care a refuzat să rezolve cererea referitoare la un drept subiectiv sau la un interes legitim. În cazul în care acțiunea se admite și se constată vinovăția funcționarului public, persoana respectivă va fi obligată la plata daunelor, solidar cu autoritatea sau instituția publică;
- evită săvârșirea unor contravenții care ar implica atragerea răspunderii contravențională a funcționarilor publici;
- funcționarul public se poate adresa cu plângere la judecătoria în a cărei circumscripție își are sediul autoritatea sau instituția publică în care este numit funcționarul public sancționat împotriva procesului-verbal de constatare a contravenției și de aplicare a sancțiunii;
- evită comiterea unor acte care ar implica răspunderea civilă, de tipul: producerea, cu vinovăție, a unor pagube patrimoniului autorității sau instituției publice în care funcționează sau nerestituirea în termenul legal a sumelor ce i s-au acordat necuvenit;
- funcționarul public se poate adresa instanței de contencios administrativ împotriva ordinului sau dispoziției de imputare;

- evită săvârșirea unor infracțiuni care ar putea angaja răspunderea penală a funcționarilor publici
- semnaleză faptele de încălcare a legii, prevăzute de lege ca fiind abateri disciplinare,

contravenții sau infracțiuni, în conformitate cu Legea nr. 571/2004 privind protecția personalului din autoritățile publice, instituțiile publice și din alte unități care semnaleză încălcări ale legii.

6. Informarea, cooperarea și transparența

Cadrul legal cu privire la informare, cooperare și transparență este constituit din:

- Legea nr. 7/2004 privind Codul de conduită a funcționarilor publici republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea 161/2003 cu modificările și completările ulterioare
- Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică.

a. Măsurile autorităților centrale

Autoritățile centrale:

- asigură accesul la informațiile de interes public, din oficiu sau la cerere, prin intermediul compartimentului pentru relații publice sau al persoanei desemnate în acest scop;
- au obligația să comunice din oficiu informațiile de interes public;
- sunt obligate să asigure persoanelor, la cererea acestora, informațiile de interes public, solicitate în scris sau verbal;
- au obligația de a organiza compartimente specializate de informare și relații publice sau de a desemna persoane cu atribuții în acest domeniu și desemnează funcționari publici din subordine care să gestioneze relația cu mass media;
- autorizează dezvăluirea informațiilor care nu au caracter public sau remiterea documentelor care conțin asemenea informații, la solicitarea reprezentanților unei alte autorități ori instituții publice;
- au obligația de a asigura publicitatea și de a afișa codul de conduită la sediul autoritatilor sau instituțiilor publice, într-un loc vizibil, prin intermediul compartimentelor de relații publice din cadrul autoritatilor și instituțiilor publice, în scopul informării cetățenilor;
- sunt responsabile cu protejarea informațiilor aparținând categoriilor exceptate de la liberul acces;

- sunt obligate să întocmească și să facă public un raport anual privind transparența decizională. (Raportul anual privind transparența decizională va fi făcut public în site-ul propriu, prin afișare la sediul propriu într-un spațiu accesibil publicului sau prin prezentare în ședința publică.)
- au obligația să ofere din oficiu publicității un raport periodic de activitate, cel puțin anual, care se publica în Monitorul Oficial al României;
- au obligația să publice și să actualizeze anual un buletin informativ care cuprinde informațiile prevăzute mai sus;

b. Măsurile autorităților locale

Autoritățile locale:

- aplică același cadru legislativ întocmai precum autoritățile centrale.

c. Măsurile aleșilor locali și ale funcționarilor publici

Funcționarii publici:

- au obligația de a asigura un serviciu public de calitate în beneficiul cetățenilor, prin participarea activă la luarea deciziilor și la transpunerea lor în practică, în scopul realizării competențelor autorităților și ale instituțiilor publice;
- au obligația de a avea un comportament profesionist, precum și de a asigura, în condițiile legii, transparența administrativă, pentru a câștiga și a menține încrederea publicului în integritatea, imparțialitatea și eficacitatea autorităților și instituțiilor publice;
- le este interzis:
 - să exprime în public aprecieri neconforme cu realitatea în legătura cu activitatea autorității sau instituției publice în care își desfășoară activitatea, cu politicile și strategiile acestora ori cu proiectele de acte cu caracter normativ sau individual;

- să facă aprecieri neautorizate în legătură cu litigiile aflate în curs de soluționare și în care autoritatea sau instituția publică în care își desfășoară activitatea are calitatea de parte;
 - să dezvaluie informații care nu au caracter public, în alte condiții decât cele prevăzute de lege;
 - să dezvaluie informațiile la care au acces în exercitarea funcției publice, dacă aceasta dezvaluire este de natură să atragă avantaje necuvenite ori să prejudicieze imaginea sau drepturile instituției ori ale unor funcționari publici, precum și ale persoanelor fizice sau juridice;
 - să acorde asistență și consultanță persoanelor fizice sau juridice în vederea promovării de acțiuni juridice ori de altă natură împotriva statului sau autorității ori instituției publice în care își desfășoară activitatea.
- trebuie să adopte o atitudine imparțială și justificată pentru rezolvarea clară și eficientă a problemelor cetățenilor
 - au obligația să precizeze condițiile și formele în care are loc accesul la informațiile de interes public și pot furniza pe loc informațiile solicitate, pentru acele informații solicitate verbal
 - au obligația să respecte principiul egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, prin:
 - promovarea unor soluții similare sau identice raportate la aceeași categorie de situații de fapt;
 - eliminarea oricărei forme de discriminare bazate pe aspecte privind naționalitatea, convingerile religioase și politice, starea materială, sănătatea, vârsta, sexul sau alte aspecte.
 - trebuie să respecte limitele mandatului de reprezentare incredintat de conducătorul autorității ori instituției publice în care își desfășoară activitatea atunci când sunt desemnați să participe la activități sau dezbateri publice, în calitate oficială.
 - pot participa la activități sau dezbateri publice, având obligația de a face cunoscut faptul că opinia exprimată nu reprezintă punctul de vedere oficial al autorității ori instituției publice în cadrul căreia își desfășoară activitatea, în situația în care participă fără mandat de la instituție
 - le este interzis să permită utilizarea numelui sau imaginii proprii în acțiuni publicitare pentru promovarea unei activități comerciale, precum și în scopuri electorale.
 - le este interzis să promită luarea unei decizii de către autoritatea sau instituția publică, de către alți funcționari publici, precum și îndeplinirea atribuțiilor în mod privilegiat.
 - nu pot folosi în interes privat, a simbolurilor care au legătura cu exercitiul demnității sau funcției sale.
 - se interzice folosirea sau permisiunea de a folosi numele însoțit de calitatea persoanei care exercită funcții publice, în orice formă de publicitate
 - se interzice folosirea sau permisiunea de a folosi imaginea publică, numele, vocea sau semnătura persoanei care exercită funcții publice, pentru orice formă de publicitate, privitoare la o activitate care aduce profit, cu excepția publicității gratuite pentru scopuri caritabile.
 - se interzice folosirea sau exploatarea directă sau indirectă a informațiilor care nu sunt publice, dar obținute în legătura cu exercitarea atribuțiilor, în scopul obținerii de avantaje pentru ei sau pentru alții.
 - au obligația să promoveze o imagine favorabilă țării și autorității sau instituției publice pe care o reprezintă, în situația în care participă în cadrul unor organizații internaționale, instituții de învățământ, conferințe, seminarii și alte activități cu caracter internațional;
 - le este interzis să exprime opinii personale privind aspecte naționale sau dispute internaționale, în relațiile cu reprezentanții altor state;
 - sunt obligați să aibă o conduită corespunzătoare regulilor de protocol și le este interzisă încălcarea legilor și obiceiurilor țării gazdă, în deplasările externe;
 - este interzisă folosirea de către funcționarii publici, în alte scopuri decât cele prevăzute de lege, a prerogativelor funcției publice deținute;

Bibliografie

- Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, republicată cu modificările și completările ulterioare
- Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale, cu modificările și completările ulterioare
- Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public
- Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică
- Legea nr. 7/2004 privind Codul de Conduită a funcționarilor publici,
- Legea nr. 571/2004 privind protecția personalului din autoritățile publice, instituțiile

- publice și din alte unități care semnalează încălcări ale legii
- Hotărârea de Guvern nr. 611 /2008 pentru aprobarea normelor privind organizarea și dezvoltarea carierei funcționarilor publici
- Legea nr.161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare
- HG nr. 609/2008 pentru aprobarea Strategiei naționale anticorupție privind sectoarele vulnerabile și administrația publică locală pe perioada 2008-2010
- HG nr. 1268/2008 pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 1.344/2007 privind normele de organizare și funcționare a comisiilor de disciplină
- HG nr. 1344/2007 privind normele de organizare și funcționare a comisiilor de disciplină, cu modificările și completările ulterioare
- Legea nr. 554/2004 Legea contenciosului administrativ, cu modificările și completările ulterioare
- Legea nr. 7/2004 (r1) privind Codul de conduită a funcționarilor publici, cu modificările și completările ulterioare
- Metodologie privind organizarea și funcționarea ghiseului unic în cadrul serviciilor publice comunitare locale de evidență a persoanelor
- Ordin nr. 37/2005 privind informațiile de interes public și secretele de serviciu
- Ordin nr. 4500/2008 pentru stabilirea unui cadru unitar privind metodele de completare și transmitere a datelor și informațiilor referitoare la respectarea normelor de conduită de către funcționarii publici și la implementarea procedurilor disciplinare

Inițiative model referitoare la transparență, accesul la informații și procedurile administrative

Acest capitol reprezintă o culegere de norme referitoare la transparență, accesul la informații și procedurile administrative identificate în cadrul analizei efectuate asupra subiectelor de etică publică la nivel local. Pentru a fi o practică precisă și concisă, similară Modelului de inițiative al Consiliului European, acesta a fost conceput în funcție de capitolele și structura manualului mai sus menționat.

Prezentul capitol a fost conceput astfel încât să poată fi utilizat separat de celelalte părți ale pachetului de inițiative model; totuși, pentru o mai bună consistență, ar trebui consultate și celelalte capitole.

1. Transparența și accesul la informații

a. Măsurile autorităților centrale

Autoritățile centrale stabilesc cadrul general pentru transparența administrativă și accesul la informații, la baza căruia se află următoarele principii:

- bugetele și documentele financiare, în special, trebuie să fie disponibile publicului;
 - nu este necesar să existe un interes individual anume în sau în legătură cu informațiile pentru a accesa informațiile deținute de autoritățile locale, astfel că orice persoană interesată poate solicita obținerea de informații de interes public;
 - există termene stricte pentru răspunsurile oficiale la solicitările de informații;
 - organele de control au acces deplin și imediat la orice informație pe care o solicită pentru a-și îndeplini sarcinile;
 - există sancțiuni bine definite pentru faptele care contravin legii referitoare la transparența decizională și la accesul la informații de interes public;
 - se interzice clasificarea ca secrete de stat a informațiilor, datelor sau documentelor în scopul ascunderii încălcărilor legii, erorilor administrative, limitării accesului la informațiile de interes public, restrângerii ilegale a exercitiului unor drepturi ale vreunei persoane sau lezării altor interese legitime, precum și pentru favorizarea ori acoperirea eludării legii sau obstructionarea justiției.
 - Informațiile cu privire la datele personale ale cetățeanului pot deveni informații de interes public numai în măsura în care afectează capacitatea de exercitare a unei funcții publice.
- Informațiile publice de interes personal nu pot fi transferate între autoritățile publice decât în temeiul unei obligații legale ori cu acordul prealabil în scris al persoanei care are acces la acele informații
 - Accesul la informațiile de interes public este gratuit.
 - În cazul în care solicitarea nu se încadrează în competențele instituției sau autorității publice, în termen de 5 zile de la primirea structurii sau persoanele responsabile de informarea publică directă transmit solicitarea către instituțiile sau autoritățile competente și informează solicitantul despre aceasta.
 - accesul public la evidențele și obținerea documentelor și a copiilor nu face obiectul unor onorarii ridicate; în orice caz, autoritățile locale nu încearcă să obțină un venit mai mare din aceste onorarii decât cheltuielile necesare asigurării accesului public la evidențe și acoperirea costurilor acestor copii.
 - Costul serviciilor de copiere va fi suportat de solicitant
 - Structurile sau persoanele responsabile de informarea publică directă țin evidența răspunsurilor și a chitanțelor remise de solicitanți privind plata costurilor de copiere a materialelor solicitate
 - Pentru accesul publicului la informațiile de interes public difuzate din oficiu, la sediul fiecărei instituții sau autorități publice se vor organiza în cadrul compartimentelor de informare și relații publice și puncte de informare-documentare

- La nivelul Administrației Prezidențiale, aparatului de lucru al Camerei Deputaților și al Senatului, aparatului de lucru al Guvernului, al ministerelor, al celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale, sediilor centrale ale regiilor autonome și al altor instituții publice centrale, precum și la nivelul autorităților administrative autonome, prefecturilor, consiliilor județene și consiliilor locale ale municipiilor, orașelor și sectoarelor municipiului București, structurile organizatorice existente de comunicare vor fi reorganizate în compartimente de informare și relații publice și vor include în mod obligatoriu cel puțin un birou (o structură) de informare publică și un birou (o structură) de relații cu presa.
- Accesul la informațiile de interes public comunicate din oficiu se realizează prin:
 - a) afisare la sediul autorității sau instituției publice ori prin publicare în Monitorul Oficial al României sau în mijloacele de informare în masă, în publicații proprii, precum și în pagina de Internet proprie;
 - b) consultare la sediul autorității sau instituției publice, în punctele de informare-documentare, în spații special destinate acestui scop.
- Afisarea la sediul autorității sau instituției publice este, în cazul tuturor autorităților și instituțiilor publice, modalitatea minimă obligatorie de difuzare a informațiilor de interes public comunicate din oficiu.
- Autoritățile și instituțiile publice au obligația să informeze în timp util mijloacele de informare în masă asupra conferințelor de presă sau oricărui alte acțiuni publice organizate de acestea.
- Autoritățile și instituțiile publice nu pot interzice în niciun fel accesul mijloacelor de informare în masă la acțiunile publice organizate de acestea.
- Autoritățile publice care sunt obligate prin legea proprie de organizare și funcționare să desfășoare activități specifice în prezența publicului, sunt obligate să permită accesul presei la acele activități, în difuzarea materialelor obținute de jurnaliști urmând să se țină seama doar de deontologia profesională.
- autoritățile publice sunt obligate să comunice și să pună la dispoziția instituției avocatului poporului, informațiile și documentele solicitate, acordându-i sprijinul necesar
- cere autorității publice în cauză în situația în care constată încălcarea drepturilor și libertăților cetățenesti să ia măsuri în vederea înlăturării ilegalităților, reparării pagubelor și repunerii persoanei lezate în drepturile sale
- informează petionarul cu privire la faptele sau actele ce i-au fost sesizate și soluționarea acestora
- se poate sesiza și din oficiu atunci când află pe orice altă cale că au fost încălcate drepturi sau libertăți cetățenesti de către o autoritate a administrației publice
- sesizează instanțele competente de contencios administrativ în situația în care apreciază că ilegalitatea actului sau refuzul autorităților administrative de a-și realiza atribuțiile conform legislației în vigoare

Prefectul

- poate cere reanalizarea actului în vederea modificării sau revocării acestuia, în situația în care constată existența unui act administrativ nelegal, emis de consiliul județean sau local, ori de primar, în calitatea sa de înalt funcționar public numit de primul ministru, fiind reprezentantul Guvernului la nivel local
- poate solicita instituțiilor publice, dar și asociațiilor și fundațiilor de utilitate publică, documentații, date și informații, pe care acestea din urmă sunt obligate să le furnizeze cu celeritate și gratuit
- asigură prin compartimentul de specialitate relația cu mass-media și aplicarea prevederilor legale privind liberul acces la informațiile de interes public
- soluționează cereri, petiții sau sesizări ale cetățenilor
- este obligat să prevadă un program de audiențe pentru cetățeni
- este obligat să elibereze extrase sau copii de pe acte din arhiva instituției prefectului, exceptându-le pe cele care contin informații clasificate ca secrete de stat sau de serviciu
- ordinele cu caracter normativ emise de prefect se publică și devin executorii doar după ce au fost aduse la cunoștința publică
- ordinele cu caracter individual emise de prefect devin executorii de la data la care au fost comunicate persoanelor interesate
- trebuie să comunice ordinele emise către conducătorii instituțiilor publice ierarhice superioare serviciului public deconcentrat

Avocatul Poporului

- se poate adresa autorităților publice, solicitându-le informații, documente sau acte în legătură cu plangerile primite de la cetățenii vătămați în drepturile și libertățile lor de către autoritățile administrației publice

- atacă direct în contencios administrativ actele emise de autoritățile publice locale, dacă le consideră nelegale
- trebuie să îndeplinească următoarele obligații destinate asigurării bunei funcționări a ghișeului unic:
 - a) să coopereze cu consiliile locale și să ofere sprijin, în limitele competențelor, pentru asigurarea desfășurării în condiții optime a activităților de ghișeu unic;
 - b) să pună la dispoziția serviciilor publice comunitare locale de evidență a persoanelor toate informațiile necesare pentru informarea publicului și a funcționarilor care își desfășoară activitatea în cadrul ghișeului unic, cu privire la competențele autorităților abilitate să elibereze respectivele documente;
 - c) să verifice prin personalul propriu anume desemnat, precum și pe baza sesizărilor primite îndeplinirea condițiilor prevăzute de legislație și, după caz, să semnaleze consiliilor locale eventualele deficiențe constatate cu privire la îndeplinirea acestor condiții;
 - d) să sprijine, în limitele competențelor proprii, autoritățile administrației publice locale pentru eliminarea deficiențelor constatate, precum și a celor constatate pentru eliminarea cărora solicită sprijinul;
 - e) să ofere asistență de specialitate serviciilor publice comunitare locale de evidență a persoanelor prin personal anume desemnat care să participe la activitățile desfășurate în cadrul ghișeului unic;
 - f) să sprijine, la cerere, personalul care își desfășoară activitatea în cadrul ghișeului unic, în rezolvarea unor situații deosebite, identificate cu ocazia primirii cererilor sau a eliberării documentelor;
 - g) să organizeze întâlniri la nivel de specialiști în domeniile specifice, destinate pentru informarea reciprocă în legătură cu problemele identificate în îndeplinirea atribuțiilor proprii și a celor care presupun colaborarea dintre aceștia.
- Autoritățile centrale încurajează și sprijină eforturile autorităților locale de a îmbunătăți transparența în administrația locală.
- **Sistemul Electronic Național**, ca sistem informatic de utilitate publică, în scopul asigurării accesului la informații publice și furnizării de servicii publice informatizate către persoane fizice și juridice, facilitează următoarele servicii prin intermediul mijloacelor electronice:
 - declararea, notificarea și efectuarea de plăți prin intermediul mijloacelor electronice privind taxele și impozitele datorate de către persoane fizice și juridice la bugetele locale;
 - servicii de căutare a unui loc de muncă prin intermediul agențiilor de ocupare a forței de muncă;
 - servicii privind obținerea de autorizații sau certificate;
 - servicii privind obținerea de licențe de funcționare;
 - servicii privind obținerea de permise legate de mediu;
 - servicii privind achizițiile publice efectuate prin mijloace electronice (Orice autoritate contractantă, astfel cum este definită prin lege, are obligația să pună la dispoziția persoanei fizice sau juridice interesate, contractele de achiziții publice);
 - servicii de consultare a Monitorului Oficial al României.

b. Măsurile ale autorităților locale

Autoritățile locale stabilesc norme clare referitoare la transparență și accesul la informații, după cum urmează:

- activitatea autorităților locale se bazează printre altele și pe principiul transparenței și a liberului acces la informațiile de interes public; precum și pe principiul orientării către cetățean
- transparența administrativă este prevăzută ca fiind un principiu nu numai pentru relațiile între administrație și cetățean, dar și pentru standardele de conduită profesională a funcționarilor publici;
- autoritățile locale informează cetățenii despre măsurile adoptate;
- La nivelul structurilor descentralizate ale autorităților și instituțiilor publice centrale se vor organiza birouri de informare și relații publice, iar atribuțiile pe linia relației cu presa

Ministerul Public

- sesizează instanțele competente de contencios administrativ în situația în care apreciază că încălcările drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanelor sunt cauzate de unele acte administrative unilaterale individuale emise de autorități administrative printr-un exces de putere
- se sesizează din oficiu atunci când constată că prin emiterea unui act administrativ normativ se vatămă un interes legitim public

- și a informării directe a persoanelor vor fi îndeplinite distinct de persoane special desemnate în acest scop
- La nivelul comunelor atribuțiile pe linia relației cu presa și a informării directe a persoanelor pot fi îndeplinite de o persoană special desemnată în acest scop de consiliul local.
 - Autoritățile locale stabilesc liste cu propriile informații considerate a fi de interes public, pe care le publică din oficiu
 - Autoritățile locale stabilesc lista cu propriile informații clasificate drept informații secrete de stat, secrete de serviciu, stabilind diferite nivele de secretizare a acestora, dar fără a îngreuna liberul acces al persoanei la informațiile de interes public
 - pe cât posibil, informația publică este disponibilă pe Internet; orice autoritate sau instituție publică trebuie să aibă o pagină proprie de internet;
 - informațiile furnizate din oficiu privesc aspectele legate de structura organizatorică și de aspectele financiare ale autorității publice, existând obligația fiecărei instituții publice de a le publica și actualiza anual într-un buletin informativ
 - Autoritățile publice locale sunt obligate să dea din oficiu publicității un raport periodic de activitate, cel puțin anual, care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea a III-a
 - pentru asigurarea accesului mijloacelor de informare în masă la informațiile de interes public, autoritățile și instituțiile publice au *obligația să desemneze un purtător de cuvânt*, de regulă din cadrul compartimentelor de informare și relații publice.
 - arhivele și dosarele administrative sunt păstrate astfel încât să fie facilitat accesul public la ele, alocându-se un personal suficient pentru această activitate;
 - există limitări justificate de nevoia de a proteja datele personale anumitor persoane sau organe (alte organe locale, avocatul poporului, presa) se asigură accesul special la informații;
 - există penalități disciplinare pentru încălcarea normelor referitoare la transparența decizională
 - ședințele organelor locale alese se desfășoară în public; în acest caz, documentele și informațiile referitoare la procedurile și deciziile acestora sunt disponibile publicului, cu excepția cazului când situații excepționale cer protecția datelor personale sau confidențialitate;
 - În unitățile administrativ-teritoriale în care o minoritate națională detine o pondere de cel puțin 20% din numărul populației, informa-

țiile ce se comunică din oficiu se vor difuza și în limba minorității respective.

- în cadrul serviciilor publice comunitare locale de evidență a persoanelor se organizează Ghișeul unic care trebuie să funcționeze în fiecare comună, oraș sau municipiu în care sunt constituite aceste servicii.
- Modul de organizare și funcționare a ghișeului unic se stabilește de către consiliile locale în a căror subordine sunt constituite servicii publice comunitare locale de evidență a persoanelor
- Autoritățile administrației publice locale trebuie să mediatizeze prin toate mijloacele de care dispun existența ghișeelor unice, atribuțiile acestora, adresele la care funcționează și programul de lucru cu publicul.

c. Măsurile ale aleșilor locali și ale funcționarilor publici din administrația publică locală

- respectă dreptul la accesul la informații oficiale și nu încearcă să rețină informații, care ar putea sau ar trebui să fie făcute publice;
- tratează, în mod corespunzător, respectând principiul confidențialității, toate informațiile și documentele obținute în cadrul îndeplinirii sau în legătură cu îndeplinirea sarcinilor și nu trebuie să abuzeze de acestea;
- nu încearcă să acceseze informații pe care nu s-ar cuveni să le dețină;
- nu distribuie informațiile despre care știu sau au motive rezonabile să presupună că sunt false sau eronate
- nu divulgă acele informații care nu sunt considerate a fi de interes public, dar la care au acces prin natura funcției pe care o ocupă
- nu limitează libertatea persoanelor de a avea acces la informațiile de interes public
- respectă termenele prevăzute de lege pentru a răspunde la solicitările de interes public
- nu pot refuza explicit sau tacit liberul acces la informațiile de interes public, decât sub sancțiunea disciplinară care se aplică pentru respectiva abatere
- permit accesul liber al persoanelor care doresc să participe la ședințele publice, în limitele capacității maxime a sălilor special alocate pentru acele evenimente
- rezolvă strict petițiile repartizate de superiorii ierarhici și nu primesc spre soluționare lucrări, direct de la petenți

- nu insistă, nu fac promisiuni sau presiuni în scopul soluționării într-un anumit mod al respectivei petiții
- urmăresc soluționarea și redactarea în termen a răspunsului la petiții
- nerespectarea termenelor legale sau refuzul nejustificat de rezolvare a cererii și, implicit de neaplicare a legii liberului acces la informațiile de interes public se pedepsește, fiind încadrată

ca abatere disciplinară și care astfel angajează răspunderea funcționarului public

- dacă refuzul sau informația vor fi comunicate, dar cu depășirea termenelor legale, cel vinovat de întârziere nu poate fi absolvit de răspunderea disciplinară
- funcționarul public care ingradeste exercitarea completa a drepturilor prevazute de lege de catre cetateni poate fi sanctionat;

2. Procedurile administrative

a. Măsurile autorităților centrale

Autoritățile centrale stabilesc cadrul general pentru procedurile administrative, după cum urmează:

- asigură persoanelor, la cererea acestora, accesul la informațiile de interes public solicitate în scris sau verbal.
- răspund în scris la solicitarea informațiilor de interes public în termen de 10 zile sau, după caz, în cel mult 30 de zile de la înregistrarea solicitării, în funcție de dificultatea, complexitatea, volumul lucrărilor documentare și de urgența solicitării. În cazul în care durata necesară pentru identificarea și difuzarea informației solicitate depășește 10 zile, răspunsul va fi comunicat solicitantului în maximum 30 de zile, cu condiția instiintării acestuia în scris despre acest fapt în termen de 10 zile.
- Refuzul comunicării informațiilor solicitate se motivează și se comunică în termen de 5 zile de la primirea petițiilor.
- Informațiile de interes public solicitate verbal se comunică în cadrul unui program minim stabilit de conducerea autorității, care va fi afișat la sediul acesteia și care se va desfășura în mod obligatoriu în timpul funcționării instituției, incluzând și o zi pe săptămână, după programul de funcționare.
- Informațiile de interes public solicitate verbal de către mijloacele de informare în masă vor fi comunicate, de regulă, imediat sau în cel mult 24 de ore.
- organizează periodic, de regulă o dată pe lună, conferințe de presă pentru aducerea la cunoștință a informațiilor de interes public.
- În cadrul conferințelor de presă autoritățile publice sunt obligate să răspundă cu privire la orice informații de interes public.
- acordă fără discriminare acreditare jurnaliștilor și reprezentanților mijloacelor de informare în masă. (Acreditarea se acordă la cerere, în termen de două zile de la înregistrarea acesteia.)

- Autoritățile și instituțiile publice au obligația să pună la dispoziția persoanelor interesate contractele de privatizare încheiate după intrarea în vigoare a prezentei legi, prin consultarea la sediul acestora.
- Procedura aprobării tacite ca modalitate alternativă de emitere sau reînnoire a autorizațiilor de către autoritățile administrației publice se aplică tuturor autorizațiilor emise de autoritățile administrației publice, cu excepția celor emise în domeniul activităților nucleare, a celor care privesc regimul armelor de foc, munițiilor și explozivilor, regimul drogurilor și precursorilor, precum și a autorizațiilor din domeniul siguranței naționale procedurilor de emitere a autorizațiilor; procedurilor de reînnoire a autorizațiilor; procedurilor de reautorizare ca urmare a expirării termenului de suspendare a autorizațiilor sau a îndeplinirii măsurilor stabilite de organele de control competente.
- autoritățile administrației publice sunt obligate să soluționeze cererea de autorizare în termen de 30 de zile de la depunerea acesteia.
- Autoritățile administrației publice care au competența de a emite autorizații au obligația de a afișa la sediul acestora sau pe pagina proprie de Internet, pentru fiecare tip de autorizatie, cererile tip ce trebuie completate sau actele necesare în vederea respectării acestei proceduri
- Răspunsul negativ al autorității administrației publice competente, în termenul prevăzut de lege pentru emiterea autorizației, nu echivalează cu aprobarea tacită
- În cazul în care constată o neregularitate a documentației depuse, autoritatea administrației publice va notifica acest fapt solicitantului autorizației cu cel puțin 10 zile înainte de expirarea termenului prevăzut de lege pentru emiterea respectivei autorizații, dacă acest termen este mai mare de 15 zile, sau cu cel

- putin 5 zile înainte de expirarea termenului prevazut de lege pentru emiterea autorizatiei, daca acest termen este mai mic de 15 zile.
- Autoritatea administratiei publice va preciza totodata si modul de remediere a neregularitatii constatate.
 - Dupa expirarea termenului stabilit de lege pentru emiterea autorizatiei si in lipsa unei comunicari scrise din partea autoritatii administratiei publice, solicitantul poate desfasura activitatea, presta serviciul sau exercita profesia pentru care s-a solicitat autorizarea.
 - în cazul în care autoritatea administratiei publice respectiva nu raspunde sau refuza sa elibereze documentul oficial solicitat prin care se permite desfasurarea unei activitati, prestarea unui serviciu sau exercitarea unei profesii, solicitantul se poate adresa instantei judecatoresti potrivit procedurii aprobarii tacite
 - In cazul in care instanta constata indeplinirea conditiilor privind aprobarea tacita, pronunta o hotarare prin care obliga autoritatea administratiei publice sa elibereze documentul oficial prin care se permite solicitantului sa desfasoare o anumita activitate, sa presteze un serviciu sau sa exercite o profesie.
 - daca autoritatea administratiei publice nu respecta hotarârea judecatoreasca, trebuie să plătească o amendă judiciară prin conducatorul acesteia, reprezentând 20% din salariul minim net pe economie pentru fiecare zi de întârziere,
 - In cazul in care, dupa obtinerea documentului oficial prin care se permite desfasurarea unei activitati, prestarea unui serviciu sau exercitarea unei profesii, autoritatea administratiei publice constata neindeplinirea unor conditii importante prevazute pentru eliberarea autorizatiei, nu va putea anula documentul, ci va notifica titularului, in cel mult 3 luni de la data expirarii termenului legal pentru emiterea autorizatiei, neregularitatile constatate, modul de remediere a tuturor deficientelor identificate, precum si termenul in care titularul trebuie sa respecte aceasta obligatie. (Acest termen nu poate fi mai mic de 30 de zile.)
 - Autoritatea administratiei publice va anula documentul oficial prin care se permite desfasurarea unei activitati, prestarea unui serviciu sau exercitarea unei profesii, acordat potrivit procedurii aprobării tacite, in cazul in care constata neindeplinirea unor conditii care aduc o grava atingere interesului public, sigurantei nationale, ordinii sau sanatatii publice si care nu pot fi remediate sau in cazul in care deficientele identificate nu au fost

remediate in termenul stabilit de legislatia în vigoare

- Impotriva actului administrativ prin care se anuleaza documentul oficial titularul se poate adresa instantei de contencios administrativ competente.
- Autoritatile administratiei publice competente au obligatia de a controla modul de desfasurare a activitatilor efectuate pe baza aprobarii tacite si de a lua masurile legale ce se impun
- în mod excepțional, Guvernul poate stabili, la propunerea motivata a fiecărei autoritati a administratiei publice interesate, derogări de la aplicarea procedurii aprobarii tacite

b. Măsurile ale autorităților locale

Autoritățile locale stabilesc standarde pentru procedurile administrative la nivelul fiecărei municipalități, având la bază următoarele norme:

- *Desemnarea unei persoane din cadrul instituției, responsabilă pentru relația cu societatea civilă, care să primească propunerile, sugestiile și opiniile persoanelor interesate cu privire la proiectul de act normativ propus. Anunțul referitor la elaborarea unui proiect de act normativ va fi adus la cunoștință publicului, cu cel puțin 30 de zile înainte spre analiză, avizare și adoptare de către autoritățile publice.*
- autoritatea sau instituția publică inițitoare, are obligația de a transmite anunțul referitor la elaborarea unui proiect de act normativ cu relevanță asupra mediului de afaceri către asociațiile de afaceri și altor asociații legal constituite, pe domenii specifice de activitate
- autoritatea publică este obligată să decidă organizarea unei întâlniri în care să se dezbată public proiectul de act normativ inițiat, dacă acest lucru a fost cerut în scris de către o asociație legal constituită sau de către o altă autoritate publică.
- anunțarea ședințelor ordinare sau extraordinare ale consiliului local – consiliului județean prin afișare la sediu pe panouri informative, prin mass media, prin web site-urile Primăriei sau Consiliului Local. *Ordinea de zi a ședinței Consiliului Local se aduce la cunoștința locuitorilor comunei sau orașului prin mass media sau prin orice alt mijloc de publicitate.*
- ședințele Consiliului Local sunt publice, cu excepția cazurilor în care consilierii decid, cu majoritate de voturi, ca acestea să se desfășoare cu ușile închise. Se discută întotdeauna

- în ședință publică probleme vizând: bugetul local, administrarea domeniului public și privat, participarea la programe de dezvoltare, organizarea și dezvoltarea urbanistică a teritoriului, asocierea sau cooperarea cu ale autorității publice, organizații neguvernamentale și persoane juridice române sau străine.
- *ședințele Consiliului Local sunt publice, cu excepția cazurilor în care consilierii locali decid, cu majoritate de voturi, ca acestea să se desfășoare cu ușile închise. Minuta ședinței publice, incluzând și votul fiecărui membru, cu excepția cazurilor în care s-a votat prin vot secret, va fi afișată la sediul propriu și publicată în site-ul propriu.*
 - la lucrările consiliului pot asista și lua parte, fără drept de vot, alte autorități publice locale (președinte sau reprezentant al consiliului județean etc.) sau centrale (parlamentari, membri ai Guvernului, secretari sau subsecretari de stat), funcționari publici (prefect, șefii serviciilor publice descentralizate de la nivel local, județean etc) sau persoane invitate de primar.
 - punctele de vedere exprimate în cadrul ședințelor publice de invitații sau de persoanele care participă din proprie inițiativă, au valoare de recomandare, iar autoritatea publică în cauză trebuie să analizeze toate recomandările referitoare la proiectul de act normativ în discuție.
 - autoritățile publice sunt obligate să elaboreze și să arhiveze minutele ședințelor publice. Atunci când se consideră necesar, ședințele publice pot fi înregistrate. Înregistrările ședințelor publice vor fi făcute publice, la cerere.
 - în cazul reglementării unei situații care, din cauza circumstanțelor sale excepționale, impune adoptarea de soluții imediate, în vederea evitării unei grave atingeri aduse interesului public, proiectele de acte normative se supun adoptării în procedura de urgență.
 - autoritățile publice sunt obligate să întocmească și să facă public un raport anual privind transparența decizională, care va fi făcut public în site-ul propriu, prin afișare la sediul propriu într-un spațiu accesibil publicului sau prin prezentare în ședință publică.
 - când se inițiază o procedură administrativă, se specifică departamentul responsabil, se comunică sau se fac cunoscute numele, funcția și adresa administrativă ale persoanelor de contact din respectivul compartiment, iar aceste informații sunt rimise părților interesate, la începutul procedurii și în orice corespondență ulterioară cu aceste persoane;

- nerespectarea termenelor de naștere la reparații administrative și sau în instanță și la răspunderea civilă a serviciilor administrative; instituția/autoritatea publică nu va fi scutită de obligația de a plăti solicitantului daune morale și/sau materiale pentru vătămarea produsă prin încălcarea legii.
- autoritățile locale garantează păstrarea evidențelor astfel încât acestea să fie ușor accesibile și utilizabile de către public și organele de cercetare;

c. Măsurile ale aleșilor locali și ale funcționarilor publici din administrația publică locală

- conducătorul autorității publice va desemna o persoană din cadrul instituției, responsabilă pentru relația cu societatea civilă, care să primească propunerile, sugestiile și opiniile persoanelor interesate cu privire la proiectul de act normativ inițiat de respectiva autoritate publică.
- consilierii sunt obligați ca, în îndeplinirea mandatului, să organizeze periodic întâlniri cu cetățenii și să acorde audiențe.
- fiecare consilier este obligat să prezinte un raport anual de activitate, care va fi făcut public prin grija secretarului.
- primarii și viceprimarii sunt obligați să nu emită un act administrativ sau să nu încheie un act juridic ori să nu emită o dispoziție, în exercitarea funcției, care produce vreun folos material pentru sine, pentru soțul sau rudele sale de gradul I.
- Actele administrative emise sau actele juridice încheiate ori dispozițiile emise cu încălcarea prevederilor de mai sus sunt lovite de nulitate absolută.
- Dacă în urma controlului asupra legalității actelor juridice încheiate sau emise de aceste persoane rezultă că alesul local a realizat foloase materiale, prefectul dispune, după caz, sesizarea organelor de urmărire penală sau a comisiilor competente de cercetare a averii pentru declararea și controlul averilor
- Totodată orice persoană interesată poate sesiza, în scris, prefectul, în legătură cu faptele prevăzute mai sus
- Persoana care se consideră vătămată într-un drept al său sau într-un interes legitim ca urmare a existenței unui conflict de interese, se poate adresa instanței de judecată competente, potrivit legii, în funcție de natura actului emis sau încheiat.

- persoanele care exercită o funcție publică, indiferent de modul în care au fost investite, în cadrul autorităților publice sau instituțiilor, fiind în măsura de a participa la luarea deciziilor sau de a le influența, în cadrul serviciilor publice, au obligația să declare, în termen de 30 de zile de la primire, orice donație directă ori indirectă sau daruri primite în legătură cu exercitarea funcțiilor sau atribuțiilor lor, cu excepția celor care au o valoare simbolică.
- funcționarii publici nu trebuie să solicite ori să accepte cadouri, servicii, favoruri, invitații sau orice alt avantaj, care le sunt destinate personal, familiei, părinților, prietenilor ori persoanelor cu care au avut relații de afaceri sau de natură politică, care le pot influența imparțialitatea în exercitarea funcțiilor publice deținute ori pot constitui o recompensă în raport cu aceste funcții.
- fapta functionarului din vina caruia autoritatea administratiei publice nu a raspuns in termenul stabilit de lege, aplicandu-se procedura aprobarii tacite pentru acordarea sau reinnoirea unei autorizatii se sanctioneaza, putand angaja raspunderea materiala, civila sau penala a functionarului
- Fapta functionarului public care, avand cunostinta de solicitarea de autorizare si de documentatia acesteia, cu buna stiinta nu solutioneaza cererea in termenul prevazut de lege si face sa intervina prezumtia legala a aprobarii tacite constituie infractiune si se pedepseste cu inchisoare de la 1 la 5 ani.
- se interzice persoanelor care exercită o demnitate publică sau o funcție publică folosirea sau exploatarea directă sau indirectă a informațiilor care nu sunt publice, obținute în legătură cu exercitarea atribuțiilor, în scopul obținerii de avantaje pentru ei sau pentru alții.
- se instituie obligația declarării averii pentru persoane cu funcții de conducere și de control și pentru funcționarii publici, precum și procedura controlului averilor acestora în cazul în care există dovezi certe că anumite bunuri ori valori nu au fost dobândite în mod licit.
- persoanele de mai sus au obligația ca, anual, să își actualizeze declarația de avere. Acestea depun o declarație de interese, pe propria răspundere, cu privire la funcțiile și activitățile pe care le desfășoară, cu excepția celor legate de mandatul sau funcția publică pe care o exercită.
- funcțiile și activitățile care se includ în declarația de interese sunt:
 - funcțiile deținute în cadrul unor asociații, fundații sau alte organizații neguvernamentale ori partide politice;
 - activitățile profesionale remunerate;
 - calitatea de acționar sau asociat la societăți comerciale, inclusiv bănci sau alte instituții de credit, societăți de asigurare și financiare.
- aceste persoane vor actualiza declarațiile de interese ori de câte ori intervin schimbări. Numele persoanelor care, în mod nejustificat, nu depun declarația de interese în conformitate cu legislația în vigoare, se publică pe paginile de Internet ale instituțiilor în care își desfășoară activitatea profesională în mod curent.
- cetățenii pot ataca în instanță autoritatea publică, prin contencios administrativ, dacă aceasta le lezează drepturile prevăzute de lege, iar în caz de refuz sau întârziere nejustificată, pot face reclamație administrativă.
- dacă reclamația administrativă rămâne fără efect, se adresează o plângere tribunalului. Împotriva hotărârii tribunalului, se poate face recurs la Curtea de apel
- Evidența declarațiilor de interese se consemnează într-un registru special, denumit "Registrul declarațiilor de interese", al cărui model se stabilește prin hotărâre a Guvernului.

Bibliografie orientativa

Legislatie:

- Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informatiile de interes public, cu modificarile si completarile ulterioare
- Norma Metodologica de aplicare a legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informatiile de interes public
- Legea nr. 52/2003 privind transparenta decizionala in administratia publica, cu modificarile si completarile ulterioare
- OUG nr. 27/2003 privind procedura aprobarii tacite, cu modificarile si completarile ulterioare
- Legea nr. 281/2006 privind administratia publica locala, cu modificarile si completarile ulterioare
- Legea nr.340/2004 privind institutia prefectului, cu modificarile si completarile ulterioare
- OUG nr.179/2005 pentru modificarea si comletarea legii nr.340/2004 privind institutia prefectului

HG nr.1844/2004 privind aparatul de specialitate al prefectului

Legea nr.35/1997 privind institutia Avocatului poporului si Regulamentul de organizare si functionare a institutiei Avocatului Poporului

HG nr.246/2006 pentru aprobarea Strategiei nationale privino accelerarea dezvoltarii serviciilor comunitare de utilitari publice

Legea cadru a descentralizarii nr.195/2006

Program de masuri pentru combaterea birocratiei in activitatea de relatii cu publicul, Versiune actualizata la data de 09/12/2005

Strategia actualizata a Guvernului Romanici privind accelerarea reformei in administratia publica 2004-2006

Legea nr.161/2003 privind unele masuri pentru asigurarea transparentei in exercitarea demnitatilor publice, a functiilor publice si in mediul de afaceri, prevenirea si sanctionarea coruptiei, cu modificarile si completarile ulterioare

Studii si analize:

Raport cu privire la integritatea si transparenta administratiei publice locale – Asociatia Pro Democratia Transparency International si TransForma, Septembrie 2004, Bucuresti, p98-104

Cum implicam cetatenii in procesul de adoptare a deciziilor publice – Ghidul functionarului din administratia publica locala, Asociatia Pro Democratia Club Brasov, Aprilie 2006, Brasov

Inițiative model referitoare la relațiile autorității locale cu sectorul privat

Acest capitol prezintă cea mai bună practică referitoare la relațiile autorității locale cu sectorul privat, identificată în cadrul analizei subiectelor de etică publică la nivel local. Autoritățile centrale și locale ar trebui să selecteze practicile care ar putea fi utile situației lor specifice.

Prezentul capitol a fost conceput astfel încât să poată fi utilizat separat de celelalte părți ale pachetului de inițiative model; totuși, pentru o mai bună consistență, ar trebui consultate și celelalte capitole.

1. Contractele de achiziții publice încheiate de autorități pentru furnizarea de bunuri, servicii și lucrări publice

Cadrul general

Există un cadru legislativ pentru contractele de achiziții publice prin care:

- Se stabilesc principiile, acordurile-cadru generale și procedurile pentru acordarea de contracte;
- Se promovează concurența între operatorii economici, garantează tratamentul egal și nediscriminatoriu al acestora; asigură transparența și integritatea procesului de achiziție publică prin utilizarea eficientă a fondurilor publice prin aplicarea procedurilor de atribuire, indiferent de naționalitate sau țara în care este stabilit;
- Se hotărăsc procedurile de atribuire a contractului de achiziție publică în funcție de valorile acestor contracte;
- Se stabilesc criteriile care îi descalifică pe posibii furnizori: acestea pot include conflictele de interese, neavând o dimensiune specificată, o lipsă a credibilității financiare sau a experienței în domeniul respectiv sau înscrierea pe lista națională a societăților și persoanelor descalificate;
- Se stabilesc normele pentru asigurarea confidențialității și protejarea secretelor comerciale și a proprietății intelectuale ale ofertanților la procedurile de achiziții.
- Se stabilește un sistem electronic de licitații pentru achizițiile publice care funcționează la nivel național.
- Se pregătesc și se distribuie cereri tip pentru procedurile de achiziții, specificații, contracte și alte documente pentru uzul autorităților locale;

- Se asigură mijloacele tehnice și financiare necesare publicării listelor consolidate cuprinzând persoanele și firmele penalizate pentru nerespectarea normelor referitoare la contractele publice;
- Se încurajează autoritățile locale să aplice noile tehnologii și în special mijloacele de comunicare electronice, să publice procedurile de achiziții prin: punerea la dispoziție a acestor tehnologii noi, stabilirea platformelor pentru tranzacții și cereri pentru licitație și asigurarea de cereri principale, ajutor financiar pentru autoritățile locale care investesc în tehnologii noi și își instruiesc personalul.

a. Măsurile autorităților centrale

Autoritățile centrale:

- planifica achizițiile publice, aplica procedurile de achiziții publice, atribuie contractul și administrează contractul
- procesul de planificare a achizițiilor publice necesare se realizează conform următoarelor etape:
 - identificarea necesităților obiective la nivelul autorității contractante;
 - analiza oportunității satisfacerii fiecărei necesități identificate și prioritizarea acestor necesități;
 - identificarea procedurii de achiziție ce urmează a fi aplicată;
 - întocmirea Programului anual al achizițiilor publice;

- obținerea tuturor aprobărilor necesare;
- stabilirea calendarului de lucru pentru aplicarea fiecărei proceduri.
- îndeplinesc următoarele activități, după stabilirea procedurii care urmează a fi aplicată pentru o anumită achiziție:
 - elaborarea documentației de atribuire;
 - constituirea comisiei de evaluare sau a juriului;
 - întocmirea anunțului/invitației de participare sau a anunțului privind procedura și transmiterea acestuia, spre publicare, după caz, în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, Sistemul Electronic de Achiziții Publice sau în Monitorul Oficial al României;
 - primirea și evaluarea ofertelor;
 - desemnarea ofertei câștigătoare.
- După ce comisia de evaluare sau juriul a analizat ofertele primite, aceasta/acesta atribuie contractul ofertantului declarat câștigător pe baza propunerilor tehnice și financiare cuprinse în respectiva ofertă (prin aplicarea unuia dintre cele două criterii de atribuire posibile, prevăzute de legea cadru a achizițiilor: *oferta cea mai avantajoasă din punct de vedere economic sau prețul cel mai scăzut*).
- Atribuirea contractului se formalizează prin întocmirea și publicarea unui anunț de atribuire.
- Cea mai mare parte a documentelor utilizate în timpul aplicării procedurii și atribuirii contractului de achiziție publică fac parte din dosarul achiziției publice, obligatoriu de întocmit de către autoritatea contractantă, și având caracter public.
- Împotriva modului de derulare a procedurii de achiziție publică, orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim, printr-un act al autorității contractante, cu încălcarea dispozițiilor legale în materia achizițiilor publice, are dreptul de a utiliza una dintre căile de atac prevăzute de lege (contestația, acțiunea în instanță).
- Contestația se trimite către Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor (CNSC), organism cu activitate administrativ-jurisdicțională, care funcționează pe lângă Autoritatea Națională pentru Reglementarea și Monitorizarea Achizițiilor Publice (ANRMAP).
- Administrarea contractului presupune parcurgerea anumitor etape de către autoritățile centrale:
 - managementul obținerii rezultatelor scontate;
 - managementul relațiilor dintre autoritatea contractantă și contractant;
 - aspectele legale, financiare, contabile ale administrării contractului;
 - utilizarea informațiilor din contract pentru îmbunătățirea procesului de achiziții publice.
- Pe baza documentelor și informațiilor din dosarele achizițiilor publice, autoritatea contractantă are obligația de a completa un raport anual privind contractele atribuite în anul anterior, ce trebuie trimis către Autoritatea Națională pentru Reglementarea și Monitorizarea Achizițiilor Publice (ANRMAP), de regulă în format electronic, cel mai târziu până la data de 31 martie a fiecărui an
- După finalizarea contractului, prestatorul de servicii, executantul lucrărilor, respectiv furnizorul produselor trebuie să pună la dispoziția autorității contractante un raport privind execuția contractului. Pe baza acestui raport, dar și pe baza celorlalte informații disponibile, autoritatea contractantă poate să facă o evaluare globală a modului de execuție (realizare) a contractului, respectiv a modului în care au fost prestate serviciile, executate lucrările sau furnizate produsele.
- stabilesc proceduri rapide și corecte pentru rezolvarea plângerilor și apelurilor; pentru soluționarea contestațiilor, partea care se consideră vătămată are dreptul să se adreseze Consiliului Național de Soluționare a Contestațiilor.
- În domeniul achizițiilor publice, există trei instituții centrale care asigură controlul modului de aplicare a legislației:
 - Curtea de Conturi, verifică economicitatea, eficacitatea și eficiența achizițiilor publice;
 - ANRMAP, urmărind asigurarea unui cadru de aplicare conformă a legislației în domeniul achizițiilor publice;
 - Ministerul Finanțelor Publice, realizează verificarea aspectelor procedurale aferente procesului de atribuire a contractelor care intră sub incidența legislației privind atribuirea contractelor de achiziție publică.

b. Măsuri ale autorităților locale:

Autoritățile locale:

- asigură documentație completă și clară asupra obiectivului contractului și asupra condițiilor de licitare și selecție;
- stabilesc un caiet de sarcini care cuprinde în mod obligatoriu, specificații tehnice (specificațiile tehnice trebuie să permită oricărui ofertant accesul egal la procedura de atribuire

- și nu trebuie să aibă ca efect introducerea unor obstacole nejustificate de natură să restrângă concurența între operatorii economici)
- fără a aduce atingere reglementarilor tehnice naționale obligatorii, în măsura în care acestea sunt compatibile cu dreptul comunitar, autoritatea contractantă are obligația de a defini specificațiile tehnice;
- stabilesc obiectivele procedurii de selecție: calitatea, costul, timpul total, continuitatea, riscurile, dezvoltarea durabilă, protecția locului de muncă, protecția mediului înconjurător etc.;
- stabilesc criteriile de selecție precise, obiective, cuantificabile și sigure, facilitând pe cât posibil atingerea obiectivelor specificate;
- stabilesc în mod clar drepturile și obligațiile altor părți contractante;
- asigură suficient personal pentru organizarea corectă a procedurii de achiziție;
- comunică ofertanților descalificați motivele descalificării;
- evaluatează licitațiile numai din perspectiva obiectivelor specificate și a criteriilor de selecție stabilite anterior;
- află părerea specialiștilor și a părților interesate și ceea ce dorește publicul, înainte să lanseze invitația ofertanților pentru contracte majore, prin organizarea unei dezbateri publice în care implică localnici, experți, oameni de afaceri și reprezentanți ai opoziției municipale;
- garantează că informațiile necesare candidaților și potențialilor subcontractori ai acestora sunt disponibile și analizate pe deplin de către comisia de selecție;
- ori de câte ori este posibil, utilizează mijloacele electronice de comunicare pentru a circula informațiile referitoare la contractele publice; dosarul achiziției publice are caracter de document public;
- au obligația de a exclude din procedura aplicată pentru atribuirea contractului de achiziție publică orice ofertant/ candidat despre care are cunoștință că, în ultimii 5 ani, a fost condamnat prin hotărârea definitivă a unei instanțe judecătorești, pentru participare la activități ale unei organizații criminale, pentru corupție, pentru fraudă și/sau pentru spălare de bani;

c. Măsurile ale aleșilor locali și ale funcționarilor publici din administrația locală

Aleșii locali:

- nu participă la organizarea invitațiilor de licitație și, în special, nu fac parte din consiliile sau comisiile de selecție dacă ei sau membrii ai familiei lor au un interes personal în acordarea contractului;
- nu fac discriminări între ofertanți, în special în privința furnizării de informații referitoare la invitația la licitație;
- nu încearcă să influențeze membrii consiliilor sau comisiilor de selecție în favoarea sau împotriva unuia sau mai multor ofertanți;
- refuză orice beneficii personale importante (cadouri costisitoare, ospitalitate excesivă, călătorie plătită etc.) oferite de firme sau persoane care vor să încheie contracte cu instituții sau autorități publice locale

Funcționarii publici:

- raportează superiorilor acestora și/sau organului statutar de supraveghere orice neregulă în procedura de selecție;
- fac tot posibilul să evite orice conflict de interese și, dacă apare un conflict de interese, îl menționează și se retrag din proceduri;
- pot achiziționa un bun aflat în proprietatea privată a statului sau a unitatilor administrativ-teritoriale, supus vanzării în condițiile legii, cu excepția următoarelor cazuri:
 - cand a luat cunostinta, în cursul sau ca urmare a indeplinirii atribuțiilor de serviciu, despre valoarea ori calitatea bunurilor care urmează să fie vandute;
 - cand a participat, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, la organizarea vanzării bunului respectiv;
 - cand poate influența operațiunile de vânzare sau cand a obținut informații la care persoanele interesate de cumpararea bunului nu au avut acces.
- le este interzisă furnizarea informațiilor referitoare la bunurile proprietate publică sau privată a statului ori a unitatilor administrativ-teritoriale, supuse operațiunilor de vânzare, concesiune sau închiriere, în alte condiții decât cele prevăzute de lege.
- sunt obligați să asigure ocrotirea proprietății publice și private a statului și a unitatilor administrativ-teritoriale, să evite producerea oricărui prejudiciu, acționând în orice situație ca un bun proprietar.

- au obligatia sa foloseasca timpul de lucru, precum si bunurile apartinand autoritatii sau institutiei publice numai pentru desfasurarea activitatilor aferente functiei publice detinute.
- trebuie sa propuna si sa asigure, potrivit atributiilor care le revin, folosirea utila si eficienta a banilor publici, in conformitate cu prevederile legale

2. Delegarea serviciilor publice sectorului privat

Cadrul general

- serviciile de utilitati publice sunt in responsabilitatea autoritatilor administratiei publice locale si se infiinteaza, se organizeaza si se gestioneaza potrivit hotararilor adoptate de autoritatile deliberative ale unitatilor administrativ-teritoriale
- lucrarile de infiintare, dezvoltare, reabilitare si retehnologizare a sistemelor de utilitati publice, precum si lucrarile de revizii, reparatii si remediere a avariilor sunt lucrari de utilitate publicadelegarea gestiunii unui serviciu de utilitati publice se realizează atunci când o unitate administrativ-teritoriala atribuie unuia sau mai multor operatori titulari de licenta, atat gestiunea propriu-zisa a unui serviciu ori a unei activitati din sfera serviciilor de utilitati publice a carui/capei raspundere o are, cat si concesiunea infrastructurii tehnico-edilitare aferente acestuia/acesteia;
- delegarea gestiunii unui serviciu de utilitati publice implica dreptul si obligatia operatorului de a administra si exploata sistemul de utilitati publice aferent serviciului/activitatii delegate.
- delegarea gestiunii poate fi efectuata si de asociatiile de dezvoltare intercomunitara cu obiect de activitate serviciile de utilitati publice, in numele si pe seama unitatilor administrativ-teritoriale membre, in baza unui mandat special acordat de acestea;

a. Măsurile ale autorităților centrale

Autoritățile centrale:

- Guvernul asigura realizarea politicii generale a statului in domeniul serviciilor de utilitati publice, in concordanta cu Programul de guvernare si cu obiectivele Planului national de dezvoltare economico-sociala a tarii, prin:
 - aprobarea si actualizarea Strategiei nationale privind serviciile comunitare de utilitati publice;
 - indrumarea autoritatilor administratiei publice locale in vederea infiintarii, organizarii, exploatarii si gestionarii eficiente

a serviciilor de utilitati publice, respectiv pentru reabilitatea, modernizarea si dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare a localitatilor;

- acordarea garantiilor guvernamentale pentru obtinerea creditelor interne si externe necesare dezvoltarii infrastructurii tehnico-edilitare de interes local sau judetean;
- acordarea de transferuri de la bugetul de stat pentru dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare de interes local, intercomunitar sau judetean, cu respectarea principiului subsidiaritatii si proportionalitatii.
- Guvernul examineaza periodic starea serviciilor de utilitati publice si stabileste masuri pentru dezvoltarea durabila si cresterea calitatii acestora, corespunzator cerintelor utilizatorilor si nevoilor localitatilor, pe baza unor strategii sectoriale specifice.
- Guvernul sprijina autoritatile administratiei publice locale prin masuri administrative, legislative si economico-financiare, in scopul dezvoltarii si imbunatatirii cantitative si calitative a serviciilor de utilitati publice si al asigurarii functionarii si exploatarii in conditii de siguranta si eficienta economica a infrastructurii tehnico-edilitare aferente acestora.

Ministerul Internelor si Reformei Administrative

- Exercita functia de analiza, sinteza, decizie, coordonare, monitorizare si planificare la nivel central pentru domeniul serviciilor comunitare de utilitati publice, in calitate de autoritate a administratiei publice centrale de specialitate, avand urmatoarele atributii:
 - elaboreaza si promoveaza Strategia nationala a serviciilor comunitare de utilitati publice;
 - elaboreaza si promoveaza strategiile sectoriale pe termen mediu si lung cu privire la dezvoltarea serviciilor de utilitati publice si a infrastructurii tehnico-edilitare aferente;
 - initiaza, elaboreaza si promoveaza proiecte de legi, hotarari ale Guvernului si alte acte normative pentru domeniul sau de activitate;

- fundamentează, avizează și coordonează, la nivel central, stabilirea priorităților în alocarea resurselor financiare guvernamentale pentru domeniul serviciilor,
 - monitorizează, centralizează și evaluează realizarea indicatorilor de performanță pentru serviciile comunitare de utilități publice;
 - coordonează și monitorizează implementarea programelor guvernamentale de investiții în sectorul serviciilor de utilități publice;
 - elaborează politica de restructurare, reorganizare și privatizare a operatorilor furnizori/prestatori înființați de autoritățile administrației publice locale, prin consultarea autorităților administrației publice locale;
 - avizează proiectele de acte normative elaborate de alte autorități ale administrației publice centrale ce au implicații și consecințe asupra activităților specifice serviciilor de utilități publice;
 - inițiază și propune măsuri pentru perfecționarea cadrului legislativ și instituțional necesar întăririi capacității decizionale și manageriale a autorităților administrației publice locale cu privire la înființarea, organizarea, coordonarea și controlul funcționării serviciilor de utilități publice, precum și în ceea ce privește administrarea și exploatarea infrastructurii tehnico-edilitare aferente;
 - colaborează cu organizații și autorități similare din alte țări și reprezintă Guvernul în relațiile internaționale pe linia serviciilor de utilități publice;
 - colaborează cu autoritățile administrației publice centrale și locale care au atribuții și responsabilități în domeniul serviciilor de utilități publice sau în legătură cu acestea;
 - solicită informații ministerelor, altor autorități ale administrației publice centrale și locale, precum și persoanelor fizice sau juridice, cu privire la activitățile specifice utilitatilor publice;
 - furnizează informații cu privire la activitățile specifice serviciilor de utilități publice altor autorități ale administrației publice centrale și locale.
- alimentarea cu apă;
 - canalizarea și epurarea apelor uzate;
 - colectarea, canalizarea și evacuarea apelor pluviale;
 - producerea, transportul, distribuția și furnizarea de energie termică în sistem centralizat,
 - salubritatea localităților;
 - iluminatul public;
 - administrarea domeniului public și privat al unităților administrativ-teritoriale;
 - transport public local, conform competențelor acordate prin legea specială.
- A.N.R.S.C., potrivit competențelor acordate de legislația în vigoare, eliberează licențe, elaborează metodologii și regulamente-cadru pentru domeniul serviciilor de utilități publice din sfera sa de reglementare și pentru piața acestor servicii și monitorizează modul de respectare și implementare a legislației aplicabile acestor servicii.
- Producerea energiei termice în cogenerare este supusă licențierii, reglementării și controlului A.N.R.E.
- A.R.R. este autoritatea de reglementare competentă pentru serviciul de transport public local și, potrivit competențelor acordate de legislația în vigoare, elaborează metodologii și regulamente-cadru pentru transportul public de persoane, acordă licențe de transport și monitorizează și controlează respectarea de către operatori a acestei legislații, privind transporturile rutiere, respectiv a condițiilor impuse prin licențele de transport.

b. Măsurile autorităților locale

- își întemeiază deciziile de delegare a serviciilor publice urmărind numai interesul public și pe baza datelor clare și sigure și în special pe baza raporturilor cost/beneficiu pentru utilizatori și contribuabili;
- delegarea serviciilor nu trebuie să pună în pericol drepturile și libertățile fundamentale ale persoanelor, garanțiile juridice sau alte principii de bună administrație (inclusiv dreptul publicului de a fi consultat în legătură cu subiectele care îi preocupă, nevoia de a motiva deciziile și dreptul la apel).
- decid durata contractelor de delegare a serviciilor în legătură cu nevoia operatorilor de a-și dezvolta politicile și a compensa investițiile, dar și cu nevoia de a-i încuraja să-și

Alte autorități centrale:

- A.N.R.S.C., A.N.R.E. și A.R.R. au calitatea de autoritate de reglementare
- A.N.R.S.C. este autoritatea de reglementare competentă pentru următoarele servicii de utilități publice:

- îmbunătățească randamentul și astfel să garanteze reînnoirea contractului; (de obicei, o perioadă între cinci și zece ani ar trebui să satisfacă ambele cerințe;)
- după deciderea părții din costurile publice de acoperit, finanțează acea parte, în principal prin colectări specifice sau despăgubiri pentru constrângeri de tip “serviciu public” (acoperirea zonelor periferice, taxe și costuri reduse etc.);
 - identifică orice subvenție ascunsă (locație asigurată, concesiuni fiscale etc.), țin seama de aceasta la evaluarea de management și o acordă în temeiul deciziilor clare;
 - cu asistența autorităților centrale, încurajează operatorii să-și îmbunătățească randamentul prin utilizarea de indicatori relevanți siguri (stabilirea de referințe) pentru a face comparații cu alți operatori care lucrează în condiții similare și prin publicarea rezultatelor, în special pe Internet;
 - fac publicitate criteriilor care stau la baza deciziei de a delega un serviciu și a alegerii operatorului și, de asemenea, rezultatelor oricărei evaluări.
 - au competența exclusivă în tot ceea ce privește înființarea, organizarea, coordonarea, monitorizarea și controlul funcționării serviciilor de utilități publice, precum și în ceea ce privește crearea, dezvoltarea, modernizarea, administrarea și exploatarea bunurilor proprietate publică sau privată a unităților administrativ-teritoriale, aferente sistemelor de utilități publice.
 - În exercitarea competențelor și atribuțiilor ce le revin în sfera serviciilor de utilități publice, autoritățile administrației publice locale adoptă hotărâri
 - Raporturile juridice dintre autoritățile administrației publice locale și utilizatori, stabilite pe baza prevederilor prezentei legi, sunt raporturi juridice de natură administrativă, supuse normelor juridice de drept public.
 - Autoritățile administrației publice locale au următoarele obligații față de utilizatorii serviciilor de utilități publice:
 - să asigure gestionarea și administrarea serviciilor de utilități publice pe criterii de competitivitate și eficiență economică și managerială, având ca obiectiv atingerea și respectarea indicatorilor de performanță a serviciului, stabiliți prin contractul de delegare a gestiunii, respectiv prin hotărârea de dare în administrare, în cazul gestiunii directe;
 - să elaboreze și să aprobe strategii proprii în vederea îmbunătățirii și dezvoltării serviciilor de utilități publice, utilizând principiul planificării strategice multianuale;
 - să promoveze dezvoltarea și/sau reabilitarea infrastructurii tehnico-edilitare aferente sectorului serviciilor de utilități publice și programe de protecție a mediului pentru activitățile și serviciile poluante;
 - să adopte măsuri în vederea asigurării finanțării infrastructurii tehnico-edilitare aferente serviciilor;
 - să consulte asociațiile utilizatorilor în vederea stabilirii politicilor și strategiilor locale și a modalităților de organizare și funcționare a serviciilor;
 - să informeze periodic utilizatorii asupra stării serviciilor de utilități publice și asupra politicilor de dezvoltare a acestora;
 - să medieze și să soluționeze conflictele dintre utilizatori și operatori, la cererea uneia dintre părți;
 - să monitorizeze și să controleze modul de respectare a obligațiilor și responsabilităților asumate de operatori prin contractele de delegare a gestiunii cu privire la: respectarea indicatorilor de performanță și a nivelurilor serviciilor, ajustarea periodică a tarifelor conform formulelor de ajustare negociate la încheierea contractelor de delegare a gestiunii, exploatarea eficientă și în condiții de siguranță a sistemelor de utilități publice sau a altor bunuri aparținând patrimoniului public și/sau privat al unităților administrativ-teritoriale, afectate serviciilor, asigurarea protecției mediului și a domeniului public, asigurarea protecției utilizatorilor
 - Autoritățile administrației publice locale au dreptul să rezilieze unilateral contractele de delegare a gestiunii serviciilor și să organizeze o nouă procedură pentru delegarea gestiunii acestora, dacă constată și dovedesc nerespectarea repetată de către operatori a obligațiilor contractuale și dacă operatorii nu adoptă programe de măsuri care să respecte condițiile contractuale și să asigure atingerea, într-un interval de timp prestabilit, a parametrilor de calitate asumați.
 - Autoritățile administrației publice locale au următoarele obligații față de operatorii furnizori/prestatori ai serviciilor de utilități publice:
 - să asigure un tratament egal pentru toți operatorii, indiferent de forma de proprietate, de țară de origine, de organizarea acestora și de modul de gestiune adoptat;

- sa asigure un mediu de afaceri concurențial, transparent și loial;
- sa respecte angajamentele asumate fata de operator prin hotararea de dare in administrare a serviciului, respectiv prin clauzele contractuale stabilite prin contractul de delegare a gestiunii serviciului;
- sa asigure resursele necesare finantarii infrastructurii tehnico-edilitare aferente serviciilor, corespunzator clauzelor contractuale;
- sa pastreze confidentialitatea datelor și informatiilor economico-financiare privind activitatea operatorilor, altele decat cele de interes public.

3. Acționariatele

a. Masuri ale autoritatilor centrale

- Guvernul, prin Ministerul Economiei și Finantelor, va elabora strategia in domeniul investitiilor publice, pe baza propunerilor de programe de investitii elaborate de ordonatorii principali de credite.
- Ministerul Economiei și Finantelor este imputernicit sa stabileasca continutul, forma și informatiile referitoare la programele de investitii necesare in procesul de elaborare a bugetului.
- Ministerul Economiei și Finantelor stabileste prin norme metodologice criteriile de evaluare și selectie a obiectivelor de investitii publice.
- MEF va analiza programul de investitii din punct de vedere al incadrării in limitele de cheltuieli stabilite, al respectării criteriilor de selectie și prioritizare și a esalonării creditelor bugetare in functie de durata de executie a obiectivelor.
- MEF coordoneaza monitorizarea intregului program de investitii, scop in care va solicita ordonatorilor principali de credite toate informatiile necesare.
- Ordonatorii principali de credite vor prezenta anual programul de investitii publice, pe clasificatia functionala.
- Ordonatorii principali de credite vor transmite pentru fiecare obiectiv de investitii inclus in programul de investitii informatii financiare și nefinanciare
- Documentatiile tehnico-economice aferente investitiilor publice ce se realizeaza pe baza de credite externe contractate sau garantate de stat, indiferent de valoarea acestora, se supun aprobării Guvernului.
- Limitele valorice privind competentele de aprobare a documentatiilor tehnico-economice ale obiectivelor de investitii noi se pot modifica prin hotarare a Guvernului, in functie de evolutia indicilor de preturi.
- Documentatiile tehnico-economice aferente obiectivelor de investitii noi care se finanteaza, potrivit legii, din fonduri publice

se aproba de catre Guvern, ordonatorii principali sau alti ordonatori

- Pe parcursul executiei bugetare ordonatorii principali de credite vor urmări derularea procesului investitional, in conformitate cu dispozitiile prezentei legi, și vor intocmi rapoarte trimestriale de monitorizare, pe care le vor transmite Ministerul Economiei și Finantelor
- In cazul in care, pe parcursul derularii procesului investitional, apar probleme in implementarea unui obiectiv, ordonatorul principal de credite va consemna in raportul de monitorizare cauza și masurile ce se impun pentru remedierea acestui lucru.
- In situatia in care, din motive obiective, implementarea unui proiect de investitii nu se poate realiza conform proiectiei bugetare, ordonatorii principali de credite pot solicita Ministerului Economiei și Finantelor, pana la data de 31 octombrie, redistribuirea fondurilor între proiectele inscrite in programul de investitii anexa la buget.
- Ordonatorii principali de credite sunt responsabili de realizarea obiectivelor de investitii incluse in programele de investitii.

b. Masuri ale autoritatilor locale

- Cheltuielile pentru investitii publice și alte cheltuieli de investitii finantate din fonduri publice locale se cuprind in proiectele de buget, in baza programului de investitii publice al fiecărei unitati administrativ-teritoriale, intocmit de ordonatorii principali de credite, care se prezinta și in sectiunea de dezvoltare, ca anexa la bugetul initial și, respectiv, rectificat, și se aproba de autoritatile deliberative.
- Ordonatorii principali de credite ai bugetelor locale intocmesc anual programul de investitii publice pe clasificatia functionala.
- Pentru fiecare obiectiv inclus in programul de investitii sunt prezentate informatii financiare și nefinanciare.

- Documentatiile tehnico-economice ale obiectivelor de investitii noi, a caror finantare se asigura integral sau in completare din bugetele locale, precum si ale celor finantate din imprumuturi interne si externe, contractate direct sau garantate de autoritatile administratiei publice locale, se aproba de catre autoritatile deliberative.
- Documentatiile tehnico-economice ale obiectivelor de investitii noi, care se finanteaza din imprumuturi externe si, in completare, din transferuri de la bugetul de stat si din alte surse, precum si ale celor finantate integral sau in completare din imprumuturi externe contractate ori garantate de stat, indiferent de valoarea acestora, se supun spre aprobare Guvernului.
- Pentru investitiile destinate prevenirii sau inlaturarii efectelor produse de actiuni accidentale si de calamitati naturale, documentatiile tehnico-economice, precum si notele de fundamentare privind celelalte cheltuieli de investitii cuprinse in pozitia globala ale cheltuieli de investitii, elaborate si avizate potrivit dispozitiilor legale, se aproba de ordonatorii principali de credite, cu informarea imediata a autoritatilor deliberative.
- Ordonatorii principali de credite, pe propria raspundere, actualizeaza si aproba valoarea fiecarui obiectiv de investitii nou sau in continuare, indiferent de sursele de finantare ori de competenta de aprobare a acestora, in functie de evolutia indicilor de preturi. Aceasta operatiune este supusa controlului financiar preventiv propriu.
- In situatia in care, pe parcursul executiei bugetare, din motive obiective, implementarea unui proiect de investitii nu se poate realiza conform proiectiei bugetare, ordonatorii principali de credite ai bugetelor locale pot propune autoritatilor deliberative, pana la data de 31 octombrie, aprobarea redistribuirii fondurilor intre proiectele inscrite in programul de investitii.
- Ordonatorii principali de credite sunt responsabili de utilizarea eficienta a fondurilor alocate investitiilor, precum si de realizarea obiectivelor de investitii incluse in programele de investitii.

4. Privatizarea întreprinderilor publice

a. Măsurile autorităților centrale

- principiile pe care se bazează privatizarea privesc asigurarea transparenței procesului de privatizare; vânzarea efectuată la prețul de piață determinat pe baza raportului dintre cerere și ofertă, ținând cont de toate elementele ofertei de cumpărare; instituirea procedurii speciale de administrare în timpul perioadei de privatizare; asigurarea unui tratament egal pentru toți cumpărătorii; realizarea programelor de restructurare înainte de privatizare, cu accent pe înstrăinarea unor active, în special cele de natură socială; reconsiderarea datoriilor întreprinderii pentru a se spori activitatea acesteia în vederea privatizării
- In cazul gestiunii delegate, concesionarea bunurilor proprietate publica si/sau privata a unitatilor administrativ-teritoriale din componenta sistemelor de utilitati publice, utilizate pentru furnizarea/prestarea serviciilor si/sau activitatilor care fac obiectul delegarii gestiunii, este parte intrinseca a contractelor de delegare a gestiunii; aceste bunuri se transmit operatorilor/operatorilor regionali spre administrare si exploatare pe perioada delegarii gestiunii, prin una dintre modalitatile prevazute la art. 30

din prezenta lege, odata cu gestiunea propriu-zisa a serviciilor si/sau a activitatilor delegate, in baza contractului de delegare a gestiunii

- Bunurile proprietate publica si/sau privata a unitatilor administrativ-teritoriale din componenta sistemelor de utilitati publice, utilizate pentru furnizarea/prestarea serviciilor, pot fi:
 - date in administrare si exploatare operatorilor, in baza hotararii de dare in administrare - in cazul gestiunii directe;
 - concesionate operatorilor in conditiile legii, in baza hotararii de atribuire si a contractului de delegare a gestiunii serviciului - in cazul gestiunii delegate.

b. Măsurile autorităților locale

- Operatorii furnizori/prestatori ai serviciilor de utilitati publice subordonati autoritatilor administratiei publice locale, avand statut de societati comerciale cu capital al unitatilor administrativ-teritoriale, pot fi privatizati, in conditiile legii, cu conditia pastrarii obiectului de activitate minimum 5 ani de la data privatizarii.
- Hotararea privind privatizarea si alegerea metodei de privatizare apartin consiliului

local, consiliului județean, Consiliului General al Municipiului București sau asociației de dezvoltare comunitară, după caz, în funcție de subordonarea operatorului.

- Privatizarea se organizează și se derulează în conformitate cu procedurile legale în vigoare, pe baza unui caiet de sarcini.
- Bunurile realizate în cadrul programelor de investiții ale unităților administrativ-teritoriale aparțin domeniului public al unităților administrativ-teritoriale, dacă sunt finanțate din fonduri publice, sau revin în proprietatea publică a acestora, ca bunuri de retur, dacă au fost realizate cu finanțare privată în cadrul unor programe de investiții asumate de operator prin contractul de delegare a gestiunii serviciului, la expirarea acestuia.
- Obiectivele de investiții publice specifice infrastructurii tehnico-edilitare aferente serviciilor de utilități publice, ce implică fonduri de la bugetele locale, transferuri de la bugetul de stat sau fonduri comunitare, promovate de autoritățile administrației publice locale ori, după caz, de asociațiile de dezvoltare intercomunitară cu obiect de activitate serviciile de utilități publice, în numele și pe seama unităților administrativ-teritoriale membre, se nominalizează în listele anuale de investiții anexate la bugetele locale, respectiv ale asociațiilor de dezvoltare intercomunitară cu obiect de activitate serviciile de utilități publice, după caz, și se aprobă odată cu acestea prin hotărâri ale autorităților deliberative ale unităților administrativ-teritoriale sau, după caz, ale adunărilor generale ale asociațiilor.
- Obiectivele de investiții se realizează cu respectarea prevederilor legale în vigoare privind elaborarea, avizarea și aprobarea documentațiilor de execuție, a prevederilor legale în vigoare privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, precum și a documentațiilor de urbanism și amenajarea teritoriului aprobate conform legii.

c. Masuri ale aleșilor locali

- aleșii locali nu pot ocupa funcția de manager sau membru în consiliul de administrație al regiilor autonome ori de conducător al societăților comerciale înființate de consiliile locale sau de consiliile județene;
- consiliile locale și consiliile județene hotărăsc că bunurile ce aparțin domeniului public sau privat, de interes local sau județean, după caz, să fie date în administrarea regiilor autonome și instituțiilor publice, să fie concesionate ori să fie închiriate; acestea hotărăsc cu privire la cumpărarea unor bunuri ori la vânzarea bunurilor ce fac parte din domeniul privat, de interes local sau județean, în condițiile legii;
- consiliile locale/județene hotărăsc darea în administrare, concesionarea sau închirierea bunurilor proprietate publică a comunei sau orașului, după caz, precum și a serviciilor publice de interes local, în condițiile legii; hotărăsc vânzarea, concesionarea sau închirierea bunurilor proprietate privată a comunei sau orașului, după caz, în condițiile legii; urmăresc, controlează și analizează activitatea acestora; exercită, în numele unității administrativ-teritoriale, toate drepturile acționarului la societățile comerciale pe care le-au înființat; hotărăsc asupra privatizării acestor societăți comerciale; numește și eliberează din funcție, în condițiile legii, membrii consiliilor de administrație ale regiilor autonome de sub autoritatea lor;
- vânzarea, concesionarea și închirierea se fac prin licitație publică, organizată în condițiile legii.
- împotriva licitației, până la momentul adjudecării, se va putea face contestație, de către orice persoană interesată, la judecătoria în a cărei rază teritorială are loc licitația.
- Contestația suspendă desfășurarea licitației până la soluționarea sa definitivă.

5. Relațiile cu sectorul non-profit

a. Măsuri ale autorităților centrale

- Guvernul derulează programe naționale de dezvoltare în vederea stimulării asocierii unităților administrativ-teritoriale și a creșterii capacității administrative a acestora, finanțate anual din bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Internelor și Reformei Administrative
- În cadrul Camerelor Parlamentului, Administrației Prezidențiale, aparatului de lucru al Guvernului, instituției Avocatului Poporului, autorităților administrative autonome, ministerelor, al celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale și autorităților administrației publice locale, funcționează structuri pentru relația cu mediul asociativ; iar acolo unde asemenea structuri lipsesc, ele urmează a se constitui.
- Autoritățile publice menționate mai sus, se vor consulta cu reprezentanții asociațiilor și fundațiilor care își desfășoară activitatea în sfera lor de competență, în vederea stabilirii unor programe sau activități comune.
- autoritatea administrativă are obligația să asigure consultarea actului constitutiv și ale statutului, precum și rapoartele de activitate și situațiile financiare anuale de către orice persoană interesată și obligația de a comunica autorității administrative competente orice modificări ale acestor documente;
- autoritatea administrativă are obligația să asigure consultarea acestor documente de către orice persoană interesată;
- După constituirea lor, asociațiile, fundațiile și federațiile interesate vor solicita autorităților administrative autonome, ministerelor, celorlalte organe de specialitate ale administrației publice centrale și autorităților administrației publice locale să fie luate în evidența acestora, în funcție de domeniul în care activează.
- Autoritățile publice sunt obligate să țină evidența asociațiilor și fundațiilor care li s-au adresat în acest scop.
- recunoașterea utilității publice conferă asociației sau fundației dreptul de a i se atribui în folosință gratuită bunurile proprietate publică, obligația de a comunica autorității administrative competente orice modificări ale actului constitutiv și ale statutului, precum și rapoartele de activitate și situațiile financiare anuale
- să recunoască utilitatea publică pe durată nedeterminată; în cazul în care asociația sau fundația nu mai îndeplinește una sau mai multe dintre condițiile care au stat la baza recunoașterii utilității publice, Guvernul, la propunerea autorității administrative competente sau a Ministerului Justiției, va retrage actul de recunoaștere;

b. Măsuri ale autorităților locale

- Autoritățile deliberative pot aproba colaborarea sau asocierea pentru realizarea unor lucrări și servicii publice locale.
- Colaborarea ori asocierea se realizează pe baza de contracte de asociere, în care se prevăd și sursele de finanțare reprezentând contribuția fiecărei autorități a administrației publice locale implicate.
- Contractele de asociere se încheie de către ordonatorii principali de credite, în condițiile mandatelor aprobate de fiecare consiliu local implicat în colaborare sau asociere.
- Autoritățile deliberative pot hotărî asupra participării cu capital sau cu bunuri, în numele și în interesul colectivităților locale pe care le reprezintă, la constituirea de societăți comerciale sau la înființarea unor servicii de interes public local ori județean, după caz, în condițiile legii.
- Autoritățile deliberative pot hotărî asupra participării cu capital sau cu bunuri, în numele și în interesul colectivităților locale pe care le reprezintă, la constituirea de asociații de dezvoltare comunitară, în limitele și în condițiile legii, pentru realizarea în comun a unor proiecte de dezvoltare de interes zonal sau regional și furnizarea în comun a unor servicii publice.
- Asociațiile de dezvoltare comunitară se finanțează prin contribuții din bugetele locale ale unităților administrativ-teritoriale membre, din alte surse atrase pe baza de proiecte, împrumuturi sau parteneriate public-private, în condițiile legii.
- Obligațiile financiare rezultate din acorduri de cooperare, de înfrățire sau de aderare a unităților administrativ-teritoriale la asociații interne organizate la nivel național ori la organizații internaționale cu personalitate juridică, hotărâte de autoritățile deliberative, în condițiile legii, se suportă din bugetele locale ale acestora.

c. Măsuri ale aleșilor locali

Aleșii locali:

- nu fac demersuri pentru sau împotriva asociațiilor; deciziile consiliului trebuie să se întemeieze numai pe rapoarte obiective referitoare la asociațiile care solicită sau care deja au primit subvenții: aceste rapoarte trebuie să fie publice și general disponibile.

6. Eliberarea de licențe/autorizații și certificate (în special cele referitoare la urbanism)

- Acordarea licențelor pentru furnizarea/prestarea serviciilor de utilități publice intra în sfera de competență a autorităților de reglementare competente
- Acordarea licențelor se face de către comisiile constituite în acest scop, la nivelul autorităților administrației publice.
- Regulamentele privind acordarea licențelor pentru operatorii de utilități publice se elaborează de autoritatea de reglementare în a cărei sferă de competență se află aceste servicii și se aprobă prin hotărâre a Guvernului sau prin ordin al ministrului transporturilor, construcțiilor și turismului, după caz
- Participarea operatorilor la procedurile pentru delegarea gestiunii serviciilor de utilități publice organizate de autoritățile administrației publice locale sau, după caz, de asociațiile de dezvoltare intercomunitară cu obiect de activitate serviciile de utilități publice este permisă numai pe baza licenței emise sau recunoscute, după caz, de autoritățile de reglementare competente
- Detinerea licenței este obligatorie, indiferent de modalitatea de gestiune a serviciilor adoptată la nivelul autorităților administrației publice locale, precum și de statutul juridic, forma de organizare, natura capitalului, tipul de proprietate ori țara de origine din Uniunea Europeană ale operatorilor.
- Furnizarea/prestarea serviciilor de utilități publice este permisă numai pe baza licenței emise sau recunoscute, după caz, de autoritățile de reglementare competente și a contractului de delegare a gestiunii, respectiv a hotărârii de dare în administrare
- Licența emisă de autoritățile de reglementare competente este valabilă maximum 5 ani de la data emiterii și îndreptățește operatorul, pe perioada sa de valabilitate, la un număr nelimitat de participări la procedurile de atribuire a contractelor de delegare a gestiunii serviciilor, organizate și derulate în condițiile legislației în vigoare
- Licența poate fi suspendată sau retrasă astfel:
 - a) de către autoritatea de reglementare română emitentă, în cazul licențelor acordate operatorilor români;
 - b) de către autoritatea de reglementare română competentă, în cazul suspendării licențelor operatorilor străini licențiați în țara de origine.
- Operatorii din țările Uniunii Europene care dețin licențe în țara de origine, recunoscute de autoritățile de reglementare române corespundente, au aceleași drepturi și obligații ca operatorii români, pe toată durata de valabilitate a licențelor.
- Retragerea sau încetarea valabilității licenței atrage revocarea hotărârii de dare în administrare ori a hotărârii privind atribuirea contractului de delegare a gestiunii, după caz, și conduce la organizarea unei noi proceduri de selectare a unui operator, în condițiile
- Retragerea licenței se notifică operatorului cu cel puțin 90 de zile înainte, perioada în care operatorul în cauză este obligat să furnizeze/presteze serviciul respectiv în condițiile contractului

a. Măsurile autorității centrale

Autoritățile centrale:

- Activitatea de amenajare a teritoriului și de urbanism la nivel național este coordonată de Guvern, care stabilește, în raport cu conținutul Programului de guvernare, programe prioritare, linii directoare și politici sectoriale.
- Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuinței este organul specializat al Guvernului în domeniul amenajării teritoriului și al urbanismului, având în această calitate următoarele atribuții:
 - elaborarea Planului de amenajare a teritoriului național;
 - elaborarea Planului de amenajare a teritoriului regional, care fundamentează planurile de dezvoltare regională;
 - elaborarea Regulamentului general de urbanism;
 - avizarea proiectelor de acte normative referitoare la activitatea de amenajare a teritoriului și de urbanism;
 - colaborarea cu ministerele, precum și cu celelalte organe ale administrației publice centrale, pentru fundamentarea, din punct de vedere al amenajării teritoriului și al urbanismului, a programelor strategice sectoriale;
 - colaborarea cu consiliile pentru dezvoltare regională, consiliile județene și consiliile

- locale, precum și urmărirea modului în care se aplică programele guvernamentale și liniile directoare în domeniul amenajării teritoriului și al urbanismului la nivel regional, județean și local;
- avizarea documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism, potrivit competențelor stabilite prin prezenta lege.
 - În îndeplinirea atribuțiilor sale Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuinței utilizează informații de sinteză la nivel național din toate domeniile de activitate economică și socială.
 - Ministerele și celelalte organe ale administrației publice centrale sunt obligate să furnizeze Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuinței, la cerere, informațiile necesare pentru desfășurarea activității de amenajare a teritoriului și de urbanism.
 - Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuinței poate solicita autorităților administrației publice locale să elaboreze sau să modifice o documentație de urbanism sau de amenajare a teritoriului, în vederea aprofundării, detalierei sau aplicării unor prevederi cuprinse în programele strategice sectoriale ale Guvernului, precum și pentru respectarea intereselor generale ale statului.

b. Măsurile autorității locale

- În activitatea de amenajare a teritoriului și de urbanism consiliile județene sunt sprijinite de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuinței, precum și de alte ministere și organe ale administrației publice centrale.
- Consiliul județean poate solicita consiliilor locale să elaboreze sau să actualizeze o documentație de amenajare a teritoriului sau de urbanism, în vederea asigurării aplicării unor prevederi cuprinse în programele de dezvoltare a județului; solicitarea se transmite consiliului local, însoțită de expunerea motivelor care au stat la baza hotărârii consiliului județean și de termenul fixat pentru elaborarea sau modificarea documentației.
- În îndeplinirea atribuțiilor sale în domeniul amenajării teritoriului și al urbanismului consiliul județean utilizează informații de sinteză la nivelul județului din toate domeniile de activitate economică și socială.
- Ministerele și celelalte organe ale administrației publice centrale sunt obligate să furnizeze cu titlu gratuit autorităților publice județene și locale informații din domeniile lor

- de activitate pentru teritoriul județului respectiv, iar consiliile locale sunt obligate să furnizeze informații referitoare la dezvoltarea economică și socială și urbanistică a localităților.
- Consiliul local coordonează și răspunde de întreaga activitate de urbanism desfășurată pe teritoriul unității administrativ-teritoriale și asigură respectarea prevederilor cuprinse în documentațiile de amenajare a teritoriului și de urbanism aprobate, pentru realizarea programului de dezvoltare urbanistică a localităților componente ale comunei sau orașului.
 - Consiliul local cooperează cu consiliul județean și este sprijinit de acesta în activitatea de amenajare a teritoriului și de urbanism.
 - Consiliul local cooperează în procesul de întocmire a programului de dezvoltare urbanistică a localităților și cu instituții, agenți economici, organisme și organizații neguvernamentale de interes național, județean sau local.
 - În îndeplinirea atribuțiilor sale în domeniul amenajării teritoriului și al urbanismului consiliul local utilizează informații din toate domeniile de activitate economică și socială.
 - Serviciile publice descentralizate ale ministerelor și ale celorlalte organe centrale, agenții economici, organismele și organizațiile neguvernamentale care își desfășoară activitatea la nivel local au obligația să furnizeze cu titlu gratuit informațiile necesare în vederea desfășurării activității de amenajare a teritoriului și de urbanism la nivel local.
 - Aplicarea documentațiilor de amenajare a teritoriului și de urbanism aprobate se asigură prin eliberarea certificatului de urbanism.
 - Certificatul de urbanism este actul de informare cu caracter obligatoriu prin care autoritatea administrației publice județene sau locale face cunoscute regimul juridic, economic și tehnic al imobilelor și condițiile necesare în vederea realizării unor investiții, tranzacții imobiliare ori a altor operațiuni imobiliare, potrivit legii.
 - Eliberarea certificatului de urbanism este obligatorie pentru adjudecarea prin licitație a lucrărilor de proiectare și de execuție a lucrărilor publice și pentru legalizarea actelor de înstrăinare, partajare sau comasare a bunurilor imobile. În cazul vânzării sau cumpărării de imobile certificatul de urbanism cuprinde informații privind consecințele urbanistice ale operațiunii juridice, solicitarea certificatului de urbanism fiind în acest caz facultativă.

- Certificatul de urbanism se elibereaza la cererea oricarui solicitant, persoana fizica sau juridica, care poate fi interesat in cunoasterea datelor si a reglementarilor carora ii este supus respectivul bun imobil.
- Certificatul de urbanism se emite de aceleasi autoritati ale administratiei publice locale care, potrivit competentelor stabilite de legislatia in vigoare, emit autorizatiile de construire.
- Certificatul de urbanism se elibereaza solicitantului in cel mult 30 de zile de la data inregistrarii cererii acestuia.
- Durata de valabilitate a certificatului de urbanism se stabileste de catre emitent conform legii, in raport cu importanta zonei si a investitiei.
- Emiterea de certificate de urbanism incomplete, cu date eronate sau cu nerespectarea prevederilor cuprinse in documentatiile de urbanism aprobate atrage raspunderea disciplinara, administrativa, contraventionala, civila sau penala, dupa caz, potrivit legii.
- In cadrul aparatului propriu al consiliului judetean, municipal sau orasenesc si in cel al Consiliului General al Municipiului Bucuresti se organizeaza si functioneaza, potrivit legii, structuri specializate in domeniul amenajarii teritoriului si al urbanismului, conduse de arhitectul-sef al judetului, al municipiului sau al orasului, respectiv de arhitectul-sef al municipiului Bucuresti.
- In scopul imbunatatirii calitatii deciziei referitoare la dezvoltarea durabila locala si judeteana, pe langa fiecare consiliu judetean, primarie municipal si oraseneasca, respectiv Primaria Municipiului Bucuresti, se poate infiinta Comisia tehnica de amenajare a teritoriului si de urbanism, organism consultativ cu atributii de avizare, expertiza tehnica si consultanta.
- Comisia tehnica de amenajare a teritoriului si de urbanism avizeaza din punct de vedere tehnic documentatiile de amenajare a teritoriului si de urbanism, precum si studiile de fundamentare sau cercetarile prealabile.
- Avizele date de Comisia tehnica de amenajare a teritoriului si de urbanism se supun deliberarii si aprobarii consiliului judetean, consiliului local, respectiv Consiliului General al Municipiului Bucuresti, dupa caz.
- La sedintele de avizare ale Comisiei tehnice de amenajare a teritoriului si de urbanism nu pot participa la luarea deciziei membrii care au calitatea de autor al documentatiilor - proiectelor, supuse avizarii.
- Initiativa elaborarii documentatiilor de amenajare a teritoriului si de urbanism apartine colectivitatilor locale, prin autoritatile deliberative si executive, Guvernului, precum si persoanelor fizice sau juridice interesate in amenajarea teritoriului si in dezvoltarea localitatilor.
- Activitatile de amenajare a teritoriului si de urbanism, prevazute in prezenta lege, se finanteaza din bugetele locale ale unitatilor administrativ-teritoriale, precum si din bugetul de stat, prin Ministerul Dezvoltarii, Lucrarilor Publice si Locuintei, precum si de persoane juridice si fizice interesate in dezvoltarea unei localitati sau a unei zone din cadrul acesteia.
- Autoritatile administratiei publice locale au obligatia sa prevada in bugetele anuale fonduri pentru elaborarea sau actualizarea, dupa caz, a planurilor de amenajare a teritoriului, a planurilor de urbanism si a studiilor de fundamentare necesare in vederea elaborarii acestora.
- Pentru desfasurarea unor activitati comune de amenajare a teritoriului si de urbanism, pentru realizarea unor obiective de interes general, consiliile judetene se pot asocia sau, dupa caz, pot colabora, in conditiile legii, cu persoane juridice sau fizice din tara sau din strainatate in scopul atragerii de fonduri suplimentare.
- Autoritatile administratiei publice locale participa la finantarea planurilor de amenajare a teritoriului, a planurilor urbanistice generale care intra in competentele de aprobare, precum si la urmarirea realizarii acestora, potrivit legii.
- Avizarea si aprobarea documentatiilor de amenajare a teritoriului si de urbanism se fac de catre autoritatile si organismele centrale si teritoriale interesate
- Autoritatile administratiei publice centrale si locale asigura organizarea si desfasurarea procesului de participare a populatiei in cadrul activitatilor de amenajare a teritoriului si de urbanism.
- Consultarea populatiei este procesul prin care aceasta isi exprima optiunile si opiniile privind prevederile programelor de amenajare a teritoriului si de dezvoltare urbanistica a localitatilor, precum si cele cuprinse in documentatiile de amenajare a teritoriului si de urbanism, in cadrul procesului de elaborare si aprobare a acestora, si se realizeaza prin publicarea procedurii de desfasurare a consultarii si desfasurarea anchetei publice.

7. Gestionarea bunurilor publice

a. Măsuri ale autorităților centrale

Autoritățile centrale:

- votează legile care definesc în mod clar caracteristicile proprietății publice și decid procedura de transfer de la proprietatea publică la cea privată;
- ajută autoritățile locale să-și instruiască personalul în domeniul gestionării bunurilor;
- stabilesc sisteme de referințe coerente, care să poată fi utilizate la compararea performanțelor între municipalități, garantând o mai mare transparență și eficiență.

b. Măsuri ale autorităților locale

Autoritățile locale:

- dobândesc experiența necesară unei gestionări economice eficiente a bunurilor imobiliare, prin recrutarea și formarea personalului.
- își inventariază bunurile imobile și le clasifică în funcție de variabilele care au relevanță pentru scopurile gestionării (de exemplu, natura, utilizarea, caracteristicile tehnice, parametrii de întreținere, valoarea asigurată etc.);
- stabilesc sisteme de colectare de date, care să le dea posibilitatea de a măsura impactul social al gestionării acestora;
- pe lângă sistemele de contabilitate obligatorii, introduc sisteme de contabilitate care asigură informații corecte referitoare la cheltuielile și veniturile generate de gestionarea acestor bunuri (sisteme de contabilizare a costurilor, sisteme pentru controlul gestiunii, sisteme informaționale financiare interne);
- stabilesc în mod clar norme transparente referitoare la vânzarea și închirierea proprietății municipale; tranzacțiile cu scop economic trebuie să fie guvernate de normele referitoare la contractele publice; tranzacțiile care au în principal un scop social trebuie să fie guvernate de norme care să garanteze că de aceste tranzacții beneficiază persoanele cele mai defavorizate, respectându-se principiile buneii gestionări;
- niciodată nu iau decizii cu implicații în dezvoltarea urbană (transferul din proprietatea publică în proprietatea privată, reclassificarea terenurilor pentru a permite o activitate de construcție, stabilirea infrastructurilor și a serviciilor etc.), decât în scopul optimizării valorii bunului sau a venitului obținut din acest bun, dar întotdeauna în interesul public.

c. Măsuri ale aleșilor locali și ale funcționarilor publici din administrația publică locală

- Aleșii locali trebuie să facă tot posibilul pentru a evita conflictele de interese în gestionarea bunurilor imobiliare de care sunt responsabili; dacă apare un conflict de interese, aceștia trebuie să-l menționeze și să nu ia parte la deciziile de gestionare.
- Funcționarii publici sunt obligați să asigure ocrotirea proprietății publice și private a statului și a unităților administrativ-teritoriale, să evite producerea oricărui prejudiciu, acționând în orice situație ca un bun proprietar.
- Funcționarilor publici le este interzisă furnizarea informațiilor referitoare la bunurile proprietate publică sau privată a statului ori a unităților administrativ-teritoriale, supuse operațiunilor de vânzare, concesiune sau închiriere, în alte condiții decât cele prevăzute de lege.

Bibliografie orientativă

- HG nr. 766/1997 pentru aprobarea unor regulamente privind calitatea în construcții
- Legea 350 din 6 iulie 2001, privind amenajarea teritoriului și urbanismul
- Lege nr. 10/1995 privind calitatea în construcții
- Lege nr. 51/2006 serviciilor comunitare de utilități publice, cu modificările și completările ulterioare
- Legea nr. 273/2006 privind finanțele publice locale, cu modificările și completările ulterioare
- Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare
- Ordonanța de urgență nr. 34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii, cu modificările și completările ulterioare
- Norma metodologică privind criteriile de evaluare și selecție a obiectivelor de investiții publice, Monitorul Oficial, Partea I nr. 627/2005
- Regulament privind acordarea licențelor în domeniul serviciilor comunitare de utilități publice, Monitorul Oficial, Partea I nr. 531/2007
- Regulament privind supravegherea modului de atribuire a contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii, Monitorul Oficial, Partea I nr. 383/2008
- Instrumente de monitorizare a achizițiilor publice, ghid elaborate de IPP, Centrul de resurse juridice, Ed. Cornelius, septembrie 2006

Proceduri etice în administrația publică

Consiliul Europei, Directoratul pentru Instituții Democratice

F-67075 Strasbourg Cedex
Tel.: +33(0) 3 88 41 20 60
Fax: +33 (0) 3 88 41 27 84
www.coe.int/local

Agencia Națională a Funcționarilor Publici

Strada Smârdan nr. 3, Sector 3, București
Tel.: +40-21-311 28 38; +40-21-315 71 51; +40-21-312 56 06
Fax: +40-21-315 31 32; +40-21-315 37 47; +40-21-315 26 86
E-mail: anfp@anfp.gov.ro
www.anfp.ro

Asistenta și Programe pentru Dezvoltare Durabilă – Agenda 21

Regina Elisabeta 32, sector 5, București
Tel./Fax: +40-21-315 21 48
E-mail: office@agenda21.org.ro, agenda21_ro@yahoo.com
www.agenda21.org.ro